

FJORDKLODEN

METODERAPPORT SKUP 2015

Bergens Tidende

Navn på journalistene som har gjort jobben.

Rune Christophersen
Kjetil Gillesvik
Frøy Gudbrandsen
Lasse Lambrechts
Ronald Hole
Eirik Brekke

Innholdsfortegnelse

[Publiserte saker](#)

[Redegjørelse for arbeidet](#)

[Når og hvordan kom arbeidet i gang, hva var ideen som startet det hele?](#)

[Hva var den sentrale problemstilling ved starten av prosjektet?](#)

[Ble problemstillingen endret underveis, i så fall hvorfor og hvordan?](#)

[Kort beskrivelse av organiseringen av arbeidet, metodebruk, kildebruk, problemer underveis](#)

[Visualisering av Fjordkloden](#)

[Vise endringen i Norge](#)

[Vise grunnkretser i Bergen](#)

[Skolene](#)

[Bosetting av flyktninger](#)

[Videregående skoler](#)

[Hvor mye arbeidstid er brukt på prosjektet?](#)

[Spesielle erfaringer](#)

[Konsekvenser](#)

Publiserte saker

[7. mai: Se hvor innvandrerne bosetter seg i Bergen \(bt.no\)](#)

[7. mai: Se hvor innvandrerne bosetter seg på Vestlandet \(bt.no\)](#)

7. mai: Hver tiende innvandrer er vestlending (BT)

8. mai: Chilenerne i Fyllingsdalen (BT)

9. mai: Innvandring redder Solund (BT)

9. mai: Øyrike av Europa (BT)

10. mai: Bergen kommune registrerer ikke minoritets elever (BT)

10. mai: Når de norske forsvinner (BT Magasin)

[10. mai: - Det er her integrasjon lykkes \(video\)](#)

11. mai: Ap-politiker rømte fra "innvandrerbydel" (BT)

- 12. mai: Advarer mot elevflukt (BT)
- 12. mai: En bydel uten innvandrere (BT)
- 13. mai: Holder bosettingstall hemmelige (BT)
- [13. mai: Kommunen droppet integreringsdebatt \(bt.no\)](#)
- 14. mai: Teller ansatte, ikke elever (BT)
- 15. mai: Rektor vil ha maks 40 prosent innvandrerelever (BT)
- [18. mai: i 2012 ble butikken lagt ned. Så kom islandske Johan til bygden \(video\)](#)
- [19. mai: De gir Hardanger et pusterom \(bt.no\)](#)
- 22. mai: Innvandringsboom i havgapet (BT)
- 23. mai: Somalierne i Svelgen (BT)
- 24. mai: Sier nei til flere flykninger (BT)
- 25. mai: - Løvsakken er ikke noen ghetto (BT)
- 28. mai: Må ta inn skoleelever som ikke kan norsk (BT)
- 30. mai: Snakker polsk i klasserommet (BT)
- 31. mai: En gigantisk bjørnetjeneste (BT)
- [1. juni: - Vær litt positiv og nysgjerrig \(video\)](#)
- 2. juni: Vil ikke kreve at elever kan norsk (BT)
- 3. juni: Det er hyklersk å droppe språkkrav (BT)
- 17. juni: Lever på flukt fra sine foreldre (BT)
- 18. juni: Ville tvangsgifte datteren (BT)
- 19. juni: Kjemper mot inngrodde holdninger (BT)
- 26. mai: Ap vil registrere innvandrerelever (BT)
- 2. juli: Ser ingen fremtid i håndverket sitt (BT)
- 8. juli: Bydel søker flykninger (BT)
- 8. juli: Her er tallene du ikke skulle se (BT)
- 6. januar: Bergen vil kreve at tre av ti barn i barnehagen har norsk bakgrunn (BT)

Redaksjon
Bergens Tidende
Krinkelkroken 1
Pb 7240
5020 Bergen
Telefon: 05500

Journalistenes kontaktinformasjon

Kjetil Gillesvik: 976 60189
Frøy Gudbrandsen: 913 66220
Rune Christophersen: 92013034
Lasse Lambrechts: 93881805

Redegjørelse for arbeidet

Når og hvordan kom arbeidet i gang, hva var ideen som startet det hele?

Siden EU-utvidelsen i 2004 har 40.000 innvandrere slått seg ned i Hordaland og Sogn og Fjordane. På ti år har andelen innvandrere i de to fylkene mer enn doblet seg, fra 4,5 prosent til 10,5 prosent.

Bergen har nå samme innvandrerandel som Oslo hadde på midten av 1990-tallet. Stadig sterkere etniske skillelinjer mellom Oslo-skolene har ført til en viss offentlig debatt om innvandring og integrering i hovedstaden. På Vestlandet har integreringsdiskusjonen så å si vært fraværende.

Vi ønsket å se nærmere på hvordan de 40.000 innvandrerne har preget Vestlandet i denne tiårsperioden, og stilte oss noen grunnleggende spørsmål:

- Hvem er de?
- Hvorfor kom de?
- Hvordan har de endret samfunnet?

Den offentlige innvandringsdebatten handler i stor grad om asylsøkere. Samtidig vet vi at de aller fleste som kommer til Norge er arbeidsinnvandrere. Mye har vært sagt og skrevet om arbeidsinnvandrernes betydning for økonomien, men vi hører lite om integreringsutfordringer for denne gruppen. Er det fordi det ikke finnes problemer, eller har de ikke kommet frem i lyset?

Vi mente det var på tide å gjøre en kritisk gjennomgang av innvandringen og dens konsekvenser på Vestlandet. I hvilken grad har vi lyktes i å integrere dem som har kommet hit de siste ti årene?

Hva var den sentrale problemstilling ved starten av prosjektet?

Den sentrale problemstillingen var å finne ut hvor innvandrerne har bosatt seg, og hvordan det har preget Vestlandet.

Kunne det tenkes at det finnes bydeler i Bergen som var i ferd med å få de samme etniske skillelinjene som i Oslo? Hvor mange skoler har et flertall av minoritets elever, og hvilke konsekvenser får det? Hvordan påvirker arbeidsinnvandringen lokalsamfunn og næringsliv i vest?

Fra starten av var det åpenbart at den eksisterende statistikken ikke var til mye hjelp. Statistisk sentralbyrå (SSB) offentliggjør bare befolkningsstatistikk på kommunenivå. Bergen kommune gir ut statistikk for de enkelte bydelene, og for såkalte levekårssoner.

Problemet med dette materialet er at et tall som viser innvandrerandelen i den enkelte bydel, tilslører store forskjeller mellom ulike nabolag, ofte like i nærheten av hverandre.

Mens Oslo har et tydelig øst/vest-skille når det gjelder levekår, er bildet mye mer fragmentert i Bergen. Innenfor én og samme bydel kan det være store variasjoner i befolkningssammensetning, inntektsnivå og sosiale forhold.

Det var med andre ord avgjørende å komme enda tettere på befolkningsstatistikken enn det de offentlig tilgjengelige tallene gjør.

Ble problemstillingen endret underveis, i så fall hvorfor og hvordan?

Hovedproblemstillingen lå fast, men flere av reportasjene og nyhetsartiklene kom til på grunnlag av statistikken vi etter hvert fikk tilgang til.

Et eksempel:

Da vi fikk oversikt over innvandrerandelen på Løvestakksiden i Årstad bydel, bestemte vi oss for å se dette opp mot kommunens politikk for bosetting av flyktninger, og fordelingen av kommunale boliger.

Vi kontaktet også skoler, barnehager og etter hvert barnevernet i de områdene vi fant ut hadde en stor innvandrerbefolkning. Gjennom kontakt med Foreldreutvalget ved Ny-Krohnborg skole fikk vi vite at etniske nordmenn flyttet fra Løvestakksiden. Dette er en problemstilling som er kjent fra andre, større byer, men som til nå har vært helt ukjent i Bergen og på Vestlandet.

Gjennom dette metodiske kildearbeidet ble vi også kjent med at lærere på videregående skoler med høy minoritetsandel er svært bekymret for elevenes norskkunnskaper. Ifølge rektor på Årstad videregående skole går en del nyankomne elever rett ut i klassene, uten å kunne norsk. Våre saker avdekket at regjeringen er splittet i spørsmålet om man skal stille krav til om elever i videregående skole må kunne norsk.

Kort beskrivelse av organiseringen av arbeidet, metodebruk, kildebruk, problemer underveis

Vårt utgangspunkt var å skaffe et så godt tallgrunnlag som mulig, og bruke det som fundament for nyhetsartikler, reportasjer og kommentarer.

SSB opplyste at de mot betaling kunne skaffe detaljert befolkningsstatistikk på nasjonalitet helt ned på grunnkrets nivå. Det vil si at vi for samtlige nabolag i Bergen fikk oppgitt antall innbyggere fra hver enkel nasjonalitet, for hvert år fra 2004 til 2014. For resten av Hordaland og Sogn og Fjordane fikk vi tilsvarende data på kommunenivå. Årsaken til dette er at tallene i mange av grunnkretsene utenfor Bergen er veldig små, og at SSB anonymiserer disse av personvern-hensyn. Det ville også bli kostbart å søke innsyn i innvandrer tall på grunnkrets nivå i flere kommuner enn Bergen. Vi måtte gjøre noen prioriteringer.

Innledningsvis måtte vi avgjøre hvilken befolkningsgruppe vi skulle ta utgangspunkt i. Skulle vi kun regne med innvandrere, eller også deres norskfødte barn? Dette var et krevende spørsmål.

Vi visste for eksempel at i Løvestakkveien ville andelen øke fra 54 prosent til 75 prosent hvis vi tok med barna, noe som ikke var uvesentlig når det gjaldt minoritetsandelen i skole og barnehage. Vi valgte likevel å holde barna utenfor. Det skyldtes at vår kontakt i SSB mente at siden Bergen er en relativt ny innvandrerby, er disse tallene lave. Vi ønsket heller ikke at prosjektet vår skulle bli en diskusjon om “når man er norsk”.

SSB fakturerte 50.000 kroner (inkludert moms) for datasettet, som ble levert etter to uker. En innledende analyse av tallene viste store forskjeller i innvandrerbefolkningen mellom nabolag (grunnkretser) innenfor samme bydel.

For eksempel har grunnkretsen Tveitevatnet en innvandrерandel på 53 prosent. Grunnkretsen Mannsverk, som ligger bare noen hundre meter unna, har en andel på 10 prosent. Gjennomsnittet for hele bydelen (Årstad), er 21 prosent.

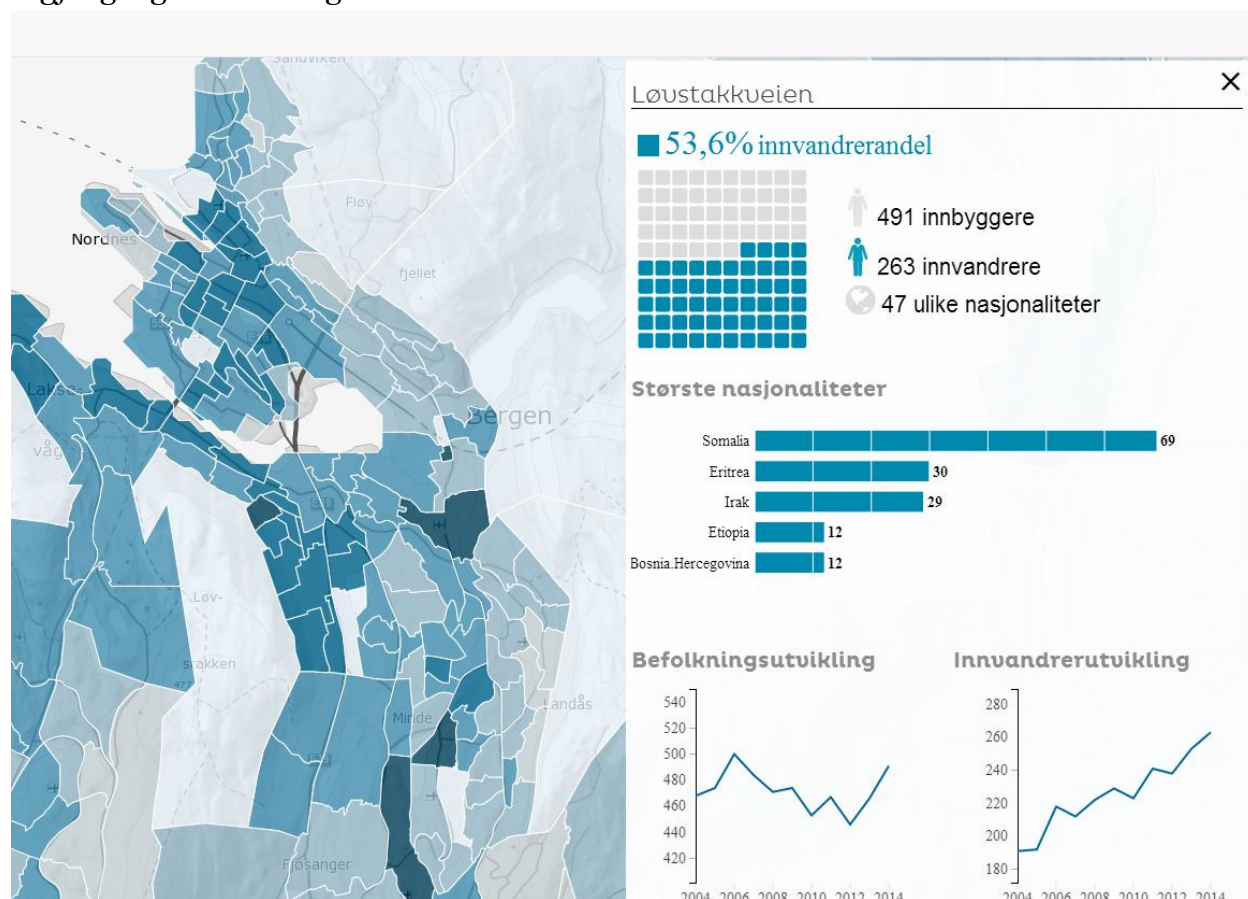
Materialet ga oss også mulighet til å avdekke hvilke områder ulike nasjonaliteter samler seg i.

Vi fant blant annet ut at:

- Av Bergens 941 chilenerer bor 106 sentralt i Fyllingsdalen.
- Av 1170 somaliere bor 99 i to gater - Løvestakkveien og Blekenberg.
- Av 824 vietnamesere bor 146 i Olsvik-området.

Nøkkeltallene ble lagt ut på et kart over grunnkretsene i Bergen. Dermed kunne leserne sjekke sitt eget nabolag, og få opp en oversikt over befolknings- og innvandringsutvikling, antall nasjonaliteter, og de fem største innvandregruppene.

Så vidt vi vet er dette første gang så detaljert befolkningsstatistikk har blitt gjort tilgjengelig for offentligheten.

For kommunene lagde vi et kart over hele Norge. I Hordaland og Sogn og Fjordane la vi inn statistikken vi hadde kjøpt fra SSB. I resten av landets fylker la vi inn den fritt tilgjengelige informasjonen fra SSBs baser. Begge visualiseringer viste innvandrersprosenten, og i vest kunne man også se hva som var de største nasjonalitetene i hver enkelt kommune.

Eksempelvis kunne en her se at Somalia var den nest største nasjonaliteten i Bremanger, med 72 innbyggere. Fra SSB fikk vi detaljerte tall om hvordan den årlige utviklingen var for hver nasjon i hver kommune og hver grunnkrets. Dette gjorde det mulig å følge utviklingen. Slik fant vi ut at den somaliske befolkningen i Bremanger var firedoblet på få år. Det førte til en reportasje den 23. mai.

Vi fikk enkelte kritiske tilbakemeldinger fra lesere som stilte spørsmål ved hensikten med å legge ut denne informasjonen, og som mente det virket polariserende og økte motsetningene mellom innvandrere og majoritetsbefolkningen.

Vårt utgangspunkt var at kunnskap om befolkningen i seg selv er et gode. Det er da også grunnen til at SSB fører offisiell statistikk over innvandrere og deres landbakgrunn. Vi ser ikke noen grunn til at denne kunnskapen ikke skal deles med offentligheten. Tvert imot kan det stilles spørsmål ved om det er riktig at en offentlig etat skal ta seg betalt for å utlevere slik informasjon. Det er få redaksjoner som har mulighet til å betale 50.000 kroner for å kjøpe inn statistikk. Hovedårsaken til at vi kunne det var at vi var tildelt et gravestipend på 150.000 kroner fra JW Eides Stiftelse.

Visualisering av Fjordkloden

Etter å ha mottatt det omfattende datamateriale fra SSB, var spørsmålet: Hvordan kunne vi presentere det mest mulig pedagogisk for leserne? Vi ville så tett på som mulig. For det er når vi kommer tett på at den som bor der kan identifisere seg med dataene vi ville vise.

Vi ønsket også å vise at utviklingen vi hadde sett i dataene våre ikke var unik for vårt nedslagsfelt. Vi ønsket å lage et kart for hele Norge. For kommunene der vi hadde tall på landbakgrunn, ønsket vi å benytte dette. For andre kommuner har SSB tall på hvilken del av verden innvandrere kommer fra, som vi kunne bruke.

Som nevnt fikk vi tall for Bergen ned på grunnkrets nivå. Å ha både kommunedata for hele Norge og grunnkretsdata for Bergen i det samme kartet viste seg å være vanskelig. Det var vanskelig å kommunisere det til leserne, og det gjorde visualiseringen tung å laste. Vi valgte derfor å dele det i to visualiseringer.

Vise endringen i Norge

I samarbeid med grafikkavdelingen testet vi ut hvordan vi best kunne kommunisere utviklingen som har vært i Norge siden 2004. I praksis dreier det seg om å vise hvordan prosentandelen for innvandrere endrer seg i løpet av tiårs-perioden.

Vi valgte å bruke et såkalt “choropleth”-kart, hvor hvert geografiske område er fargekodet i henhold til en målverdi. Jo sterkere fargen er, jo høyere er målverdien. Vi ønsket å vise leserne hvordan denne verdien endret seg i tiårs-perioden. I arbeidet med datajournalistikk er det fort å gå i dataporno-fellen. At man presenterer alt man har av data til leserne. Vi mener at dette ikke er en god journalistisk metode. Journalistikk handler om å prioritere og vurdere. I datajournalistikken skal man gi leserne innsikt, ikke drukne dem i data.

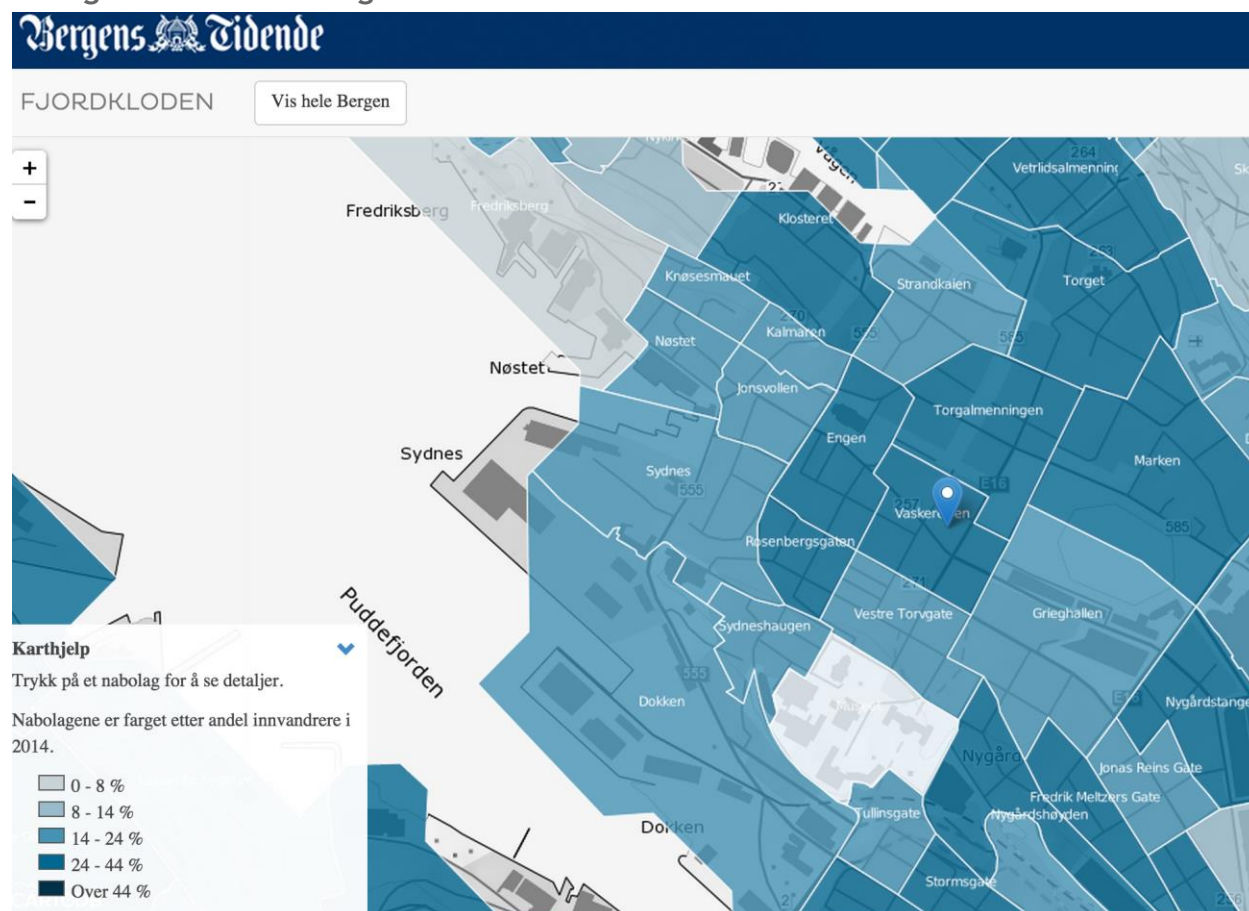
Vanligvis ville man gitt leserne en mulighet til å velge alle årene mellom 2004 og 2014. Siden dataene våre går over en tiårs-periode vil årlige endringer ikke være så store. Men mange små endringer kan bli en stor endring over tid. Det som viste best utviklingen var å vise kartet i 2004 og 2014, dette var også grafikken vi brukte i papiravisen.

Men prosentandelen alene forteller ikke hele historien. Det er flere data som må presenteres for å gi leserne innsikt. Absolutte innbygger- og innvandrertall viser hva som skjuler seg bak prosenten. Antall nasjonaliteter forteller leseren hvordan mangfoldet har økt. For kommunene der vi hadde landbakgrunn, viste vi hva som var de fem største nasjonalitetene og hvor mange de var. For kommuner som var utenfor datasettet vårt, brukte vi SSBs gruppering av nasjoner (Europa, Afrika, Tyrkia).

Kartet skulle være en sentral del i serien og vi ønsket derfor å gi det et særpreg. Valget falt på å utvikle et kart i D3, et programmeringsspråk for datavisualisering som har blitt

veldig populært de siste årene. Erfaringen vi gjorde oss med det er at det ser veldig flott ut, men det er ganske tungt for nettleserne. Det var også vanskelig å få til en god interaksjon for leserne. Så til det neste kartet valgte vi en annen løsning.

Vise grunnkretser i Bergen

For å gjøre livet vårt enklere valgte vi å bruke karttjenesten CartoDB til dette kartet. Denne tjenesten har blitt den ledende innen koblingen mellom databaser og kart de siste årene. Her får man alt av interaksjon og tilpasning til mobil, uten selv å måtte gjøre store tilpasninger.

Det minste nivået de fleste data i Norge finnes på er grunnkretser. Men veldig få vet hvilken grunnkrets de tilhører. Mange nettstedet og apper tilbyr å bruke din posisjon for å gi deg relevante data. Det finnes flere tjenester for såkalt «omvendt geokoding» der en geografisk posisjon (f.eks din mobil) gjøres om til en adresse. Vi ønsket å bruke dette for å finne ut hvilken grunnkrets våre lesere befant seg i og gi dem relevante data. De store internasjonale tjenestene som tilbyr omvendt geokoding har ikke noe forhold til grunnkretser, så vi fant ut at vi måtte lage vår egen motor for å finne grunnkretsen til leserne. Denne motoren bygget vi oppå CartoDB.

Vi trengte geografiske data for grunnkretser, og det finner du nå på nedlastingsportalen til Statens kartverk. Vi valgte formatet GeoJSON for våre data siden CartoDB ikke støtter det helnorske SOSI-formatet. SOSI-konvertering er noe vi prøver å unngå. GeoJSON-datasettet med polygoner for grunnkretsene ble lastet opp i CartoDB og gjort tilgjengelig, slik at vi kunne kjøre spørringer mot det.

I vår nyhetsapp brukte vi javascriptkode for å be om brukerens posisjon. Både nettlesere på PC/Mac og mobile enheter kan gi tilbake posisjon, men posisjonene du får fra mobilen er selvsagt mer nøyaktig. Er du på bredbånd brukes IP-adressen din og andre verktøy for å finne geografisk posisjon, og det kan ofte gi underlige utslag. Med posisjon i hånd kunne vi kjøre en SQL-spørring mot CartoDB for å finne grunnkretsen der brukeren befant seg.

Skolene

I tillegg til befolkningsstatistikken jobbet vi med å lage en tilsvarende oversikt over minoritetsandel på skoler, tilsvarende den Utdanningsetaten i Oslo gir ut. Dette skulle vise seg å bli problematisk.

Mens Oslo kommune registrerer minoritets elever - det vil si elever med et annet morsmål enn norsk og samisk - fører Bergen kommune ingen slik oversikt.

Konsekvensen er blant annet at det blir umulig å fastslå hvor mange av minoritets elevene i bergensskolene som trenger særskilt norskopplæring. Det er heller ikke mulig å si noe om hvilke etniske grupper som trenger mest og minst støtte i form av ekstra undervisningstiltak.

Det nærmeste vi kom, var et uoffisielt tall for Ny-Krohnborg skole, som ligger i en av de mest innvandrer-tette bydelene i Bergen. Der har minoritetsandelen passert 65 prosent, og er oppe i 75 prosent i enkelte klasser.

Oslo kommune begrunner registreringen av elevenes morsmål med at de ønsker å vite mest mulig om elevene for å kunne gi dem et best mulig tilbud. Da BT spurte Bergens daværende skolebyråd Harald Victor Hove (H) om hvorfor kommunen ikke gjør det samme, svarte han:

– Jeg advarer mot å problematisere barn bare fordi de snakker et annet morsmål hjemme. Da risikerer man at det blir et problem å ta imot folk fra et annet land.

Andre ansatte i kommunen ga uttrykk for at andelen minoritets elever er helt uinteressant, fordi «en elev er en elev». Hvilket morsmål elevene har spiller ingen rolle - det avgjørende er om de trenger særskilt norskopplæring, mente de.

Etter vårt syn er det interessant at Bergen og Oslo har en helt ulik prinsipiell holdning til dette spørsmålet. Oslo-politiker Mazyar Keshvari (Frp) påpekte overfor BT at minoritetsandel ikke bare handler om språk, men også om kulturforståelse. Også rikspolitikere fra SV og Ap mente Oslos praksis var uproblematisk.

Da Phil Wood, rådgiver for Europarådets prosjekt Interkulturelle byer, besøkte Bergen i fjor, advarte han mot for høy minoritetsandel blant elevene.

– 50 prosent innvandrerandel på skolene er det vi kaller vippepunktet, sa han. Når den grensen er passert, begynner den hvite middelklassen å flytte ut. – Da går det fort å nå 100 prosent, la han til.

I Bergen ønsket ikke politikerne at kunnskapen om når en skole nærmet seg dette vippepunktet skulle være kjent for folk. Spørsmålet man kan stille seg, er hvordan man skal kunne styre utviklingen av minoritetsandelen på skolene når den ikke registreres.

Bosetting av flyktninger

Et liknende problem gjorde seg gjeldende da vi ønsket å få vite hvor flyktningene Bergen kommune tar imot, bosettes. Igjen ønsket vi mer detaljerte data enn bydeler eller levekårssoner, men vi ba ikke om identifiserende personopplysninger. Bakgrunnen for forespørselen var at vi ønsket å undersøke om kommunen oppfylte sitt mål om å sørge for en spredt bosetting av flyktninger.

Daværende byråd Dag Inge Ulstein (KrF) avsto innsynsbejæringen, og viste til at dette var privat informasjon som ikke hadde offentlighetens interesse. Tilbakemeldingen var at opplysningene kunne virke stigmatiserende.

Fra kommunens levekårsundersøkelse visste vi at Solheimsviken og Løvstakksiden er sterkt overrepresentert når det gjelder kommunale boliger, mens bydelene Fana og Ytrebygda ligger i andre enden av skalaen. Dette sammenfaller i stor grad med hvordan innvandrerbefolkningen er fordelt innenfor kommunen.

Med andre ord var det grunn til å tro at kommunens bosettingspolitikk forsterket skillet mellom innvandrer-tette og -fattige områder, i stedet for å virke utjevne.

Vi søkte om innsyn i anonymiserte adresselister for deltakere på introduksjonsprogrammet. Dette er et obligatorisk program for flyktninger med oppholdstillatelse, som skal gi grunnleggende ferdigheter i norsk språk og samfunnsliv.

Grunnlaget for bejæringen var Offentlighetsloven paragraf 9, om retten til kreve innsyn i en sammenstilling fra databaser. Der heter det:

Alle kan krevje innsyn i ei samanstilling av opplysningar som er elektronisk lagra i databasane til organet dersom samanstillinga kan gjerast med enkle framgangsmåtar.

Søknaden ble avslått av kommunen. I sitt avslag den 1. april begrunnet de det slik:

“Mange av flyktningene som deltar i introduksjonsprogrammet til Bergen kommune leier private boliger. Dette er ordinære husleiekontrakter mellom leietaker og utleier... Det er derfor utenfor Bergen kommune sitt ansvarsområde å opplyse om hvor de private boligene er lokalisert. Bergen kommune kan opplyse om hvor de kommunale boligene er lokalisert, men personlige forhold rundt den enkelte leietaker er taushetsbelagte opplysninger som er unntatt fra innsyn med hjemmel i offentlighetsloven § 13, jf. forvaltningsloven § 13.”

Vi var ikke enig i at boligens private karakter var tilstrekkelig til å avslå innsyn. Så lenge kommunen hadde ansvaret for bosettingen av flyktninger, var det etter vår mening ikke vesentlig om eiendommen var kommunal eller privat. Begrunnelsen for at dette skulle være taushetsbelagt informasjon var vi heller ikke enig i. Vi forsøkte å få til en dialog med kommunen om det gikk an å få ut denne informasjonen uten at de måtte oppgi taushetsbelagt informasjon som navn, gateadresse osv. På oss virket det som de ikke var interessert i å komme oss i møte. Det var helt tydelig motstand mot prosjektet. Påstander som at vi “stigmatiserte et helt boligområde” gikk igjen.

Den 3. april sendte vi en ny epost til Bergen kommune. Her skinner vår opplevelse av manglende samarbeidsvilje tydelig gjennom.

«Jeg har foreslått en rekke måter å omgå taushetsbelagt informasjon på som for eksempel å droppe navn, stryke gatenummer og erstatte gatenavn med grunnkrets. Ber om en vurdering på hvorfor dette ikke er tilstrekkelig for å unngå konflikt med §13 i offentlighetsloven og §13 i forvaltningsloven? Ber dere også vurdere om det er mulig å unngå taushetsbelagt ved å erstatte gateadresse med postnummer. Vi trenger ikke fullt navn. Det eneste vi ønsker å vite er hvor flyktninger i Bergen bosettes.»

Dialogen førte ikke frem. Den 24. april klaget vi avslaget inn til Fylkesmannen - en klage som vant frem. Fylkesmannen ba kommunen sladde navn, ID-nummer og husnummer og sende listene over til BT. I avgjørelsen het det:

“Vi kan ikke se at det gjør seg gjeldende behov for unntak fra innsyn for disse listene. Samtidig har Bergens Tidende klart et legitimt behov for innsyn”.

Tallene bekreftet vår hypotese: Solheimsviken og Løvstakksiden var sterkt overrepresentert på bosettingsstatistikken når det gjelder flyktninger, og et stort flertall bosettes i kommunale boliger. Bergens sørligste bydeler tar bare imot et fåtall flyktninger.

Paradokset er at kommunen gjør en grov skjevfordeling av flyktninger, samtidig som byrådet mente det ville være stigmatiserende hvis BT skrev det.

Videregående skoler

Vi brukte statistikken til å ringe rundt til skoler som lå i de mest innvandrer-tette områdene. Dette kan nok for innbyggere spesielt i hovedstadsområdet høres rart ut, men i Bergen har det ikke vært tradisjon for å snakke om dette temaet - og kunnskapen om hvilke områder det var snakk om var lav. Fra flere rektorer på videregående skoler ble det fortalte om store problemer i klassene fordi elever har krav på å følge ordinær undervisning selv om de ikke kan norsk. Det gjelder blant annet barn av østeuropeiske arbeidsinnvandrere. Rektor Inger Morken på Årstad videregående skole sa det slik:

– Det hender de kommer rett fra Flesland og går rett ut i klassene uten å kunne et eneste ord norsk.

Flere av rektorene mente det må stilles krav til norskkunnskaper til elever som skal begynne i vanlige klasser.

I et intervju med BT sa utdanningsminister Torbjørn Røe Isaksen at han støtter seg til faglige råd når han sier nei til å innføre språkkrav. I det såkalte Østberg-utvalget var det bare ett medlem som gikk inn for å innføre et slikt krav.

Men i et intervju med BT, slo lederen for Østberg-utvalget fast at det var en forutsetning for å si nei til språkkrav at de såkalte innføringsklassene ble gjort obligatoriske. Dette er klasser der fremmedspråklige elever skal få grunnleggende ferdigheter til å følge ordinær undervisning. Innføringsklassene er ikke obligatoriske i dag, og ifølge flere av rektorene er det mange elever som ikke benytter seg av dem.

Til BT sa utvalgsleder Sissel Østberg:

– Min forutsetning var at innføringsklasser skal være obligatoriske for denne gruppen. Det er mulig vi burde presisert det. Hvis elever begynner på førsteåret uten å kunne norsk, så skjønner jeg at det er et kjempeproblem. Det høres helt urimelig ut, da må de ikke slippes gjennom. Reglene kan ikke praktiseres på den måten.

BT kunne også fortelle at et flertall av fylkeskommunene, som eier skolene, i høringsrunden gikk inn for å innføre språkkrav. Det samme gjorde Utdanningsdirektoratet.

Det var den rødgrønne regjeringen som i 2009 fjernet muligheten til å sile ut elever som mangler grunnleggende ferdigheter. Regjeringen har valgt å videreføre praksisen, til tross for motstand fra Fremskrittspartiet og protester fra skolesektoren.

Hvor mye arbeidstid er brukt på prosjektet?

Arbeidet startet opp i månedsskiftet februar/mars. Første nyhetssak ble publisert 7. mai, den siste 13. juli. Grovt regnet kan vi si at to nyhetsreportere jobbet full tid med prosjektet fra mars til juni, mens en webutvikler var med frem til publisering. I tillegg var én kommentator knyttet fast til prosjektet. I juni gikk journalistene tilbake til vanlig nyhetsproduksjon - men det ble fortsatt laget saker til Fjordkloden-prosjektet.

Spesielle erfaringer

Vi ble overrasket over kommunens motvilje mot å dele opplysninger med oss, og opplevde til en viss grad at våre motiver ble trukket i tvil. Flere ganger opplevde vi at kommunen ønsket å overprøve våre vurderinger for å hindre det de mente var en stigmatisering av innvandrere og boområder.

Den første gangen vi tok kontakt med kommunen for å få ut bosettingsstatistikk på flyktninger fikk vi sendt i retur en meningsmåling fra april 2013. Den viste at bare fire prosent av bergenserne var negativ til at det bosatte seg innvandre i nabolaget. Det var med andre ord ikke grunn til å problematisere dette feltet, mente de. Det skal legges til at 44 prosent var positiv, mens 48 prosent hadde ingen oppfatning.

Da vi ikke ga oss, ble det fra enkeltpersoner uttalt at de var skuffet over Bergens Tidendes metoder. Dette var beskjeder som de politiske journalistene fikk fra enkelte lokalpolitikere tett på byrådet - og som de tok med seg tilbake til redaksjonen. Det toppet seg da vi søkte innsyn i elevlistene for Ny-Krohnborg skole. Vi ønsket å bruke dem for å skape oss et inntrykk av hvor stor minoritetsandelen var på skolen.

En av journalistene hadde gjort en tilsvarende innsynsforespørsel i Oslo-skolen tidligere - og fått innsyn. I Bergen ble den derimot tvert avslått. Vi valgte ikke å klage den videre. Det var flere grunner til det. Innsynsforespørselen var trolig ikke mulig å bruke journalistisk. Hadde vi fått innsyn, så ville det uansett ikke vært mulig å utlede minoritetsandel på bakgrunn av elevenes navn. Den skapte også så mye støy at det ødelagte samarbeidsklimaet med personer vi trengte et godt forhold til i kommunen.

Eksempelet viser at det i Bergen ikke var uproblematisk å omtale forhold rundt minoritetsandel i barnehage, skole og boområde.

Det skal avslutningsvis også legges til at vi i ettertid fikk høre fra en politisk rådgiver på Råhuset at årsaken til at vi ikke fikk innsyn i bosettingsstatistikken var at vi ikke hadde edle hensikter. Underveis følte dette belastende. Samtidig gjorde vi oss også en rekke erfaringer underveis som overbeviste oss om at vi var på riktig vei. Da vi skrev om den høye minoritetsandelen i Søre skogvei barnehage var innvandrerforeldrene de som kanskje satte mest pris på det.

Vi har vært bevisste på ikke å fremstille minoritetslever eller enkelte innvandrere som et problem. Vårt kritiske blikk har vært rettet mot kommunen, og byrårets bosettings-, skole- og barnehagepolitikk.

Etter vårt syn er kunnskap om befolknings sammensetningen et nødvendig gode. Det er også i nyankomne innvandreres interesse at det ikke oppstår segregerte nabolag. Både innvandrere og etniske nordmenn vi har snakket med, deler bekymringen over at minoritetsandelen i enkelte skoler og barnehager blir for høy. Resultatet av det blir at barna bruker lengre tid på å lære norsk, og står dårligere rustet til å klare seg i det norske samfunnet. Det er det ingen som ønsker.

Konsekvenser

Seint på kvelden den 4. januar tikket det inn en e-post i mailboksen vår. Den var fra Pål Hafstad Thorsen (Ap), lederen for oppvekskomiteen i Bergen kommune. Han fortalte om et oppsiktsvekkende forslag som skulle diskuteres på komitémøte samme uken. Bergen kommune vil innføre et tak på hvor mange minoritetsspråklige det kunne være i barnehagene på Løvstakksiden - det mest innvandrerflette området i byen.

En av barnehagene det omhandlet var Søre skogvei. Da vi skrev om temaet i mai i fjor fortalte de ansatte i barnehagen at de hadde slått alarm i en årrekke - men kommunen ville ikke høre på. "Høy minoritetsandel er ikke noe problem i Bergen", sa daværende skolebyråd Harald Victor Hove. Han la til at han aldri ville gjøre et barn som snakket et annet språk enn norsk hjemme til et problem.

Nesten åtte måneder senere var kursen snudd helt om. De barnehageansatte jublet, det samme gjorde foreldrene til de få gjenværende etniske norske barna i barnehagen. En pappa fra Somalia var derimot ikke helt fornøyd. - Jeg skulle ønske andelen var 50-50, og ikke 70-30, sa han til BT 6. januar.

Det var nesten ikke til å tro det som skjedde. Da vi jobbet med saken ble vi beskyldt for å ha uedle motiver. Nå gikk en enstemmig oppvekstkomite i Bergen kommune inn for forslaget fra byrådet.

I skrivende stund er det usikkert hva som skjer med forslaget. Fylkesmannen i Hordaland var raskt på banen og sa det var i strid med barnehageloven, mens Likestillingsombudet mente det var diskriminerende.

Uavhengig av hva som blir konklusjonen, så tør vi påstå at Fjordkloden har forandret den offentlige samtalen om innvandring i Bergen.

Bergen 15.01.2015

Kjetil Gillesvik
Lasse Lambrechts

Rune Christophersen
Ronald Hole

Frøy Gudbrandsen
Eirik Brekke

btmagasinet

VANSKELIG INTEGRERING: Rojar (2) og Didar (5) går i Søre Skogvei barnehage der 90 prosent av barna har innvandrerbakgrunn. – Det er her integreringen starter. Barna mine ville lært språket fortere hvis flere av barna var norske, sier pappa Saman Yaekob fra irakisk Kurdistan. FOTO: EIRIK BREKKE

I denne barnehagen er 9 av 10 barn innvandrere. – Jeg skulle ønske det var flere norske, sier tobarnspappa Saman Yaekob.

Gir over 20.000 for å se Suárez spille

btmagasinet

– Norske menn kan ikke kle seg

Niklas Källner, Skavlan-reporter

De beste 17. mai-boblene

LANDSMØTE I HØYRE: Ut av det blå, er Høyre blitt et klimaparti.

SPORT // SIDE 20-21

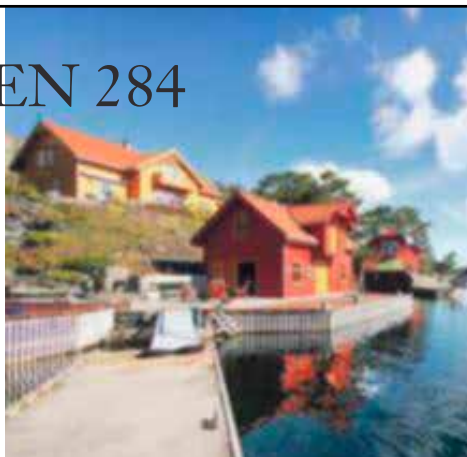
KOMMENTAR // SIDE 12-13

RØTINGAVEGEN 284

Nydelig enebolig med naust, kai og flytebrygge i naturskjønne omgivelser i sjøkanten på Lepsøy. Fantastisk sjøutsikt!

Prisant.: kr 6 490 000,- + omk.

EIENDOMSTYPE: BOLIG/FRITID / BYGGEÅR: 2000
ANT. ROM: 8 / VERDITAKST: 6 500 000,-
EIERFORM: SELVEIER / TOMT: EIET, 1180 KVM
P-ROM/BRA/BTA: 212/219/241 KVM

VESTRE RÅ 52A

Nydelig leilighet med flott beliggenhet, utsikt og meget gode solforhold.

Prisant.: 4 890 000,- + omk.

EIENDOMSTYPE: LEILIGHET / BYGGEÅR: 2007
ANT. ROM: 3 / VERDITAKST: 4 900 000,-
EIERFORM: EIERSEKSJON / TOMT: EIET
P-ROM/BRA/BTA: 89/92/102 KVM

VISNING: SØNDAG 11.05.14, KL.15.00 - 16.00
MEGLER: KENNETH AADLAND / TLF.: 93 00 23 25 / KAA@PROAKTIVEIENDOM.NO

VISNING: ONSDAG 14.05.14, KL.18.00 - 19.00
MEGLER: KENNETH AADLAND / TLF.: 93 00 23 25

PROAKTIV
Eiendomsmeiling

Oslo og Bergen uenige om telling av minoritets elever

Oslo-politikere forstår ikke hvorfor Bergen ikke registrerer andelen minoritets elever på skolene. – For oss er dette helt ukontroversielt, sier Oslos skolebyråd.

KJETIL GILLESVIK
kjetil.gillesvik@bt.no
foto EIRIK BREKKE

I dagens BTMagasinet kan du lese at minoritetsandelen på Ny-Krohnborg skole har steget kraftig det siste tiåret og ligger nå på rundt 64 prosent. Oddny Miljeteig, SVs gruppeleder i bystyret, sier hun er overrasket over tallet.

– Jeg var ikke klar over at tallet var så høyt. Jeg trodde det nærmet seg 50 prosent, sier SV-politiker Oddny Miljeteig.

Årsaken til misforståelsen skyldes at Bergen kommune ikke registrerer den totale andelen minoritets elever på barne- og ungdomstrinnet. Kommunen registrerer kun hvor mange elever med innvandringsbakgrunn som trenger ekstra norskundervisning. På Ny-Krohnborg utgjør denne typen elever 47 prosent av den totale elevmassen.

I landets hovedstad er situasjonen helt annerledes. Der har man lenge ført nøye statistikk på hvor mange av elevene som har minoritetsbakgrunn, det vil si elever som snakker et annet språk enn norsk og samisk hjemme.

– For oss er det helt ukontroversielt å registrere dette, sier skolebyråd i Oslo Anniken Hauglie (H).

– Vi bruker denne kunnskapen til å tilrettelegge undervisningen for elevene, fortsetter hun.

Registrerer morsmål

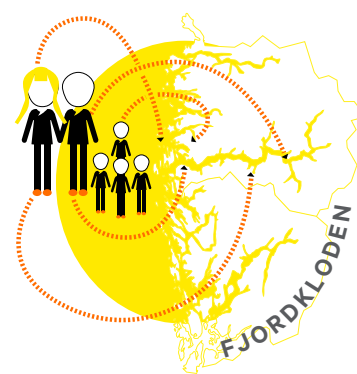
Fra Foreldreutvalget på Ny-Krohnborg skole får BT opplyst at flere foreldre nå tar barna ut av skolen eller flytter fra området, blant annet som følge av høy minoritetsandel. Frps skolepolitiske talsmann i Oslo, Mazyar Keshvari, mener registrering av minoritets elever vil være et nyttig redskap for Bergen.

– Det vi har sett i Oslo er at når skolens innvandrersandel blikker 50 prosent, går det fort å nå 60, 70 og 80 prosent. Å ha kunnskaper om dette er viktig for å hindre en slik utvikling, sier Keshvari, som også er innvandringspolitisk talsmann for Frp på Stortinget.

Måten Oslo og Bergen måler sine minoritets elever er ikke sammenliknbare. For tre år siden skrev Aftenposten at 79 prosent av elevene på Furuset skole hadde minoritetsspråklig bakgrunn. Til sammenligning var 27 prosent av elevene på skolen innvandrere med behov for ekstraundervisning i norsk.

– Det er et politisk ansvar å handle mot segregering. Måten de gjør det på i Oslo er så vidt jeg vet ikke kontroversiell i bystyret der, sier SV-leder Audun Lysbakken.

Han vil ikke mene noe om

Siden 2004 har innvandrersandelen i Hordaland og Sogn og Fjordane mer enn doblet seg, fra 4,5 prosent til 10,5 prosent. BT ser i serien Fjordkloden nærmere på hvordan dette har endret samfunnet. J.W. Eides stiftelse støtter gjennomføringen av prosjektet.

FAKTA

Registrering av morsmål

● Ulik forståelse av opplæringslovens § 2.8 gjør at Bergen og Oslo har ulik registreringspraksis i grunnskolen.

● Loven lyder som følger: «Elever i grunnskolen med annen morsmål enn norsk og samisk har rett til særskilt norskopplæring til dei har tilstrekkeleg dugleik i norsk til å følgje den vanlege opplæringa i skolen. Om nødvendig har slike elevar også rett til morsmålsopplæring, tospråkleg fagopplæring eller begge delar.»

● I Oslo registrerer de alle elevene med annet morsmål enn norsk og samisk.

● I Bergen og de andre storbyene registrerer de kun de elevene som mottar særskilt norskopplæring.

Kilde: Lovdata

96,6

av elevene ved Mortensrud skole i Oslo har minoritetsbakgrunn. Kun 12 av 355 elever på denne skolen har norsk som morsmål.

lokalpolitiske forhold i Bergen, men er opptatt av åpenhet.

– Det er ingen grunn til å skygge unna en diskusjon om segregering. Bergen er fortsatt i en situasjon der denne type utvikling kan forebygges og stanses. Det handler ikke om at det er noe negativt på mange med minoritetsbakgrunn bor på et sted, men at det er negativt hvis sosiale problemer konsentreres. Har man tilstrekkelig åpenhet og diskusjon rundt disse spørsmålene, kan man sette inn tiltak.

– Har de elevene vi har

Skolebyråd i Oslo, Anniken Hauglie (H), avviser at tellingen

64 PROSENT: På Ny-Krohnborg skole er andelen minoritets elever på 64 prosent, ifølge tall fra i fjor. Bergen kommune registrerer kun elever som trenger ekstra norskundervisning, som er 47 prosent. Her gir lærer Kari Reiakvam undervisning til Mark Slezin (Russland) og Senai Yosief (Eritrea).

deres stigmatiserer skoler med høy innvandrersandel.

– Jeg ser ikke på dette som stigmatiserende. I Oslo-skolen har vi de elevene vi har, sier Hauglie.

Hun får støtte av Jan Bøhler, leder for Oslo Ap.

– Jeg er for mest mulig åpenhet, også på dette området, sier han.

– En skal ikke være redd for kunnskap, fortsetter Mazyar Keshvari (Frp).

– Hva trenger dere kunnskapen om elevers morsmål til?

– Vi bruker den aktivt til å sette inn ressurser der det trengs. Vi vet blant at på skolene med høyest minoritetsandel, er

det størst utskiftning av lærere. Derfor tilbys det høyere lønn på disse skolene.

– Helt ukontroversielt

– Men er ikke det nok å vite at elevene behersker norsk?

– En ting er hva du får frem i lesetester. Vel så viktig er kulturforståelsen. Barn som er født og oppvekst der det er få norske elever vil ha et vanskeligere utgangspunkt hvis man ikke iverksetter tiltak sånn at de lærer seg de kulturelle kodene i samfunnet. Dette er like viktig som å kunne lese skikkelig, sier Keshvari.

Etter Ny-Krohnborg er Damsgård, Møhlenpris, Fridalen og

Ytre Arna de skolene med størst språklige utfordringer. Her får mellom 24 og 31 prosent forsterket norskopplæring.

Flere rektorer BT har vært i kontakt med, sier at minoritetsandelen er uinteressant. Noen sier også at de ikke har lov til å telle minoritets elever.

– Vi har ikke lov til å registrere annet enn dem som har særskilt norskopplæring, det er det som er de offisielle tallene. Vi har en god del elever med annen språk-bakgrunn, men vi har ikke lov av Datatilsynet til å føre dem inn i de offisielle statistikkene, sier rektor Anne Kari Sælensminde på Løvås oppvekstttun.

– Høy minoritetsandel ikke et problem

Skolebyråd Harald Victor Hove (H) mener det er helt uinteressant å vite hvor mange elever som har minoritetsbakgrunn.

Slik kommenterer han opplysningene om at minoritetsandelen på Ny-Krohnborg skole, det vil si elever med et annet morsmål enn norsk og samisk, nå har passert 60 prosent.

Harald Victor Hove

– Uinteressant

– Det tallet er relativt uinteressant. For skolekretsene våre er ikke det å ha høy minoritetsandel et problem. Det vi registrerer er hvor mange som trenger særskilt norskopplæring.

– Men dere registrerer minoritetsandel i barnehagen?

– Grunnen til at vi har slike tall for barnehage-sektoren er at regjeringen krever at vi rapporterer dem inn, sier Hove, som reagerer på Oslos praksis.

– Bruker etnisitet

– Grunnen til at vi ikke forstår hvordan Oslo registrerer, er at de legger listen etter etnisitet. Vi legger derimot til grunn elevens norskerferdigheter. Hvis eleven behersker norsk skriftlig og muntlig, så kan en gjerne snakke persisk hjemme for min del, sier skolebyråden, og legger til:

– Jeg advarer mot å problematisere barn bare fordi de snakker et annet morsmål hjemme. Da risikerer man at det blir et problem å ta imot folk fra et annet land.

SL

SLETTVOLL

Årets utemøbler og ny utstilling er på plass i butikken. Velkommen.

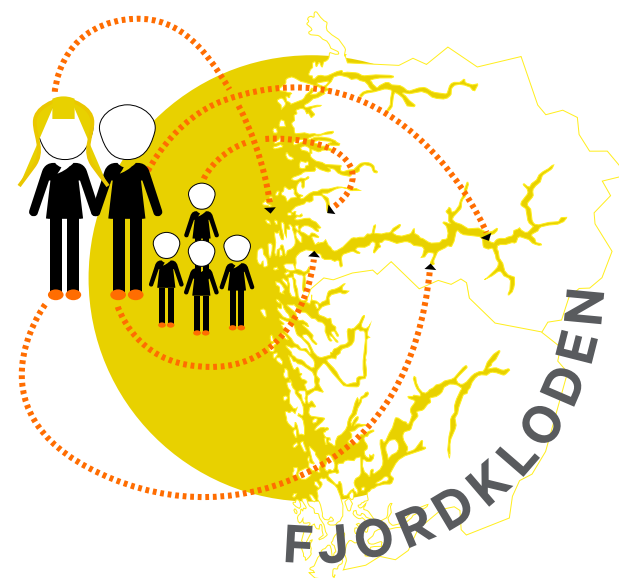
Slettvoll Bergen: Christiesgt. 5, telefon 55 32 50 00
Åpent: 10.00–18.00, lø. 10.00–16.00 www.slettvoll.no

bt

11. 10. 2019 10:00

Angelina og Iqra går
i Søre Skogvei
barnehage. Her har
90 prosent av barna
innvandrerbakgrunn.

Når de norske forsvinner

Tekst: Kjetil Gillesvik
Foto: Eirik Brekke

Når innvandrерandelen på skoler og barnehager tipper 50 prosent, flytter den hvite middelklassen. På Løvstakksiden i Bergen skjer det allerede.

Bursdagsfeiring: Det er alltid stor feiring når barn fyller år i Søre Skogvei barnehage på Løvstakksiden. Her kastes femåringen Angelina fem ganger opp i luften av Unni Askeland (til v.) og Anne-Grete Sulen. Mange av barna har ikke tradisjon for å feire bursdag hjemme, og blir derfor feiret litt ekstra i barnehagen. I dag har moren til Iqra, som også har bursdag, bakt bløtkake, sjokoladecake og muffins til bursdagsbarna.

Angelina henger i luften, pyntet som en prinsesse med hvit kjole og gul krone på hodet. Fem ganger kastes hun opp og ned, en gang for hvert år. Ved enden av bordet sitter Iqra. Hun har også bursdag i dag. For noen få minutter siden fikk hun bestemme dagens lek i barnehagen. Hun valgte å tegne hale på elefanten. Ja, ikke grisen. Mange av barna her er muslimske, og da er det best å styre unna det rosa dyret.

I inngangspartiet til Søre Skogvei barnehage henger bilder og flagg på barnas skap. Somalia, Eritrea, Afghanistan, Polen og Irak er de vanligste. 90 prosent av barna i denne barnehagen, som ligger på Løvstakksiden, har innvandrerbakgrunn.

– De siste tre-fire årene har det vært en sterk økning i utenlandske barn i barnehagen. Vi finner nesten ikke norske navn på søkerlisten lenger, sier Tone Sandstå, styrer i barnehagen.

Hun sitter på kontoret sitt sammen med kollega Siw Hansson.

– Det har dessverre oppstått et rykte om at denne barnehagen er det ikke verdt å søke på lenger, forteller Hansson.

Hun begynte å jobbe i den kommunale barnehagen i fjor høst, og legger ikke skjul på at hun ble svært overrasket over hvor dårlig barnas ordforråd var. To av fire avdelinger i barnehagen er nå uten norske barn.

– Barn er språkmodeller for hverandre. Det er ikke heldig å ha en så stor andel med innvandrerbakgrunn, sier Sandstå.

De ansatte i barnehagen har for lengst lært seg å ta hensyn til andre kulturer. At kjøttpålegg med svin må serveres på et eget fat, sitter i ryggmargen. Det er heller ikke slike ting som bekymrer dem. Den store utfordringen er å sikre at barna lærer seg å snakke godt norsk.

En gruppe barn har satt seg i hjørnesofaen. De skal fortelle om seg selv som en del av språktreningen.

– Mammaen min er Somalia. Pappaen min er Somalia. Og broren min er Somalia, sier en fem år gammel gutt.

Lekeplassen har vakker utsikt til store deler av sentrum. I gatene rundt er det tett med lave boligblokker. En femtedel av Bergens kommunale boliger for vanskeligstilte befinner seg i dette området, også omtalt som Solheim nord. I en av dem bor Saman Yaekob fra irakisk Kurdistan. Hver morgen går han til barnehagen med sine to sønner Didar (5) og Rojar (2).

– Det er her integreringen starter. At så mange har utlendingsbakgrunn, er ikke heldig. Barna mine ville lært språket fortere hvis flere av barna var norske, sier han.

Fordi guttene er tospråklige får de prioritert barnehageplass foran etnisk norske barn. I avdelingen til Didar er det bare tre norske barn. Hos minstemann Rojar er tallet én. Flere av barnehageplassene i Søre Skogvei er sterkt subsidierte. Målet er at innvandrerbarna skal tilegne seg gode språkkunnskaper.

Skitten: Det har vært en våt dag for Chioma, Delin og Maya i Søre Skogvei barnehage, og barna er skitne fra øverst til nederst. Det er bare en ting å gjøre: Dusje med klærne på. Anita Volland styrer dusjen.

– Jeg er enig i at vi må lære oss norsk. Men da synes jeg det er litt rart at det i barnehagen bare er utenlandske barn, sier pappa Yaekob.
 – Hvorfor tror du det er så få norske barn i denne barnehagen?
 – Jeg vet ikke, men jeg synes det er litt rart. For det bor norskspråklige barn i området. Det ser vi hver dag.

Et lite steinkast lengre nede i fjellsiden står en engelskmann på talerstolen i Sankt Markus kirke.

– Hello Bergen, roper han ut.
 Phil Woods høres ut som vekkelsespredikant, men er det ikke. Woods jobber for Europarådets «Interkulturelle byer» – et bynettverk Bergen nylig ble medlem av. På kirkebenkene sitter flere hundre jublende elever fra Bergens mest flerkulturelle skole, Ny-Krohnborg. Her er nesten halvparten minoritetsspråklige elever med behov for særskilt norskopplæring. Andelen med innvandrerbakgrunn er enda høyere. Hvor stor, nekter Bergen kommune å opplyse om.

Woods minner om at det i enkelte byer i Europa er helt vanlig med skoler der 95 prosent har innvandrerbakgrunn.

– Selv om dette er langt fra situasjonen i Bergen i dag, så kan det kanskje bli slik om noen tiår, sier han.

Woods har vært gjennom et to dager langt møtemaraton. Han er kommet til Bergen for å gi byråkrater og politikere råd om integrering.

Her har han fått vite at innvandrerandelen i byen har doblet seg siden EU-utvidelsen i 2004, og at Bergen planlegger å bosette 1050 flyktninger de neste tre årene. Han virker derimot overrasket når vi forteller ham at på Ny-Krohnborg har over halvparten av elevene innvandrerbakgrunn.

– Dette viser at Bergen må være oppmerksom. 50 prosent innvandrerandel på skolene er det vi kaller «The tipping point», sier Woods.

Han sier at når den grensen er nådd, flytter middelklassen og den «hvite» befolkningen ut, den ene etter den andre.

– Da går det fort å nå 100 prosent, sier han.

Noen tittals meter i luftlinje bak skolen ligger Løvstakkveien. På folkemunne omtales dette området som «Lille Mogadishu», blir vi fortalt. Årsaken er åpenbar. Tall BT har bestilt fra SSB viser at ved inngangen til 2014 var 54 prosent av innbyggerne i denne grunnkretsen innvandrere. Tar vi med deres norskfødte barn vokser tallet til om lag 75 prosent.

Mange av dem som bor her er nyankomne flyktninger bosatt i kommunale boliger. Andre har vært her lenger, som Nagla fra Sudan. Hun kom hit for 13 år siden.

– Det er blitt verre å bo her, sier Nagla.

Hun forteller om mange rusmisbrukere i området, sykler som blir stjålet og sprøytespisser som blir funnet der barna leker.

– Jeg kunne godt tenkt meg å flytte til en annen plass, men barna vil ikke. De trives så godt her, forteller hun.

Ved siden av henne i sofaen sitter Ingeborg Ulstein. De to har barn i samme klasse og kjenner hverandre godt. Ulstein er også leder for FAU på skolen og er opptatt av å skape et bedre bomiljø på Løvstakksiden.

Mange nasjonaliteter: – Jeg søkte meg bevisst til en skole med høy minoritetsandel. Det er ekstra utfordringer, men mer spennende, sier lærer Kari Reiakvam (i midten). Her har (fra v.) Zahra Al-Shemsi (Marokko/Irak), Amang Kangi (Gambia) og Fras Korkouchia (Norge/ Palestina) norsktid.

Misfornøyd: – Det er blitt mer urolig her de siste årene, sier Nagla Ihabaubb (til v.) fra Sudan. Firebarnsmoren har bodd på Løvstakksiden i 13 år. – Mange innvandrere får et dårlig førsteinntrykk når de plasseres blant nordmenn med rusproblemer, sier Ingeborg Ulstein.

Skiftet skole: Venstre-politiker Åsta Årøen valgte å la barna August (11) og Arne (8) gå på Damsgård skole i stedet for Ny-Krohnborg. – Jeg syntes det ble for stor gjennomtrekk av elever der.

Selv kunne ikke Ulstein tenke seg å sende barna sine til en annen skole. Hun mener det barna tar med seg fra en flerkulturell skole som Ny-Krohnborg er uvurderlig læring. Likevel er hun bekymret.

– Det er en flott skole, men andelen elever på Ny-Krohnborg som ikke snakker norsk hjemme er nå over 50 prosent. I noen klasser 75 prosent. Det er et nivå som pedagoger og fagfolk mener er kritisk og urovekkende med tanke på integrering og skolebytte, sier Ulstein.

Utviklingen har gått fort på Ny-Krohnborg skole. For ti år siden var andelen elever med innvandrerbakgrunn som hadde behov for særskilt norskopplæring på skolen 19 prosent. I dag er tallet økt til 47 prosent. FAU-lederen forteller at foreldre flytter fra området når barna skal begynne på skolen, mens andre søker barna sine til andre skoler. Tall fra Bergen kommune viser at én av tre elever som sokner til Ny-Krohnborg velger en annen skole på ungdomstrinnet.

Vi har beveget oss noen hundre meter i retning Laksevåg. Det er tidlig om morgenen og Venstre-politiker Åsta Årøen er på vei til Damsgård skole med sine to sønner. For hver meter hun går bortover Nylundsveien endrer bolig mønsteret seg. Blokkbebyggelsen kommer i bakgrunnen og den ene flotte eneboligen etter den andre viser seg. Årøen, som er vararepresentant på Stortinget, vet alt om det høye prisnivået i området. Selv kjøpte hun og ektemannen hus i Frydenbølien i fjor. Før det bodde de i Gyldenprisveien, en adresse som sokner til Ny-Krohnborg skole.

Egentlig skulle guttene hennes begynt på Ny-Krohnborg, men som så mange andre foreldre valgte Årøen å benytte seg av ordningen med fritt skolevalg.

– Min begrunnelse var ikke andelen flerkulturelle, men at folk flyttet hele tiden. Særlig for et av barna mine var det et problem. Det skal ikke være nødvendig å skifte venner mange ganger i barnehagen, sier hun.

Tall fra Ny-Krohnborg skole viser at i en 10. klasse i fjor var det bare 7 av 28 elever som hadde gått der fra 1. klasse.

– Det er veldig negativt sånn som det er lagt opp med de kommunale boligene. Vi får stadig beboere som er i starten av sin integreringsfase. Fordi leilighetene er så små, flytter mange etter en stund, sier Årøen.

Politikeren sier det hele tiden kommer nye flyktninger, som igjen gir veldig mange oppbrudd for barna i barnehage og skole.

– De kommunale leilighetene i området må bli større, og de som bor der må få kjøpe de etter hvert. Det vil skape et mer stabilt miljø, sier hun.

De vanskelige ordene skaper problemer i klasserommet på Ny-Krohnborg skole.

– Hva betyr krønike? Og hva betyr spjæling?

Spørsmålene er mange når klasse 9A har norsk. I dag er det lesing som står på timeplanen. De 15 elevene er bedt om å være ekstra oppmerksomme på vanskelige ord i teksten.

– Spjæling er det samme som pyse, forklarer lærer Kari Reiakvam til gutten som spurte. Han nikker med hodet som at han har forstått svaret. Det er det derimot ikke alle som har gjort.

Friminutt: Ny-Krohnborg skole er nylig totalrenovert, og er blitt en av byens fineste skoler. Hussam Elmaz (fra v.), Svale Fossaskåret, Vegard Køsmen og Walid Ismail spiller fotball.

HOVEDSAKEN FJORDKLODEN

– Hva betyr pyse, kommer det fra en elev bakerst i hjørnet
 Bak pultene i klasserommet sitter det 15 elever. Kun tre av dem har norske navn. Resten har opprinnelse fra land som Bosnia, Russland, Tyrkia, Eritrea, Palestina og Gambia, for å nevne noen.
 – Det er utrolig kjekt å jobbe her, sier Reiakvam.
 Hun søkte bevisst jobb på skoler med høy minoritetsandel da hun var ferdig med lærerutdanningen for to år siden.
 – Det er litt andre ting du må tenke på når du jobber på en slik skole.
 – Som hva da?
 – Du blir veldig bevisst på at alle får alt med seg. Det fører til at det er mange ord vi stopper opp ved. Ofte er det ord som du ikke kunne tenkt deg til på forhånd at det var enkelte som ikke kunne.
 – Hva er den største utfordringen med å jobbe på en slik skole?
 – Det er krevende å sørge for at alle elevene får en god undervisning som er tilpasset nivået de befinner seg på. Vi vil jo at alle skal være fornøyde.

Det snakkes ikke om hvor mange elever på de bergenske skolene som har innvandrerbakgrunn. Mens Oslo har full åpenhet og fører nøye statistikk på elever med annet morsmål enn norsk og samisk, holdes dette skjult i vest. Her registreres kun innvandrerelevne som trenger forsterket norskopplæring. Når elever har skaffet seg gode nok språkkunnskaper, forsvinner de ut av statistikken.

Men at det ikke registreres, betyr ikke at ingen vet. På et møte mellom skoleledelsen og FAU i fjor høst ble minoritetsandelen på Ny-Krohnborg skole opplyst å være 64 prosent. I enkelte klasser på ungdomstrinnet er det få etnisk norske elever igjen, blir BT fortalt. Svake språkkunnskaper går ut over det samlede læringsnivået og skaper uro i klasserommet, forklares det.

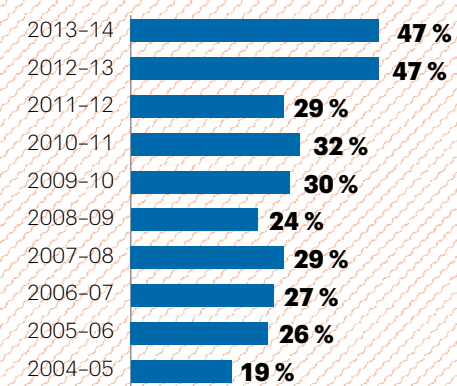
Savner norske barn: Saman Yaekob fører barna Didor og Rodja til barnehagen. – Jeg skulle ønske det var flere norske barn i Søre Skogvei barnehage. Da hadde de lært norsk fortere, sier han.

MINORITETSPRÅKLIGE BARN

- Tre barnehager på Løvstakksiden har en andel minoritetsspråklige barn på 50 prosent eller mer. Det er Ny-Krohnborg (58 prosent), Gyldenpris (50 prosent) og Søre Skogvei (90 prosent). Øvrige barnehager i Bergen med minoritetsflertall er: Laksevåg, Rosetårnet, Øvrebø, Marken, Sletten og Mannsverk.
- Årsaken til at Bergen kommune fører statistikk over minoritetsspråklige i barnehagesektoren er at man mottar ekstra statlig tilskudd når andelen går over 50 prosent.
- I grunnskolen i Bergen fører man ikke statistikk over elever med annet morsmål enn norsk og samisk, kun hvor mange minoritets elever som har behov for særskilt norskopplæring.
- Ny-Krohnborg er den skolen der flest elever med innvandrerbakgrunn får ekstra norskopplæring (47 prosent). Deretter følger Damsgård (31 prosent), Møhlenpris (25 prosent), Fridalen (24 prosent) og Ytre Arna (24 prosent).
- Definisjonen av en minoritetsspråklig varierer. I barnehagen er det barn med annet morsmål enn norsk, samisk, dansk, svensk og engelsk. I skolen er det elever med annet morsmål enn norsk og samisk.

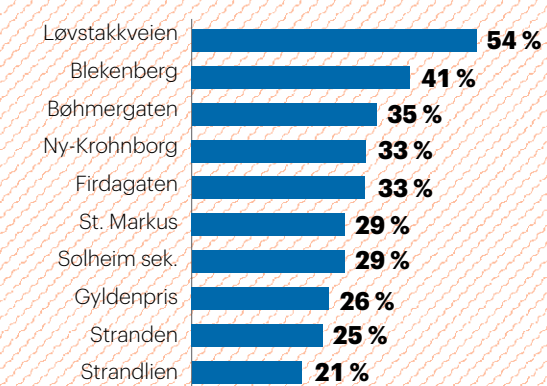
Norskopplæring

Andel på Ny-Krohnborg skole som har minoritetsbakgrunn og får ekstra undervisning i norsk.

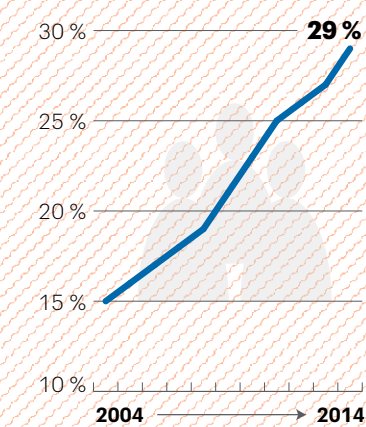
Grunnkretser

Innvandrerandel i grunnskretsene i Solheim nord.

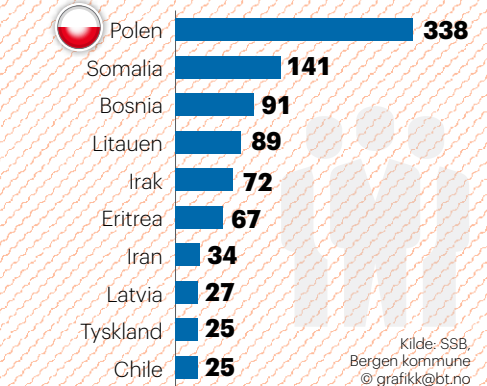
Solheim nord

Andel innvandrere i området.

Topp 10 Solheim nord

Her kommer de største innvandergruppene fra.

Kilde: SSB, Bergen kommune © grafikk@bt.no

FAU-leder Ingeborg Ulstein mener at nøkkelen til å lykkes med god integrering er å sørge for at ressurssterke familier blir værende i området.

– Uten dem stopper nabolaget opp. Ikke minst er disse familiene viktige for integreringsarbeidet som skjer på skolen, på sidelinjen, på klassefesten eller når vi drar med oss foreldregruppen på Løvstakken.

Ulstein mener også den negative utviklingen kunne vært stoppet gjennom gode politiske vedtak. I stedet er alt blitt verre, hevder hun. Etablering av Strax-huset på Gyldenpris, LAR-behandling på Danmarks plass, og plasseringen av tunge narkomane blant småbarnsfamilier har gjort det lite attraktivt å bli boende i deler av området, forklarer hun. I tillegg peker hun på at det foregår en storstilt seksjonering av store leiligheter til mindre boenheter.

– Kommunen kan politisk vedta at de ikke ønsker seksjonering og dessuten bygge om de kommunale boligene til familieboliger.

Hvor ble de norske barna av? I Søre Skogvei er lekeplassen badet i sol. Barne- og ungdomsarbeider Kathrine Simonsen har sitt svare strev med å holde orden på barneflokket. En tre år gammel polsk jente sitter passiv i klatrestativet og ser tomt ut i løse luften. Hun snakker knapt et ord norsk og har ingen å leke med. Simonsen tar grep.

Plutselig kommer to andre jenter med polsk bakgrunn løpende.

De roper på henne. Hun lyser opp, hopper ned fra klatrestativet og løper med dem. Den videre leken skjer på polsk.

Da Simonsen begynte å jobbe i barnehagen i 2003, var det en liten gruppe vietnamesiske barn her. Ellers var resten etnisk norsk. Nå er både de vietnamesiske og de norske nesten borte. Inn har det kommet barn fra hele verden med Somalia, Eritrea, Polen og Afghanistan som de største befolkningsgruppene. Utviklingen har gått fort. For to år siden skrev BA at tre av fire barn i denne barnehagen hadde innvandrerbakgrunn. Nå er tallet økt til 90 prosent.

– Det som skjer nå er ikke bra, verken for språkutviklingen eller integreringen, sier Simonsen.

Hun sier mye har endret seg fra da hun selv var barn.

– Jeg vokste jo selv opp i dette området. Ofte har jeg lurt på hvor er det blitt av alle de norske. De er i alle fall ikke her.

I flertall: Chioma og Iqra koser seg på lekeplassen i Søre Skogvei barnehage, én av åtte barnehager i Bergen som har minoritetsflertall. – Vi har flere barnehager nå som har passert en innvandrerandel på 50 prosent. Det skyldes at vi har tatt imot mange nyankomne flyktninger de siste årene, sier skolebyråd Harald Victor Hove.

– Gir en dårlig smak i munnen

Skolebyråd Harald Victor Hove reagerer på påstander om at foreldre flytter fra Løvstakksiden når barna skal begynne på skolen.

Skolebyråden reagerer på FAUs påstander om at et økende antall foreldre flytter eller velger bort Ny-Krohnborg skole i takt med at minoritetsandelen øker.

– Folk flytter av gode eller dårlige grunner. Dette er en av de dårlige grunnene. Jeg har liten forståelse for at folk flytter fordi minoritetsandelen blir for høy. Hvor er tallene som underbygger at dette er et problem? Dette er synsing. Det er en uttalelse som gir dårlig smak i munnen. En må heller se på hvilke resultater Ny-Krohnborg kan vise til, og konkretisere utfordringene derfra.

– Det som det pekes på er at mange i klassen sliter med norsken, noe som igjen fører til svakt læringsmiljø?

– Innfallsvinkelen til dette må være hva en vet om læringsresultat, og så må en adressere spørsmålet til skolens ledelse. For meg høres det ut som noen problematiserer at det er innvandrere på Ny-Krohnborg. Det

er ikke et utgangspunkt jeg synes en skal problematisere ut fra. Hvis du kan lese eller snakke norsk, så er det ikke et problem at du har en annen bakgrunn. Jeg blir provosert når jeg hører denne typen påstander blir kastet ut. Folk føler veldig mye. De må også begynne å tenke, og så kan vi ta fatt i de problemstillingene som er, sier Hove.

– Europarådets Phil Wood sier «at når minoritetsandelen passerer 50 prosent, så vet vi av erfaring fra Europa at den hvite middelklassen begynner å flytte ut». Hva tenker du om en sånn påstand?

– Det er når en minoritetsgruppe blir majoriteten, det er da en utfordring på det kulturelle. På Løvstakksiden, hvor det er mange nasjonaliteter, er ikke dette det samme problemet.

– Det finnes åtte barnehager i Bergen med minoritetsflertall. Kan vi om få år få flere barnehager som Søre Skogvei?

– Søre Skogvei er nok et spesielt tilfelle. Men vi har flere barnehager nå som har passert 50 prosent. Det skyldes at vi har tatt imot mange nyankomne flyktninger de siste årene. Vi har økt vår ambisjon for hvert år. Derfor bygger vi nå de to barnehagene Sollien og Solheimslie.

NYHET!

Kavli Kaviar 60% TORSKEROGN

Kavli Kaviar inneholder hele 60 % torskerogn
Kavli Kaviar – kanskje verdens beste?

Kavli | **GRIP HVERDAGEN**

FLYTTET // Da Ap-politiker Joril Christensen fikk datteren Berit Nyeka var hun fast bestemt på en ting. Hun skulle ikke vokse opp på Løvstakksiden.

Vendte ryggen til Løvstakken

KJETIL GILLESVIK
kjetil.gillesvik@bt.no
foto: EIRIK BREKKE
grafikk: HEIDI GROTTLE

Det hadde storebroren gjort. I ti år gikk han på Ny-Krohnborg barne- og ungdomsskole. Det fristet ikke til gjentakelse.

– Skolen var den viktigste grunnen til at vi flyttet. Nivået var veldig lavt på en veldig stor andel av elevene. Hvis det er tre eller fire i klassen som har problemer, kan man ta dem ut. Hvis det gjelder 60 prosent, hindrer det utviklingen for hele klassen, sier Joril Christensen, som er leder for Arbeiderpartiets lokallag i Årstad.

– Hva var problemet?
– Først og fremst var elevenes språkkunnskaper for dårlige. Det sier seg selv at når så mange elever er flerkulturelle, i tillegg til at en del kommer fra hjem med rusproblemer, da krever det så mye oppmerksomhet at lærerne ikke rekker over alt.

– Sviktede dugnadsånd

Joril Christensen står utenfor blokkleiligheten på Landås sammen med datteren Berit Nyeka, som har nigeriansk far. Herfra ser hun over til andre siden av dalen. I ti år bodde hun i Sygnagaten, bare et steinkast fra de mange kommunale boligene i Løvstakkveien og på Blekenberg.

Christensen forteller om et godt nabolag der folk pratet over gjerdet, der det var lite kriminalitet og beboerne følte seg trygge. Men noe er galt med befolkningens sammen-setning, mener hun.

– Der borte er det bare studenter og kommunale boliger. På denne siden er det mer eneboliger, mer ressurssterke folk, mer blandet bebyggelse. Det gjør at det er flere til å holde i gang idrettslag og frivillighet.

Christensen forteller om da sønnen skulle begynne i Ny-Krohnborg skolekorpset. 30 barn fikk utdelt instrumenter, men da de hadde foreldremøte like etter, møtte nesten ingen. Dugnadsånden fungerte ikke, og tilbudet ble lagt ned etter kort tid.

– Jeg vil at min datter skal få mulighet til å spille i korps. På Løvstakksiden sliter frivilligheten, sier hun.

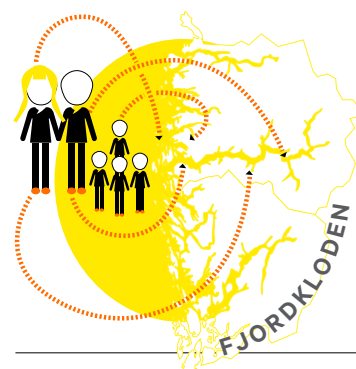
Hun mener at andelen ressursvake mennesker i området er årsaken til problemet.

– Fortjener bedre

– Det er ikke bare å komme fra et land uten regjering og forstå den norske frivilligheten.

– Men det er vel ikke bare her at dugnadsånden er dårlig?

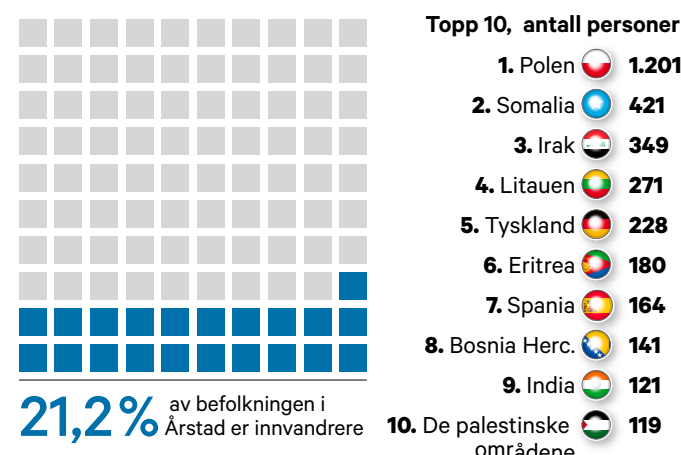
– Nei, men der borte sliter de ekstra mye.

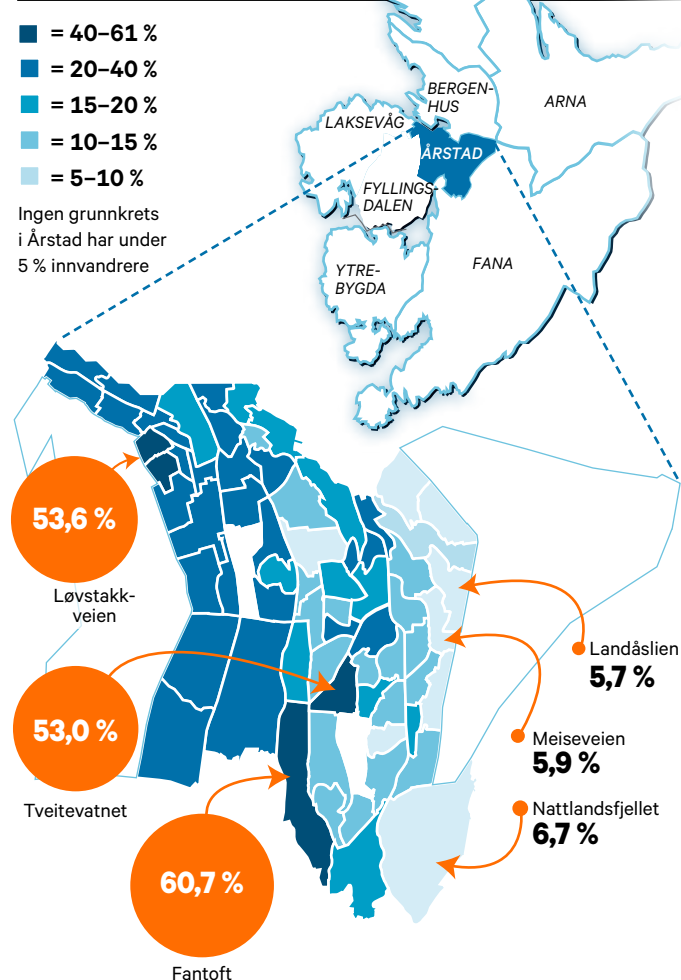
Siden 2004 har innvandrersandelen i Hordaland og Sogn og Fjordane mer enn doblet seg, fra 4,5 prosent til 10,5 prosent. BT ser i serien Fjordkloden nærmere på hvordan dette har endret samfunnet. J.W. Eides stiftelse støtter gjennomføringen av prosjektet.

FAKTA

Årstad bydel - innvandrere og nasjonaliteter

Andel innvandrere i hver grunnkrets i Årstad bydel

Kilde: SSB

© grafikk@bt.no

SKIFTET DALSIDE: Seks år gamle Berit Nyeka synes livet er godt Slettebakken, mamma Joril Christensen bosatt seg på feil side av hovedveien. Dermed sokner hun men aller helst skulle ønske at hun kunne få begynne på en annen skole til høsten. Vennene i barnehagen skal begynne på Landås, men dessverre har til Slettebakken skole i stedet for Landås. Fritt skolevalg er ikke noe alternativ, da kapasiteten på skolen er sprengt.

– Innvandrere fortjener bedre enn bare å gå i barnehage og skole med andre innvandrerbarn. De fortjener et bomiljø der de kan integreres

Joril Christensen

Som BT skrev i går, har det vært kraftig vekst i innvandrerbefolkningen på Løvstakksiden. Tall fra SSB viser at andelen i levekårsområde Solheim nord varierer fra 21 prosent i grunnkretsen Strandlien til 54 prosent i Løvstakkveien. Tar vi med deres norskfødte barn, er andelen i sistnevnte grunnkrets 75 prosent. Dette gir store utslag blant de minste.

Tre barnehager i området har minoritetsflertall, med Søre Skogvei barnehage i en særstilling. Der har 90 prosent av barna innvandrerbakgrunn, mens Ny-Krohnborg skole har en andel over 60 prosent.

– Innvandrere fortjener bedre enn bare å gå i barnehage og skole

med andre innvandrerbarn. De fortjener et bomiljø der de kan integreres, sier Christensen, som er opptatt av at Bergen kommune sprer de kommunale boligene over hele byen.

Hun mener at Løvstakksidens hovedproblem egentlig ikke handler om at innvandrerbefolkningen er så stor, men at en for stor andel av dem som bor der har vært kort tid i landet. Christensen forteller at flyktninger blir plassert i kommunale boliger i begynnelsen. Etter en stund flytter de mest ressurssterke og blir erstattet med nye ferske flyktninger.

– Trenger tid

– Det er viktig å få sagt at innvandrere ikke er en ensartet gruppe. Forskjellen går på dem som er nye i landet og dem som har vært her en stund. Kan du språket? Forstår du hva som skjer? De fleste innvandrere klarer seg bra etter en stund, men de trenger tid. Derfor er det ikke heldig å plassere for mange nyankomne i det samme området. Det er det som skjer på Løvstakksiden i dag.

– Jeg skulle ønske jeg kunne gå

på Landås. Det går alle vennene mine, sier seks år gamle Berit Nyeka. Til høsten begynner hun på Slettebakken skole, Bergens andre store skole når det gjelder andelen minoritets elever.

Statistikken forteller at 22 prosent av elevene her får forsterket norskopplæring. Minoritetsandelen er derimot langt høyere. Hvor høy er uklart. Bergen registrerer ikke, i motsetning til Oslo, elever med annet morsmål enn norsk.

Vurderte privatskoler

– Jeg forsøkte å få henne inn på Landås, men kapasiteten var sprengt. Jeg håper det blir lettere når Nattland skole åpner igjen, sier Ap-politikeren, som vurderte private skoler før hun falt ned på Slettebakken.

Det finnes totalt 413 kommunale boliger på Slettebakken. Ap-politikeren mener dette ikke gjenspeiles i ressursbruken.

– Når kommunen plasserer sine mest ressursvake innbyggere så sentrert, så må de ta ansvar og sørge for at skolene får mer ressurser enn andre offentlige skoler. Det skjer ikke i dag.

Skylder på staten

Byråd Dag Inge Ulstein mener lav statlig bostøtte er den viktigste årsaken til at Bergen blir stadig mer klassedelt.

Siden 2004 har andelen innvandrere i levekårsområde Solheim nord vokst fra 15 til 29 prosent. I samme periode har andelen elever på Ny-Krohnborg skole med kombinasjonen innvandrerbakgrunn og behov for ekstra norskundervisning økt fra 19 til 47 prosent.

Dag Inge Ulstein (KrF), byråd for sosial-, bolig- og områdesatsing, vedgår at den høye innvandrerandelen på Løvstakksiden er en utfordring. Han mener staten må bære hovedansvaret for utviklingen.

– At den statlige bostøtten er så lav, mener jeg er en vik-

Dag Inge Ulstein

– Hva gjør dere for å motvirke en tendens der innvandrerbefolkningen konsentreres i noen få områder?

– Det handler om økning av bostøtte og uttynning av kommunale boliger. Vi jobber for å spre de kommunale boligene, og på sikt uttynne, sier oss ned i enkelte områder, sier Ulstein.

Mangler tall

– Hva innebærer det på sikt?
– I boligmeldingen står det at vi først skal ferdigstille boligprogrammet på 400 boenheter. Deretter skal vi utvide med 250, og så går vi i gang med å se på uttynning.

– Dere har sittet med makten i 11 år, og så skal dere gjøre noe en gang i fremtiden. Synes du det er godt nok?

– Forskjellen er at vi gjør noe med det. Vi etablerer ikke lenger kommunale boliger i de områdene som er mest belastet.

– Hva gjør dere for å motvirke en tendens der innvandrerbefolkningen konsentreres i noen få områder?

– Det handler om økning av bostøtte og uttynning av kommunale boliger. Vi jobber for å spre de kommunale boligene, og på sikt uttynne, sier oss ned i enkelte områder, sier Ulstein.

Mangler tall

– Hva innebærer det på sikt?
– I boligmeldingen står det at vi først skal ferdigstille boligprogrammet på 400 boenheter. Deretter skal vi utvide med 250, og så går vi i gang med å se på uttynning.

– Dere har sittet med makten i 11 år, og så skal dere gjøre noe en gang i fremtiden. Synes du det er godt nok?

– Forskjellen er at vi gjør noe med det. Vi etablerer ikke lenger kommunale boliger i de områdene som er mest belastet.

Byrådet har sovet på post

KOMMENTAR

FRØY GUDBRANDSEN
froy.gudbrandsen@bt.no
Kommentator i BT

Det er byrådet, ikke foreldrene, som har sviktet når innvandrerandelen på skoler og barnehager er blitt så høy at barna flyttes vekk.

I EN BARNEHAGE i Bergen har over 90 prosent innvandrerbakgrunn. På Ny-Krohnborg skole kryper minoritetsandelen stadig oppover, og nærmer seg 70 prosent.

Skolebyråd Harald Victor Hove avviser fullstendig at det er noe problematisk i dette. I BTMagasinet lørdag mistenkeliggjør han også foreldres beslutning om å flytte barna til en skole med lavere innvandrerandel eller å velge barnehager med flere etnisk norske.

De som har gjort noe klanderverdig i denne saken er ikke foreldrene, men Hove selv. Jeg vil påstå at foreldrenes valg om å bytte skole handler om omsorg, ikke noe som burde gi Hove dårlig smak i munnen.

KAN DET IKKE TENKES at foreldre, med god grunn, mener læringsmiljøet ikke er ideelt når halvparten av elevene på skolen trenger særskilt norskopplæring? Er det ikke en god begrunnelse å velge en barnehage der barna får utviklet språket sitt ved å snakke med barn som kan norsk? At også innvandrerfamilier bevisst velger skoler med lavere minoritetsandel tyder vel også på at dette ikke har noe med rasisme å gjøre, men om sosialt miljø for barna?

Dette handler heller ikke bare om språk. Det bør ikke være særlig kontroversielt å påpeke at mange, om ikke alle, skoler med svært høy innvandrerandel har flere utfordringer enn skoler der de fleste har norsk bakgrunn.

DE SOM BØR FÅ oppmerksomheten er verken Hove eller de ressurssterke som kjøper seg ny bolig i annen bydel. Det er flyktningene som bosettes i bydelen med høyest innvandrerandel, og som dermed får en langt vanskeligere jobb med å lære seg både norsk og det norske.

Om integrering er et mål, bør det også være et mål å forhindre tendensene til segregering i vår bydel. I stedet for å avvise at Bergen har et problem, bør Hove og byrådskollegene jobbe hardere for å løse det.

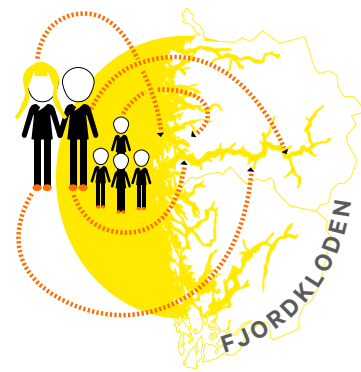
Holder bosettingstall hemmelige

LØVSTAKKSIDEN: I Søre skogvei barnehage har 90 prosent av barna innvandrerbakgrunn. Om dette har sammenheng med Byrådets bosettingspolitikk, er imidlertid uklart. Bergen kommune nekter å oppgi tall på hvor de bosetter sine flyktninger.

Bolighyråd Dag Inge Ulstein nekter å gi ut informasjonen om hvor byens flyktninger bosettes. – Jeg forstår ikke byrådets agenda, svarer Pål Hafstad Thorsen (Ap).

KJETIL GILLESVIK
kjetil.gillesvik@bt.no
foto **ERIK BREKKE**

Lørdag skrev BTMagasinet om Ny-Krohnborg skole og Søre Skogvei barnehage, der 65 og 90 prosent av barna har innvandrerbakgrunn. BT har i flere måneder forsøkt å finne ut om det er en sammenheng mellom hvor kommunene bosetter sine flyktninger og den høye innvandrerandelen i enkelte områder i byen, men har fått avslått alle krav om innsyn.

Dag Inge Ulstein (KrF), byråd for sosial, bolig og område-satsing, svarer slik når vi spør han hvorfor denne informasjonen holdes skjult:

– Mener du at vi skal gi ut informasjon på gatenummer?
– Det finnes andre måter å føre statistikk på enn å gi ut hver flyktningssøstedsadresse?
– Vår konklusjon er at dette er informasjon av privat karakter.

Kommunale boliger

BT har klaget saken inn til Fylkesmannen, som nå skal vur-

dere hvorvidt kommunen har rett til å hemmeligholde denne informasjonen.

– Størst mulig åpenhet er en forutsetning for å få til en god bosetting. Jeg forstår ikke byrådets agenda, sier Pål Hafstad Thorsen (Ap), leder for oppvekstkomiteen i Bergens bystyre.

Et kart BT har fått tilgang til fra Introduksjonssenteret for flyktninger, viser at i 2013 ble en

FAKTA

Kommunale boliger

- Bergen kommune disponerer cirka 3000 kommunale boliger for vanskeligstilte.
- Levekårsområdene med flest kommunale boliger er Solheim nord (536), Slettebakken (413), Laksevåg (241), Nygårdshøyden-Møhlenpris (204), Sandsli (105), Solhem sør (102), Krohnstad (102) og Fjellsiden nord (91).
- Levekårsområdene med færrest kommunale boliger er: Gullfjellet (4), Gravdal (4), Hetlevik (2), Øvre Fyllingen (2), Nattlandsfjellet (1), Hordvik (0), Espeland (0), Eidsvåg (0), Alvøy (0), Flesland (0), og Ytrebygda (0).

svært stor andel av flyktningene bosatt i sentrum og Årstad. Men kartet er lite detaljert, og det er vanskelig å trekke ut nøyaktige tall fra det.

Kartet forteller derimot at det er samsvar mellom hvor byens kommunale boliger for vanskeligstilte befinner seg og hvor flyktningene bosettes.

– Det er boligpolitikken som er det førende prinsippet for å lykkes med integreringen. For

mange kommunale boliger i et område fører til segregering. Skal en lykkes med dette, må en spre dem bedre, sier Pål Hafstad Thorsen (Ap).

– Men alle innvandrere bor ikke i kommunale boliger?

– Nei, men det viser seg at prisen for å kjøpe bolig ofte samsvarer med hvor det er kommunale boliger. På Slettebakken finnes det leiligheter til åtte millioner, mens det i Adolph Bergs vei, der du har alle de kommunale boligene, er et mye lavere prisnivå.

Sliter på det private markedet

En rekke kilder BT har vært i kontakt med i skole, barnehage og blant beboere på Løvstakksiden, bekrefter at det er en sammenheng mellom de mange kommunale boligene i området og den høye minoritetsandelen i skole og barnehage.

Dette er det området i Bergen med tettest konsentrasjon av slike boliger, totalt 536 i tallet (Solheim nord).

Totalt finnes det åtte barnehager i Bergen sentrum med minoritetsflertall. Tre på Slettebakken, to på Løvstakksiden, én på Laksevåg og to i sentrum. Et fellestrekk for disse er at de ligger i områder med stor andel kommunale leiligheter.

Byråd Dag Inge Ulstein (KrF) sier kommunen er svært bevisst på denne problemstillingen.

– Vi har vedtatt at vi ikke skal

bruke mer enn 25 prosent av porteføljen til bosetting av flyktninger. Det gjør vi for å hindre segregering, forteller han.

Men dette viser ikke hele bildet. BT har vært i kontakt med en rekke personer på Løvstakksiden som bor i kommunale boliger, trass i at det er over ti år siden de kom til landet.

– Mange innvandrere sliter med å komme inn på det private leiemarkedet og må derfor ty til kommunal bolig, forteller Høyre-politiker Abdelmajid Jerad.

Bosetter flere

I 2013 ble det i Bergen bosatt flyktninger i 127 private leiligheter og i 74 kommunale boliger – totalt 405 personer. De fleste i kommunale boligene i området og den høye minoritetsandelen i skole og barnehage.

De neste tre årene skal det bosettes totalt 1050 flyktninger i Bergen. I tillegg regner kommunen med at det vil komme ytterligere 300 på familiegjenforening.

Hvor de bosettes, forblir imidlertid en hemmelighet.

– En forutsetning for å sette inn gode tiltak, er at vi har kunnskap om hvor vi bosetter. Vi kan ikke ha et system der bare administrasjonen og byrådet har denne kunnskapen, sier Pål Hafstad Thorsen (Ap).

SPRIKENDE PRAKSIS: Byrådet mener det er nødvendig å registrere andelen minoritetslever på skolene. Når det gjelder ansatte i kommunen bestiller de tall fra Statistisk sentralbyrå for å kartlegge hvor mange som har innvandrerbakgrunn. Bildet er fra Ny-Krohnborg skole.

Teller ansatte, ikke elever

Bergen kommune mener antall minoritetslever på skolene er uinteressant, men teller sine egne ansatte med innvandrerbakgrunn.

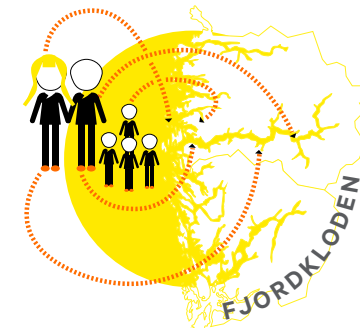
RUNE CHRISTOPHERSEN
rune.christophersen@bt.no
foto **ERIK BREKKE**

Så lenge elevene følger vanlig norskundervisning, registrerer ikke kommunen om de har et annet morsmål. I motsetning til Oslo fører ikke Bergen statistikk over minoritetsandelen på skolene.

– Det tallet er relativt uinteressant, sa skolebyråd Harald Victor Hove (H) til BT lørdag.

Når det gjelder kommunens egne ansatte, er tonen en annen. I den siste handlingsplanen for likestilling, inkludering og mangfold i Bergen kommune, er det viet et eget kapittel til rekruttering av ansatte med innvandrerbakgrunn.

For å kartlegge hvor mange slike ansatte de har, bestiller kommunen tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB).

Siden 2004 har innvandrerandelen i Hordaland og Sogn og Fjordane mer enn doblet seg, fra 4,5 prosent til 10,5 prosent. BT ser i serien Fjordkloden nærmere på hvordan dette har endret samfunnet.

J.W. Eides stiftelse støtter gjennomføringen av prosjektet.

Ifølge handlingsplanen har statistikken sine svakheter, og kommunen mangler gode data for å sjekke hvor godt de lykkes med å rekruttere innvandrere. Men, heter det, «tallene kommunen bestiller fra SSB er likevel bedre enn ingenting, og vil kunne gi oss kunnskap om utvikling over tid».

Statistikken fra 2010 viser

FAKTA

Elevstatistikk

- I grunnskolen i Bergen fører man ikke statistikk over elever med annet morsmål enn norsk og samisk, kun hvor mange som får særskilt norskopplæring.
- Ny-Krohnborg har flest elever med innvandrerbakgrunn som får ekstra norskopplæring (47 %).
- Deretter følger Damsgård (31 %), Møhlenpris (25 %), Fridalen (24 %) og Ytre Arna (24 %).

Kilde: Bergen kommune

at tre prosent av de ansatte i kommunen hadde bakgrunn fra EU, USA, Canada, Australia eller New Zealand. Syv prosent hadde bakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika, Oseania eller Europa utenom EU. 90 prosent av hadde norsk bakgrunn.

I den forrige handlingsplanen hadde kommunen som mål at andelen ansatte med inn-

vandrerbakgrunn skulle opp på samme nivå som i befolkningen for øvrig. Nå nøyer kommunen seg med å slå fast at den skal rekruttere «flere».

Mangfoldspris

Også i festlige sammenhenger har kommunen lagt vekt på minoritetsandelen blant de ansatte.

En egen mangfoldspris har i flere år blitt delt ut til institusjoner og etater som har bidratt til å «utvikle Bergen kommune som en flerkulturell arbeidsplass».

I 2012 gikk prisen til Bergen senter for minoritetsungdom. «Senteret har 38 ansatte. 13 av disse har minoritetsbakgrunn. Senteret søker bevisst etter personer med minoritetsbakgrunn, både til faste stillinger og som vikarer», heter det i saksutredningen.

Minoritetsandel blir også fremhevet i årsrapporter. Introduksjonssenteret har nå økt andelen ansatte med innvandrerbakgrunn til 54 prosent, heter det i fjorårets årsrapport.

– Det er viktig for oss å utnytte ressurser i befolkningen, og det er viktig for en kommune å gjenspeile samfunnet. Innbyggerne skal kunne kjenne seg igjen når de benytter kommunale tjenester, enten det er på helsestasjonen eller andre steder. Dessverre strever vi med å få opp minoritetsandelen, sier finansbyråd Liv Røssland (Frp).

Støtter Hove

– Hvorfor er det så viktig å kartlegge minoritetsandelen blant de ansatte, mens den er uinteressant når det gjelder skoleelever?

– Jeg kan ikke svare for elevene, for dette er to forskjellige ting. Dette handler om vedtatte planer i bystyret, og oppfølgingen av dem. Vi har vært klare på at dette ikke skal være skrivebordsdokumenter. Det er levende dokumenter som skal diskuteres i fellesfora for de ansatte.

– Er du enig med Hove i at minoritetsandelen på skolene er uinteressant?

– Jeg støtter helt fagbyrådets holdning til det. Dette handler ikke om statistikk for statistikens del, det handler om hvordan man bruker ressursene og hva man faglig sett trenger å vite. Jeg ser ikke helt sammenlikningen.

– Kan det tenkes at mer kunnskap om elevmassen kunne vært brukt til å gi dem et bedre tilbud? – Det spørsmålet må du stille til fagbyråden.

Harald Victor Hove sier til BT at han ikke ønsker å kommentere saken ytterligere.

Registrerer elevene i første klasse

Drammen kommune registrerer om elever eller foreldrene deres er født i utlandet.

– Det er en praksis vi begynte med for tre-fire år siden. Den har ikke vært kontroversiell, sier rådgiver Anne Sofie Portaas i Drammen kommune.

Hun mener det er en fordel å ha konkret kunnskap om elevene og deres bakgrunn for å kunne gi dem best mulig undervisning.

– Norge har hatt innvandring siden 1970-tallet, og fremdeles er det full forvirring om begreper som ofte blir brukt. Hvor lang tid tar det å bli norsk? Hvor lenge er man fremmedkulturell? Hva er egentlig morsmål? Uklare definisjoner gjør det vanskelig å avgjøre hvem som egentlig er minoritetslever, sier Portaas.

Når en elev begynner i første klasse, registrerer Drammen kommune om eleven eller noen av foreldrene er født i utlandet.

– Vi mener det er riktig å bruke de samme klare definisjonene som Statistisk sentralbyrå. Da vet vi om far, mor eller barn er født i utlandet, og hvilket land de har bakgrunn fra, sier Portaas.

Hun peker på at i mange familier kommer én av ektefellene fra utlandet, og at det da ofte ikke er norsk som blir brukt i hjemmet når barna vokser opp.

– Da er det dessverre nokså vanlig at barna er dårlige i norsk, selv om de er født i Norge og har gått flere år på skole her. Vi oppfordrer elevene til å være flerspråklige, men det må ikke gå på bekostning av norsk, sier Portaas.

Drammen tilbyr gratis kjernetid i barnehagene.

– Det ser vi god effekt av. Vi forsøker så godt vi kan å legge til rette for god språkutvikling.

NÅ!
VELDIG, VELDIG GOD RENTE,
FOR DEG MELLOM 18 OG 33 ÅR

3,45%
NOMINELL RENTE

RING OSS PÅ 04800 -
HELE DØGNET, ALLE DAGER.

B for BLU
– Boliglån for unge.

DNB
dnb.no
Bank fra A til Å

Priseks. Boliglån Ung (BLU): Eff.rente 3,56 %, 2 mill., 0/25 år. Totalt: 3.004.516. Gjelder kunder under 34 år med lån i DNB Boligkreditt. Prisen er per 04.04.14 og kan bli endret.

PILOTSKOLE: Rektor Atle Fasteland sammen med de 15 elevene i startklassen på Rothaugen skole, et pilotprosjekt der nykomne minoritetselever går på vanlige skoler i stedet for på Nygård skole. – Det har fungert veldig fint. Her er 20 prosent av elevene minoritetsspråklige, noe som betyr at en må snakke norsk i friminuttet, forteller han. F.v. Raham Torkhel (16), Abdirahim Abshir (15), rektor Atle Fasteland, Sumayo Abshir (14) og Danait Mehari (15).

Vil ha maks 40 prosent minoritetselever

Atle Fasteland, rektor og bystyrepolitiker for Høyre, vil flytte elever og tegne skolekartet på nytt for å hindre at Bergen får rene innvandrerskoler.

KJETIL GILLESVIK
kjetil.gillesvik@bt.no
foto EIRIK BREKKE

Lørdag uttalte skolebyråd Harald Victor Hove (H) at høy minoritetsandel ikke er et problem i Bergen, og at det er uinteressant at Ny-Krohnborg skole har en andel på rundt 65 prosent. Nå møter han motstand fra sine egne.

– Skal en lykkes med integreringen, så må en ha noen å integrere seg med. Det må være en hoveddel av elevene som har de språklige og kulturelle kodene på plass, og da bør ikke minoritetsandelen være over 40 prosent, sier Atle Fasteland, rektor ved Rothaugen skole.

Han har lang erfaring med å lede skoler med høy minoritetsandel. Før han overtok Rothaugen i 2011, var han rektor

på Ny-Krohnborg og Nygård. Sistnevnte er mottaksskole for minoritetsspråklige elever og har kun fremmedkulturelle elever.

– På Rothaugen er minoritetsandelen rundt 20 prosent. Her må elevene snakke norsk i friminuttene. Det er viktig, forteller Fasteland.

Lærer koder

Fasteland, som også er en sentral bystyrepolitiker for Høyre, mener dagens politiske debatt i Bergen om innvandring og integrering er preget av synsing og egne erfaringer, og lite kunnskap og forskning.

– En ting er å få på plass språkkopplæringen, men det er også viktig å få på plass den kulturelle biten, de sosiale kodene.

– Hva slags koder? – Det går på hvordan en kler seg, hvordan en snakker til hverandre, hva en er opptatt av og hva som er viktig. Alle disse dagligdagse tingene er viktig for å fungere. Det er ikke alt vi som voksne kan lære elevene. Mye læres i interaksjon med andre elever.

– Hva bør kommunene gjøre når minoritetsandelen passerer 40 prosent?

– Da må en sette seg ned sammen og se om det er mulig å flytte noen elever. For noen vil det bety lengre reisetid til skolene.

– Vil du tegne skolegrensene på nytt?

– Ja. Skolegrense og opp-taksområde er noe som bør diskuteres blant annet ut fra befolknings sammensetning.

Oslo-metoden

Fasteland tar utgangspunkt i Bergen kommunes definisjon av minoritetslev. I motsetning til Oslo og Drammen, så registrerer en her kun minoritetselever som sliter i norsk. Når elevene har lært seg språket, forsvinner de ut av statistikken.

Skolebyråd Harald Victor Hove sier Fastelands intensjoner er gode, men ikke praktisk gjennomførbare.

– Det er sånn at nærskoleprinsippet er lovfestet. Jeg kan ikke si at nå er Rothaugen skole full for minoritetsspråklige elever.

– Fasteland foreslår å tegne skolekartet på nytt for å få en bedre miks?

– Da må du ringe til Fylkesmannen og få dem til å definere nærskoleprinsippet på nytt. De står med målebåndet sitt og måler avstand for å se om kommunen har ivare tatt barnas rett til å gå på nærskolen, sier Hove.

Han får ikke støtte av Aps skolepolitiske talsmann Pål Hafstad Thorsen.

– Det er litt klassisk fra byrådet enten å skyld på Staten eller Fylkesmannen. Jeg opplever at Fylkesmannen er tilsnakkende. Hvis en legger frem en sak saklig og konstruktiv er jeg overbevist om at Fylkesmannen er lydhør, sier Hafstad Thorsen, som støtter Fasteland.

Bare Ny-Krohnborg av Bergens grunnskoler har over 40

Full jubel i Trikkebyen

De kjøpte aksjer for 2000 kroner da de flyttet inn. I går vant over 100 beboere i Trikkebyen på Møhlenpris i retten, og kan selge leilighetene til markedspris.

GERD MARGRETE TJELDFLÅT
gerd.margrete.tjeldflat@bt.no
KRISTIN JANSEN

Stemningen var helt upåklagelig på en av benkene foran Trikkebyen.

– Dette er en hyggelig dag. Vi har en god trykkningsfølelse, sier beboer Kåre Fosse, som har bodd i Trikkebyen i 22 år.

Da han flyttet inn i 1991, kjøpte han aksjer for 1000 kroner. Nå kan han og 100 naboer tjene gode penger på sin rimelige inngangsbillett til boligmarkedet.

– Vi slår feiringen av dette sammen med 17. mai, sier Fosse.

Symbolsk beløp

BT har tidligere skrevet om rettsaken om Trikkebyen, som startet tidligere i vår.

Siden det første bygget i Trikkebyen ble oppført for over 100 år siden, har beboerne kun betalt et symbolsk beløp for en aksje for å få boret til leilighetene sine. I tillegg har de betalt husleie/felleskostnader.

Aksjen med boret kostet på 1970-tallet 10 kroner, men har siden 2003 ligget på 200 kroner. Når man har flyttet ut igjen, har man kun fått tilbakebetalt aksjens verdi. Økte boligpriser har altså aldri kommet Trikkebyens innbyggere til gode.

Før nå.

200 millioner

I går vant beboerne tvisten i retten og kan dermed selge boligene sine til markedspris. Taksten for byggene med de 110 leilighetene er satt til tett opp mot 200 millioner kroner.

Naboene BT snakker med er likevel ganske rolige med tanke på verdiene de nettopp har fått mellom hendene.

Advokat for Bergen Sporveifunksjonærers Forening, Geir Hovland, er naturlig nok ikke like fornøyd med rettens avgjørelse.

– Jeg ser at retten har valgt en nokså snever tolkning av det som er realiteten i saken. De har ikke tatt hensyn til hva slags selskap dette er, og har heller ikke tatt tilstrekkelig hensyn til Trikkebyens historie som sosialt prosjekt for sporveisarbeidere. I stedet har de fulgt dagens lovgivning strengt etter lovens ordlyd, sier Hovland.

– Det er jo et paradoks at noen som har betalt 2000 kroner i sin tid, nå sitter med verdier for to millioner kroner. Foreningens aksjer er nå i realiteten verdiløse, sier Hovland.

Han sier foreningen vil vurdere å anke, etter at de har lest dommen mer grundig.

– Løvsstakksiden er ikke noen getto

Beboerne på Løvsstakksiden mener området har fått et negativt stempel det ikke fortjener. I går var de samlet til fotballcup.

OVE SJØSTRØM
ove.sjostrom@bt.no
KJETIL GILLESVIK

I går arrangerte bydelen Stakken Cup med 16 deltakerlag fra hele Bergen.

– Vi vil vise samholdet i bydelen og de positive sidene ved å bo her, sier Michael Hertzberg.

Han har bodd på Løvsstakksiden de siste seks årene, og sier han er lei av det ene negative presseoppslaget etter det andre.

Negativt fokus

Også flere av de andre beboerne

BT møter i solsteiken på Gyldenpris idrettsbane, sier de ikke kjenner seg igjen i omtalen av bydelen, blant annet i Ny-Krohnborg skole (Fjordkloden). Her kom det frem at 65 prosent av elevene på Ny-Krohnborg skole har innvandrerbakgrunn, mens tilsvarende

tall i Søre Skogvei barnehage er 90 prosent. I levekårssonen Solheim Nord, som befinner seg mellom Solheimsviken og Puddefjordsbroen, har innvanderandelen steget fra 15 til 29 prosent siden 2004. Bosetting av flyktninger og andre innvandrere i kommunale boliger er en viktig årsak til innvandrerkosten i området.

– Vi har helt klart våre utfordringer, men at bydelen vår nærmest er en getto, går vi ikke med på, sier Lisa Thunstrøm.

Tutta Nygård, som har bodd i bydelen i 14 år, bryter inn.

– Vi er så lei av gnålet om Løvsstakksiden. Mange av dem som synes det er så fælt her, flyttet for ti år siden. Ting er faktisk blitt bedre, sier hun.

Nygård mener bydelen er kraftig undervurdert.

– Her har vi barnehage, skoler, butikker, idrettsanlegg og Bergen sentrum ti minutter unna. Jeg kunne faktisk ikke tenke meg å bo noen andre steder, sier hun.

Stakken Cup samler 16 lag fra hele Bergen med barn som går i første til fjerde klasse. Det

BYDEL MED SAMHOLD: Sandra Torres, Michael Hertzberg og Lisa Thunstrøm koser seg i solsteiken på Gyldenpris idrettsbane. – Vi har noe andre bydeler kan misunne oss. Samhold, sier Thunstrøm. FOTO: OVE SJØSTRØM

er innvanderforeldrene som er drivkraften bak arrangementet.

– Når innvanderforeldre selv tar ansvar og lager en fotballcup på egne premisser med internasjonal mat, aktiviteter for hele familien og gratis saft og kaffe til alle gjestene, viser det samholdet og dugnadsånden i bydelen, sier Thunstrøm.

– Samholdet er noe andre bydeler kan misunne oss.

Kulinarisk bydel

– Men alt er vel ikke rosenrødt? – Nei. Vi har våre utfordringer, men inntrykket som blir skapt av en bydel i store vanskeligheter, er helt feil, sier hun.

I klubbhuset på Gyldenpris

FAKTA

Løvsstakksiden

- Består hovedsakelig av Solheim nord og Solheim sør. Dette er to områder som har scorett svært lavt i Bergen kommunes levekårsundersøkelse.
- Verst står det til i Solheim Nord, som ligger mellom Puddefjordsbroen og Solheimslien. 18 prosent av kommunens kommunale boliger for vanskeligstilte ligger i dette området.
- Området kjennetegnes av høy innvandrerdandel, men variasjonene er store.

idrettspark er det hektisk aktivitet. Mat fra Algerie, Portugal, Somalia og Irak blir raskt eksportert til sultne gjester og deltakere i fotballturneringen.

– Vi tar dette som en dugnad. Vi sørger for at prisene er lave, sier Zakia Kerrar. Hun er fra Algerie og har bodd på Løvsstakksiden i seks år.

– Jeg har det fint her, sier hun. På fotballbanen utenfor klubbhuset har Ny-Krohnborg skole gått opp til 2–0. Målscorer Noah Weldeab (8) jubler etter å ha satt inn sitt mål nummer to for dagen. Til slutt vant Ny-Krohnborg skole 4–0 mot laget fra Minde. Lagkamerat Nikolai Løhre Aass (7) kunne også notere seg for to mål i kampen.

'NO WONDER IT IS SO RELIABLE. IT'S A GERMAN.'
CLAUDIA SCHIFFER

Opel Astra nå fra kr: **229.900**

OPEL ASTRA

NÅ HAR OPEL ASTRA MYE MER UTSTYR SOM STANDARD. VERDI INNTIL 65.000 KR.

Opel Astra Premium har oppvarmet multifunksjonsratt, 2-soners elektronisk klimaanlegg, ergonomiske sportsseter i skinn med el. justering, Infinity Premium lydanlegg, IntelliLink infotainmentsystem med DAB+ radio, NAVI, Bluetooth og USB. Opel EYE frontkamera med kollisjonsvarseling og trafikkskilligjenkjenning, blindsonervarseling, ryggekamera, avansert parkeringsassistent, bakkestartassistent, 17" alu. felger, Bi-Xenon AFL - adaptive frontlys med LED, tåkelys, el. innfellbare sidespeil + mye mer utstyr som standard.

Du kan prøvekjøre det siste innen tysk kvalitet hos oss. Prøv en Opel – Vinn en Opel.

Mobile Bergen AS
Liavn. 12, 5132 Nyborg
Tel. 55 19 90 00
www.mobile-bergen.no

Scanauto AS
Kokstadveien 22-24, 5257 Kokstad
Tel. 55 98 71 50
www.scanauto.no

Oldervoll Bil
Janafloaten 43, 5179 Godvik
Tel. 55 51 19 00
www.oldervoll.no

opel.no
CO2 utslipp 97 g/km. Forbruk 3,7 l/100 km. Gjelder blandet kjøring. Euro 6. Frakt og lev. omkost. Oslo inkludert i prisen. Avbildede biler kan ha ekstrautstyr. Importør Opel Norge AS.

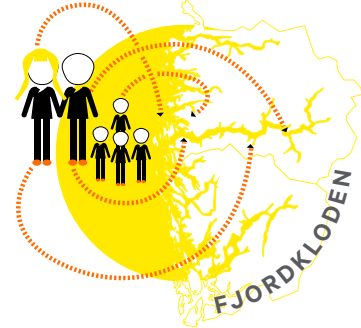
Wir leben Autos.

POLITIKERE PÅ BESØK: Flaggene på Søre Skogvei barnehage forteller om et flerkulturelt miljø. Totalt har 90 prosent av barn her innvandrerbakgrunn. Grunnen til at Bergen kommune registrerer dette er at det deles ut ekstra statlige tilskudd til barnehager med minoritetsandel over 50 prosent. Nå vil Marte Mjøs Persen og Pål Hafstad Thorsen i Ap innføre samme registreringsmetode i grunnskolen.

Ap vil registrere innvandrerelever

Ap reagerer på skolebyrådens påstander om at minoritetsandel er uinteressant. Nå vil de kartlegge elevenes innvandrerbakgrunn.

KJETIL GILLESVIK
kjetil.gillesvik@bt.no
foto **EIRIK BREKKE**

–Vi ser ikke noen problemer med å registrere minoritetslever. Hvis det gir kommunen kunnskaper som den kan ha nytte av, så bør vi benytte oss av dette virkemiddelet, sier Pål Hafstad Thorsen, skolepolitisk talsmann for Arbeiderpartiet i Bergen.

Han ønsker å innføre en praksis lik den som er i Drammen og Oslo hvis Ap vinner lokalvalget i 2015. Der føres det grundig statistikk over hvor mange elever som har innvandrerbakgrunn.

–Jeg forstår ikke hva som er kontroversielt med dette, sier Thorsen.

–Kritisk for integreringen

Den oppfatningen deler ikke skolebyråd Harald Victor Hove, som har reagert sterkt på Oslo-tellingen.

–Jeg advarer mot å problematisere barn bare fordi de snakker et annet morsmål hjemme. For skolekretsene våre er ikke det å ha høy minoritetsandel et problem, uttalte Hove til BT 10. mai.

I serien Fjordkloden har BT skrevet om den økende innvandrerandelen på Løvstakksiden. På Ny-Krohnborg skole har 65 prosent av elevene innvandrerbakgrunn. Opplysningene har kommet svært overraskende på flere lokalpolitikere BT har vært i kontakt med. Det skyldes at Bergen kommune ikke registrer slike opplysninger.

–Andelen elever på Ny-Krohnborg som ikke snakker norsk hjemme er nå over 50 prosent. I noen klasser 75 prosent. Det er et nivå som pedagoger og fagfolk mener er kritisk og urovekkende med tanke på integrering og skolebytte, uttalte FAU-leder Inge Ulstein nylig til BT.

Vil lytte til foreldre

Mens skolebyråden bruker sterke ord mot registrering av minoriteter i grunnskolen, skjer dette allerede i barnehagen. Det skyldes at alle barnehager med minoritetsandel over 50 prosent får ekstra statlig tilskudd.

–Jeg er ganske sikker på at kommunen allerede registrerer disse opplysningene i skolen, men at det ikke er satt i system, sier Pål Hafstad Thorsen.

Han reagerer på skolebyrådens avvisende holdning. –Det kan virke som han ikke har fått med seg foreldrene på Løvstakksiden sin mening om utviklingen. Den synes jeg vil skal lytte til.

Prioriterer ikke spredning

–Hva vil du bruke denne statistikken til?

–Både når det gjelder boligpolitikk og oppvekstpolitikk er dette nyttig. Vi kan bruke det når vi skal sette opp skolekretser og når vi skal gjøre inntak i barnehagene, sier Aps skolepolitiske talsmann i Bergen.

Ingen steder på Løvstakksiden er minoritetsandelen høyere enn i Søre Skogvei barnehage, hele 90 prosent. For å skape en bedre mikse i dette området foreslår Ap å lage et lokalt barnehageopptak for de tre barnehagene Ny-Krohnborg, Søre Skogvei og Solheimslie.

–Vi ønsker å legge egne føringer for den barnehagekretsen der sosial mikse skal vektlegges, sier Aps Marte Mjøs Persen.

Hun mener dette forslaget svarer til barnehagens eget ønske om å kunne prioritere norskspråklige barn ved inntak. Den muligheten har de ikke i dag. Byråd Harald Victor Hove har sagt klart fra om at flerspråklige barn skal prioriteres.

–Vi ønsker at minoritetspråklige skal prioriteres. Hvis vi tilbyr dem barnehageplass i en annen barnehage enn den som er nærmest, så øker sjansen for at de sier nei, sier Hove.

FAKTA

Registrering av elever

- I grunnskolen i Bergen registrerer en kun minoritetslever med behov for særskilt norskopplæring. Når språkkompetansen blir god nok forsvinner de ut av statistikken. 47 av elevene på Ny-Krohnborg er minoritetslever med som mottar forsterket norskopplæring.
- I Oslo registrerer de alle elever med et annet morsmål enn norsk og samisk.
- Drammen har valgt en litt annen praksis. Her defineres minoritet som en elev med to utenlandske foreldre.

NYHET

SCALA
Protect Ultramax 10 liter
Maksimal beskyttelse av treverket.
1399,-

12 års skriftlig garanti

Det du trenger for en vellykket sommer

NYHET
Først hos Jernia!

BEST-SELGER

Steketermometer iGrill Mini
• Kommuniserer via Bluetooth-forbindelse på iPhone, iPod eller iPad
499,-

Gassgrill Q 3200
• 2 brennere i rustfritt stål
• 5 års garantiprogram
3999,-

30 dagers fornøyd-garanti

BOSCH
Oppladbar gressklipper Rotak 37 LI EH
• Større tyelse med 36V/4,0 Ah High-Power Li-Ion batteri
• Klipper helt inntil kantene
3999,-

BOSCH
Gresstrimmer Art 23 Combi
499,-

KLICK OG HENT jernia.no

JERNIA
FØLELSEN AV Å LYKKEHJEMME

Kampanjen gjelder t.o.m. 31. mai 2014. Enkelte produkter er bestillingsvarer og lagerføres ikke i alle butikker. Det tas forbehold om trykkfeil, utsolgte og ikke leverte varer.

UTEN FLYKTNINGER: Fana og Ytrebygda (bildet) har knapt bosatt en eneste flyktning. Det burde politikerne ta tak i, mener Frøy Gudbrandsen. FOTO: ODD E. NERBØ

Bergen bør kunne ta imot dobbelt så mange flyktninger. To hele bydeler er ennå ikke tatt i bruk.

Bydel søker flyktninger

Kommentator i Bergens Tidende
froy.gudbrandsen@bt.no

Frøy Gudbrandsen

BERGEN KOMMUNE har imponert IMDI, direktoratet som har ansvar for bosetting av flyktninger. Bergen har tatt imot omtrent det antall flyktninger kommunen er blitt bedt om.

Det er ikke en selvfølge. Mange kommuner er skeptiske til at en viss andel av dem som får asyl i Norge, skal bo i deres kommune.

NOEN GANGER er det forståelig at kommunene er negative, som når små kommuner nylig har tatt imot et høyt antall flyktninger. Andre ganger er argumentene mindre overbevisende. Bergen har uansett markert seg som en samarbeidsvillig kommune.

Bergen har også vært nyskapende innen bosetting av flyktninger: De som får beskjed om at de skal flytte fra asylmottaket til Bergen, kan finne bolig på egen hånd på det private markedet.

Ja, utrolig nok er det en nyskaping. Standard praksis har vært at alle flyktninger må få tildelt en bolig fra kommunen de skal flytte til. Når kommunen skal ordne alt, tar det lengre tid, og det er mer ressurskrevende. Det er dessuten et greit prinsipp at det offentlige ikke skal hjelpe folk med det de kan klare selv.

EN ANNEN NYSKAPING er Bergens samarbeidsprosjekt med Studentsamskipnaden i Bergen: 13 unge, enslige flyktninger får bo på hybel i studenthjemmet i Solheimslie.

Prosjektet, som er relativt nytt, ser ut til å være vellykket. For flyktningene er det fint å få bo med andre unge. Studentene har gjerne overskudd til å bidra, og ser ut til å sette pris på det internasjonale miljøet.

I MYLDERET AV motvillige og bakstreverske kommuner, fremstår Bergen som en lysende godt eksempel. Derfor har også kommunen tre år på rad vært blant finallistene til IMDIs bosettingspris.

Men Bergen har ennå ikke vunnet, og godt er det. Det er minst én stor svakhet ved bosettingen av flyktninger som må løses, før kommunen har gjort seg fortjent til prisen.

FLYKTNINGENE BOSETTES i stor grad i de samme områdene. Fordi det er så vanskelig å finne store familieboliger på det private leiemarkedet, er nesten alle flyktningfamilier avhengige av hjelp av kommunen til å finne et sted å bo. Nesten alle familiene bosettes i områdene og gatene der innvandrerandelen er svært høy.

Kommunen bidrar derfor til å forsterke tendensene til segregering vi ser i deler av Bergen.

FOR FLYKTNINGENE er det også vanskeligere å bli kjent med det norske samfunnet, når naboene stort sett er andre innvandrere.

I serien «Fjordkloden» har det også kommet frem at en del flyktninger får et noe feilaktig inntrykk av nordmenn: Andelen rusmisbrukere i nabolaget er langt høyere enn i et gjennomsnittlig nabolag.

Bypolitikere bør i større grad bry seg om hva som skjer med familiene som blir bosatt her.

BYENS POLITIKERE har gang på gang markert seg som rausere i innvandringspolitikken. Bystyret har flere ganger engasjert seg i enkeltskjebner, som i Nathan- og Taiman-saken. Det har vært et tverrpolitisk krav fra Bergen om at flere barnefamilier bør få bli i Norge.

Vel, de barnefamilie, om de får opphold, skal også bo et sted. Bypolitikere bør i større grad bry seg om hva som skjer med familiene som blir bosatt her.

For gjør kommunen det som trengs for at familiene klarer seg best mulig? Svaret er nei.

FORKLARINGEN PÅ at flyktninger i så stor grad blir plassert i de samme områdene, er at det er der kommunen eier boliger.

For å løse problemet, må kommunen selge seg ut og kjøpe boliger i flere

bydel. Bergen er ikke alene om å slite med at de fleste kommunale boliger er samlet i særskilte områder. Men andre har kommet lenger i arbeidet med å løse problemet.

DET TAR tid, og det kan også være et økonomisk spørsmål. Nettopp fordi det er en lang prosess, er det så trist og irriterende at ikke kommunen begynte jobben for lenge siden.

Det er tross alt ikke bare problematisk for flyktningene. Det er like uheldig for andre som ikke klarer å skaffe bolig selv, og ikke minst for nabolagene med en høy andel kommunale boliger.

I stedet for å nekte Bergens Tidende innsyn i hvor flyktninger bosettes, burde byrådet vært kjøpt ute og innrømmet at her har det vært en årelang svikt.

OVERSIKTEN SOM presenteres i dag, viser at en stor andel av flyktningene som finner bolig selv, også ender opp i nabolag med mange kommunale boliger.

Den delen av bosettingen kommunen har kontroll på, bør derfor bidra til spredning, ikke ytterligere konsentrasjon av innvandrerbefolkningen.

I SITT SISTE politiske utspill før han gikk av som byråd, erklærte Dag Inge Ulstein i Aftenposten at Bergen kommune kan ta imot enda flere syriske flyktninger. Kommunen hadde fra før sagt ja til å ta imot 200, men Ulstein mener byen har rom til flere.

Han har naturligvis rett. Bergen har sakens plass til flere flyktninger. Det er bare å håpe han rakk å overbevise byrådet om det samme, før han og KrF forlot sine poster.

Men han burde lagt til et par setninger. For eksempel kunne han sagt dette: «Vi kan ta imot 200 flyktninger ekstra, fordi vi har to hele bydeler i Bergen der vi knapt nok har bosatt noen flyktninger. De heter Fana og Ytrebygda».

I DAG GJØR en liten gruppe naboer en stor del av integreringsarbeidet for flyktninger i Bergen. Bosettingspolitikken tærer på kreftene til ildsjelene, som BT har møtt mange av på Løvstakksiden. Det er urimelig at enkeltpersoner skal ta en så stor del av belastningen.

Med saken om hvor flyktninger bosettes i Bergen, avslutter vi «Fjordkloden»-prosjektet. Forhåpentlig bidrar både denne saken og serien som helhet til mer kunnskap – og for Bergen kommunes del, større åpenhet – om innvandring og integrering. Det trengs.

Om bystyrepolitikernes engasjement er representativt for bergenserne, er det nok av naboer der ute som vil bidra. Det bør være en god nyhet for syrere som trenger et nytt nabolag.

Her er tallene du ikke skulle få sa

NYHET // SIDE 8 OG 9

Jeg hadde fri noen timer mens fødselen foregikk.

Meglerveteran Jan Petter Sissener, DN

Etter å ha lest «Og solen går sin gang» ville jeg springe foran oksene i Pamplona og drikke spansk vin.

Eks-fotballspiller Erik Thorstvedt i På nattbordet-spalten, DN

Det er de samme politikerne som tømmer gatene for tiggere og sexarbeidere, som deretter fyller dem opp med reklameskjermene.

Spaltist Bjørn Stærk, Aftenposten

Akademia er blitt en egen slagmark i Israel-Palestina-konflikten.

Samfunnsgeograf og stipendiat ved UiO, Anja Sletland

#btsommer
Merk sommerbildene dine på Instagram med #btsommer, og bli med i trekningen av et reise-gavekort på 5000 kr. Her er noen av blinkskuddene så langt. Følg BT på @bt.no på Instagram.

@moorebianca

@hennings62

@karianegr

@aslmoment

@linnto

@11nullivaregg

@nilsflaten

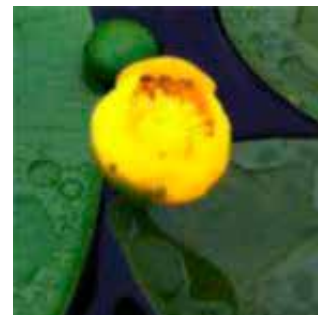
@aasegroen

@norunnjo

@pal_bentdal

@etergram

Her er tallene du ikke skulle få se

Bergen tar imot rekordmange flyktninger. Det store flertallet bosettes i Årstad og sentrum.

KJETIL GILLESVIK
kjetil.gillesvik@bt.no

I mai skrev BT at Bergen kommune nektet å gi ut informasjon om hvor nyankomne flyktninger bosettes. Daværende byråd Dag Inge Ulstein (KrF) viste til at denne informasjonen var av privat karakter og ikke hadde offentlighetens interesse. BT klaget saken inn til Fylkesmannen og fikk medhold.

Dermed er byrådet mot sin vilje blitt tvunget til å gi ut adressene. De viser at byrådet ikke er i nærheten av å oppfylle sin visjon om en spredt bosetting av flyktninger. Derimot viser tallene at nyankomne flyktninger bosetter seg i sentrumsnære områder der det er mange kommunale boliger og mange innvandrere fra før. Løvtakstiden og Slettebakken skiller seg spesielt ut.

Minoritet i flertall

I serien Fjordkloden har BT påvist en rekke konsekvenser av den gjeldende bosettingspolitikken.

● På Løvtakstiden (Solheim nord) har innvandreren vokst fra 15 til 29 prosent siden 2004. På Ny-Krohnborg skole har i dag syv av ti elever innvandrerbakgrunn. Etnisk norske familier velger i større og større grad å flytte fra området når barna skal begynne på skolen, eller sende barna på andre skoler.

● Fem barnehager i Årstad har i dag en minoritetsandel på over 50 prosent. I Søre Skogvei er minoritetsandelen rundt 90 prosent. Men det finnes også andre konsekvenser som ikke tidligere har vært omtalt.

Uro i barnevernet

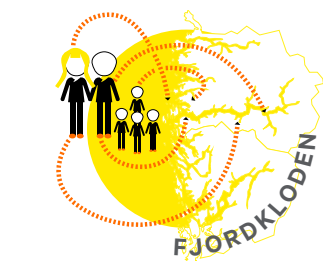
Nav Årstad melder at 54 prosent av deres klienter i dag har innvandrerbakgrunn, mens barneverntjenesten i samme bydel rapporterer at 62 prosent av alle

– Må kjøpe seg inn

Ap-politiker Joril Christensen mener kommunen må vise åpenhet om hvor flyktninger bosettes.

– Det er horribelt at byrådet ikke vil snakke om hvor flyktninger bosettes. Etter min mening fører det til fremmedfrykt og rasisme at man dekker over realitetene. Det kommer ikke noe godt ut av ikke å diskutere problemene, sier hun.

BT har tidligere skrevet at Christensen, som leder Arbeiderpartiets lokallag i Årstad, flyttet fra Løvtakstiden da hun fikk en datter. Hun ville ikke at datteren skulle begynne på Ny-Krohnborg skole.

barn med hjelpetiltak i hjemmet har innvandrerbakgrunn. Anne Karin Nesse, barnevernsjef i Årstad, er bekymret over utviklingen:

– Årstad bydel har utfordringer knyttet til flere levekårssoner. I disse sonene er det mange kommunale utleieboliger som leies ut til innvandrerfamilier og andre vanskeligstilte boligsøkere.

– Vi ser at barnerike minoritetsfamilier plasseres i samme boområder som personer med problematik knyttet til rus og psykiatri. Vi ser det som negativt når vanskeligstilte brukergrupper konsentreres i samme boområder. Vi ser det som svært uheldig når foreldres omsorgsoppgaver blir ekstra krevende på grunn av utrygge lokalmiljøer, sier Nesse.

– Færre snakker norsk

Bosettingstallene BT har fått tilgang på, tar utgangspunkt i bostedsadressen til deltakerne på introduksjonsprogrammet til Bergen kommune. Dette er et obligatorisk program for flyktninger med oppholdstillatelse, som skal gi grunnleggende ferdigheter i norsk, innsikt i norsk samfunnsliv og forberede for deltakelse i yrkeslivet.

Tallene gjelder flyktninger bosatt i 2012, 2013 og 2014. Av de 201 boenhetene som ble benyttet til formålet i 2013 var 37 prosent kommunale leiligheter. De resterende 63 prosent ble skaffet på det private utleiemarkedet. Som hovedregel blir familier bosatt i kommunale leiligheter, mens enslige ordner seg privat.

At det foregår en opphopning på Løvtakstiden og Slettebakken henger sammen med at en tredjedel av de kommunale boligene befinner seg her.

BT får opplyst fra etat for boligforvaltning at tilnærmet

alle boenhetene tildeles personer med innvandrerbakgrunn. Unntaket er toromsleilighetene.

– Når det hele tiden kommer nye beboere i de kommunale leilighetene og stadig færre snakker norsk, så har en ikke noen som kan ta kampen for å skape et godt nærmiljø. Det er feilslått barnehagepolitikk og feilslått boligpolitikk, sier Marit Køsme, tillitsvalgt for beboerne i etat for boligforvaltning.

Ønsker spredning

Hun bor selv i en kommunal leilighet på Løvtakstiden og en av lederne i Ny-Krohnborg idrettslag.

I arbeidet med å bosette flyktninger har Bergen overlatt store deler av jobben til det private markedet. Adresselistene BT har fått tilgang på, viser at denne gruppen i stor grad velger å bosette seg i sentrale områder som sentrum og Krohnstad.

Vi ser det som negativt når vanskeligstilte brukergrupper konsentreres i samme boområder

Anne Karin Nesse, barnevernsjef i Årstad

Marit Køsme snakker mye med sine nye landsmenn i nærområdet. Hun er ikke overrasket.

– De sier de vil bo sentrumsnært. Mange kommer fra store byer og føler seg helt forlatt når de kommer utenfor sentrumsområder. Når de kommer til Årstad vet de at de kommer til folk som de kjenner. At det er andre der som kommer fra samme land som seg selv, er viktig.

– Det er jo forståelig? – Absolutt, men det kan bli for mye for et område. Derfor hadde det vært en fordel å spre de kommunale boligene bedre.

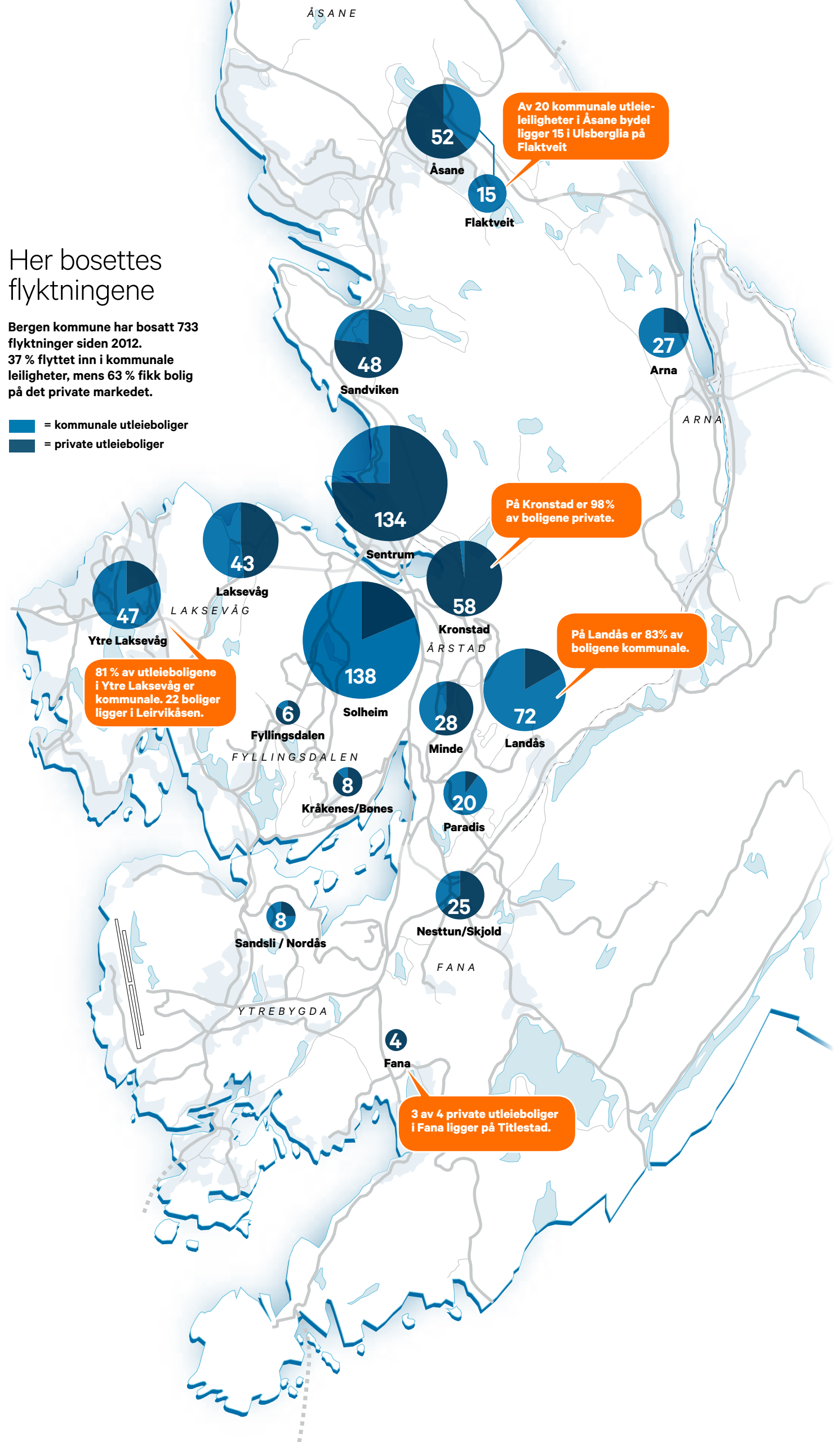
– Finner bolig selv

«De fleste flyktningene finner seg bolig på egen hånd på det private markedet, og det er kun mindretallet som bosettes i kommunale leiligheter», skriver Hilde Onarheim, settebyråd for sosial, bolig og områdesatsing, i en e-post til BT. I e-posten påpeker hun at byrådet har arbeidet med å fordele bosettingen bedre gjennom realiseringen av programmet for 400 nye utleieboliger. «Eksempler på dette er bruk av kommunens forkjøpsrett på en leiegård i statsminister Michelsens vei og et spennende samarbeidsprosjekt med Studentsamskipnaden i Bergen, der studenter og flyktninger bor i samme leilighetsbygg», skriver hun, og fortsetter: «Det er viktig å presisere at flyktninger for tiden utgjør en mindre andel av utenlandske statsborgere som flytter til Bergen. De lang fleste er arbeidsinnvandrere som selv skaffer seg bolig der boligmarkedet gir mulighet for det.»

Her bosettes flyktningene

Bergen kommune har bosatt 733 flyktninger siden 2012. 37 % flyttet inn i kommunale leiligheter, mens 63 % fikk bolig på det private markedet.

■ = kommunale utleieboliger
■ = private utleieboliger

Mann dømt for konevold

Ekteparets feiring av bryllupsdag på Voss fikk en voldelig avslutning.

CHRISTIAN NICOLAISEN
christian.nicolaisen@bt.no

En mann i midten av 30-årene er i Nordhordland tingrett dømt til 45 dagers betinget fengsel for vold mot sin kone, og for å ha kjørt bil i beruset tilstand.

En oktoberdag i 2012 sjekket ekteparet inn på Fleischer's hotell på Voss. Anledningen var feiring av bryllupsdag. Etter å ha delt en flaske sjampanje over middag på hotellet, gikk turen til pianobaren ved Park hotell.

Fikk ikke puste

I løpet av kvelden drakk ektemannen øl, vin og «noen drammer» i baren.

Retten sa kvinnen at noe slikt aldri hadde skjedd før, og lanserte et alternativt hendelsesforløp for retten.

«Det neste hun husker er at ektemannen slo henne i ansiktet og tok kvelertak på henne, slik at hun ikke fikk puste», heter det i dommen. Hun klarte til slutt å rømme ned i resepsjonen. Ansatte har forklart at hun hadde opprevet skjorte, et rødt merke under det venstre øyet og blodutredelser på halsen.

Da politiet kom frem ønsket ikke kvinnen å snakke med dem. Det ble likevel opprettet sak.

I retten sa kvinnen at hun hadde opprevet skjorte, et rødt merke under det venstre øyet og blodutredelser på halsen.

50.000 i bot

«Fornærmede tror at årsaken til hendelsen var at de hadde fått noe stoff i drinkene sine», heter det i dommen. Kvinnen la også frem urinprøver som viste at ekteparet hadde fått i seg sovemedisiner og beroligende medikamenter.

Mannen har erkjent å ha slått sin kone, men har fastholdt at han ikke husker noe fra den aktuelle natten. Nordhordland tingrett kom til at voldsutøvelsen var et enkeltstående tilfelle. Dermed fikk mannen halvparten så lang straff som aktor ba om – 45 dagers betinget fengsel.

Samme natt skal mannen ha kjørt vekk fra stedet i ekteparets bil. Noen timer senere ble han pågrepet av politiet utenfor hotellet. Blodprøven viste 1,64 i promille. Han må ut med 50.000 kroner i bot for fyllekjøring, og må klare seg uten førerkort i to år.

Fannemel størst i utlandet

SPORT // SIDE 20-21

Bergens Tidende

NR. 5 UKE 2 - 2015 - 148. ÅRGANG

LØSSALG KR 30

TIRSDAG
6. JANUAR

I SAMME BÅT: Som «Vestlandets hovedstad» har Bergen et ansvar for hele landsdelen.

KOMMENTAR // SIDE 3

Norges siste gjørtlar

KULTUR // SIDE 26-27

Kreftpasient får ikke barnehageplass

NYHETER // SIDE 10-11

Bergen vil kreve at tre av ti barn i barnehagen har norsk bakgrunn

NYHETER // SIDE 6-7

FOTO: EIRIK BREKKE

VANT FREM: Tone Sandstå, styrer i Søre skogvei barnehage, har endelig vunnet frem med sitt forslag om å sette tak på hvor mange innvandrere det kan være i de bergenske barnehagene. I går kveld gikk oppvekstkomiteen i Bergen enstemmig inn for å sette et tak på maks 70 prosent minoritetsandel i barnehagene Søre skogvei, Ny-Krohnborg og Solheimslien. Sandstå mener Muhammed og de andre minoritetspråklige barna vil tjene på at norskandelen økes.

AKTIV

-fottur, pilegrimsvandring og sykkelferie

Tide Reiser

Å ta seg litt ut sammen med nye venner er noe av det beste med en aktiv ferie. Da smaker maten himmelsk og samtalen om dagens opplevelser går lett rundt bordet om kvelden.

NY KATALOG!
Bestill ditt eksemplar

Bestill reisekatalog 2015 og se fullstendig utvalg av vandre- og sykkelferier på tidereiser.no/aktiv

STØTTESPILLERE: Forslaget om å innføre en maksimal grense på 70 prosent minoritetsbarn får stor støtte blant brukerne av Søre skogvei barnehage: Mona Joksch Berg og ektemannen Dag Erik Berg sammen med barna Selma Marie (8) og Rebekka (6) (t.v) og Abukar Bashmin sammen med Ayvob (3), Ayman (4) og Baraka (5) (til h).

SPRÅKOPPLÆRING // For første gang i Norge settes det et tak på hvor mange innvandrerbarn det kan være i en barnehage. Byrådet vil at minst 30 prosent skal ha norskspråklig bakgrunn.

Vil ha større andel norske i barnehagene

KJETIL GILLESVIK
kjetil.gillesvik@bt.no
GERD MARGRETE TJELDFLÅT
PÅL ANDREAS MÆJLAND
foto EIRIK BREKKE

– Jeg har ikke tall på hvor mange møter jeg har vært på om denne saken. Derfor er det gledelig det som nå skjer. De siste fire årene

har vi nesten ikke hatt norske barn i barnehagen, sier Tone Sandstå, styrer i Søre skogvei barnehage på Løvtakssiden.

Hun gleder seg over at byrådet nå vil sette et tak på 70 prosent minoritetsspråklige barn i barnehagen. Forslaget fikk i går kveld tilslutning fra flertallet i oppvekstkomiteen, noe som betyr at det etter alle solemerker blir vedtatt på neste bystyremøte.

– Vi gjør dette for å gi barna et best mulig fundament i norsk. Det klarer vi best om vi blander barn, med bakgrunn fra både Norge og andre land, sier Jana Middelfart Hoff (H).

Hun hadde i går sin første dag som skolebyråd.

Advarte

BT satte i serien «Fjordkloden» i fjor søkelyset på den omfattende segregeringen som finner sted i Solheimslie i Bergen. Her fortalte vi om etnisk-norske familier som flyttet fra området. To av grunnene som gikk igjen var misnøye med læringsmiljøet på den lokale skolen, noe som blant annet skyldtes svakt språknivå, samt at barna deres ikke fikk plass i den lokale barnehagen.

Verst var situasjonen i Søre skogvei barnehage med en minoritetsandel er på over 90 prosent, mens tilsvarende tall

FAKTA

Minoritetsspråklige barnehagebarn

- 90 ordinære barnehager har en andel på 70 prosent eller flere med minoritetsspråklige barn. De aller fleste av disse barnehagene ligger i Oslo eller kommuner rett utenfor Oslo.
- I vår hadde tre barnehager på Løvtakssiden i Bergen en minoritetsandel på 50 prosent eller mer. Det var Ny-Krohnborg (58 prosent), Gyldenpris (50 prosent) og Søre Skogvei (90 prosent).
- Øvrige barnehager i Bergen med minoritetsflertall i vår var: Laksevåg, Rosetårnet, Øvrebo, Marken, Sletten og Mannsverk.
- I barnehagesammenheng defineres minoritetsspråklige som barn med annet morsmål enn norsk, samisk, dansk, svensk og engelsk.

for Ny-Krohnborg skole var i underkant av 70 prosent. – Det vi nå fokuserer på er hvor viktig barnehagen er for

– Det ideelle hadde vært om det var like mange norskspråklige som minoritetsspråklige, men 70–30 er et stort steg på veien, sier Sandstå.

Hun forteller at det i dag er 22 nasjonaliteter i barnehagen hun styrer. 91,2 prosent har minoritetsspråklig bakgrunn.

– Det er ikke så lenge siden det kom en somalisk far til meg og spurte om vi kunne flytte barna hans over til en avdeling med flere norske. Hvilke avdeling, svarte jeg da.

– At vi nå får mulighet til å prioritere norske søkere ved opptak vil bety enormt mye for språkopplæringen i denne barnehagen, sier Sandstå.

Får refs av Oslo

Tiltaket er historisk i norsk sammenheng. Aldri før har noen

norsk by innført tak på hvor mange minoritetsspråklige barn det kan være i en barnehage, opplyser Utdanningsdirektoratet. Oslos skolebyråd Anniken Hauglie (H) avviser tanker på å gjøre noe tilsvarende i egen by.

– Jeg skjønner godt intensjonen, at de skal ivareta språkmiljøet, men vi mener foreldrenes ønske er viktigere. Vår erfaring er også at tilbudet må være nært i distanse. Hvis det blir for kronglete, så velger denne gruppen fort bort å sende barna i barnehagen.

Hauglie synes heller ikke noe om at en gjør forskjell på bakgrunn av foreldrenes bakgrunn.

– De fleste av dem som går i barnehage her er født og oppvokst i Oslo. Vi er opptatt av at alle barna er Oslo-barn.

– Betenkelig at det er gått så lang tid

ØNSKER FLERE NORSKE: Polske Magdalena Browko sier datteren Victoria (4) har lært seg godt norsk selv om hun har gått i Søre skogvei barnehage. – Men hun har hatt en veldig god norsk venninne. Det har hjulpet henne masse. Det er store forskjeller på nivået til barna her, sier hun.

Tobarnsfar Dag Erik Berg undres over at minoritetsandelen måtte gå i taktet for politikerne gjorde noe.

– Men det hadde vært enda bedre om fordelingen var 50-50, sier Abukar Bashmin.

Polske Magdalena Browko både jobber i barnehagen og har datteren Victoria (4) der.

– Akkurat i denne barnehagen tror jeg det er rett å prioritere norske barn. Mange av de barna som går her er ikke godt nok forberedt språklig når de begynner på skolen, sier hun.

Ønsker tak i andre bydeler

Forslaget om å innføre en minoritetsgrense på 70 prosent skaper overraskende lite bråk. Trolig henger det sammen med at Solheimslie barnehage åpner til høsten. Det betyr at kapasiteten i området blir god – og at de fleste dermed fortsatt vil nyte godt av barnehageplass i nærområdet.

Aps skolepolitiske talsperson Pål Hafstad Thorsen støtter byrådens nye prøveprosjekt.

– Hvis dette viser seg å ha en effekt, så må en også ta en diskusjon om å innføre det i andre bydeler.

– Er dette relevant problemstilling i andre bydeler?

– Vi vet at det både på Landås-siden, Bergenhus, Fyllingsdalen og Åsane er barnehagekretser hvor det kan være overvekt av minoriteter eller tendenser til at det på sikt vil tippes.

På Sletten er minoritetsandelen 70 prosent. I barnehagen på Mannsverk 50 prosent.

Også de utenlandske foreldrene er glade for initiativet.

Redigert av Hanne Louise Åkernes

Steinras stengt veien

GAUPÅS: En stor fjellhyll ble raste ut i veien ved Gaupåsvatnet natt til mandag. Dette førte til at E16 mellom Arna og Åsane ble holdt stengt store deler av mandagen. Fjellhyllen skal ha vært på 50–60 tonn. Den tok med seg både trær, stein og jordmasser. Et kjørefelt ble åpnet mandag kveld. Tirsdag vil det bli utført ytterligere sikringsarbeid.

Massivt hærverk på Søreide skole

BERGEN: Da avdelingsleder Tore Mobergslie ved Holen skole kom på jobb mandag, var det 13 plussgrader i klasserommene.

– Jeg trodde det bare var å trykke på en knapp for å få opp temperaturen. Men det viste seg at det var en litt større operasjon, sier Mobergslie til BT. Noen hadde glemt å bestille fyringsolje. – Tanken var tom. Vi regner med å fylle den opp i løpet av dagen, sier han. 330 elever ble

Elever sendt hjem

FANA: Søreide skole har opplevd massiv vandalisme det siste året. I dag er skolen, som ble nedlagt i fjor, totalt ødelagt. Det er blant annet knuste vinduer, ødelagte dører og tagging ved skolen. Ved flere anledninger har også brannslanger blitt åpnet. Ifølge en rapport fra Etat for bygg og eiendom er skolen nå så ramponert at den bør rives så fort som mulig.

Råne-uro

ASKØY: I helgen kom det flere meldinger om burning, altså sladding og spinning på Kleppesto. Lensmann Helge Stave forteller at det er flere år siden de har fått lignende klager.

Aurland får kulturskryt

AURLAND: Aurland kommune er blant de beste kommunene i Norge til å ta vare på kulturminnene i sitt område. Rangeringen baserer seg på hvor stor kompetanse kommunen har på kulturminner, om de har en god oversikt og om planer for kulturminnene er integrert i kommuneplanene.

Det blir muligens det beste basketanlegget i hele Norge

Frøyas styreleder Rune Løseth til Sydvesten om oppgraderingen av Melkeplassen

Uten vann på Stord

STORD: Natt til mandag var det flere bosteder på Stord som var uten vann. Dette på grunn av et brudd på en hovedvannledning. Etter et døgn med hektisk arbeid, ble lekkasjen fikset mandag ettermiddag.

BT retter

I BT MANDAG 5. JANUAR PÅ SIDE 4-5, var det feil navn i bildeteksten til saken om Dale of Norway. Det var ikke tidligere administrerende direktør Øyvind Lauritzen, men tidligere markedssjef i Dale of Norway, Arnstein Raunehaug, som var avbildet.

Etablerer ny jazzfestival
i Bergen

KULTUR // 28-29

Bergens Tidende

NR. 141 UKE 22 - 2014 - 147. ÅRGANG

LØSSALG KR 30

ONSDAG
28. MAI

**Filip Rygg og KrF
sier ja til bybane-
tunnel ved Kjøtt-
basaren**

NYHETER // SIDE 4

**Trækker i
gang Tour
des Fjords
på Bryggen
i dag**

ALEXANDER KRISTOFF

SPORT // SIDE 22-23

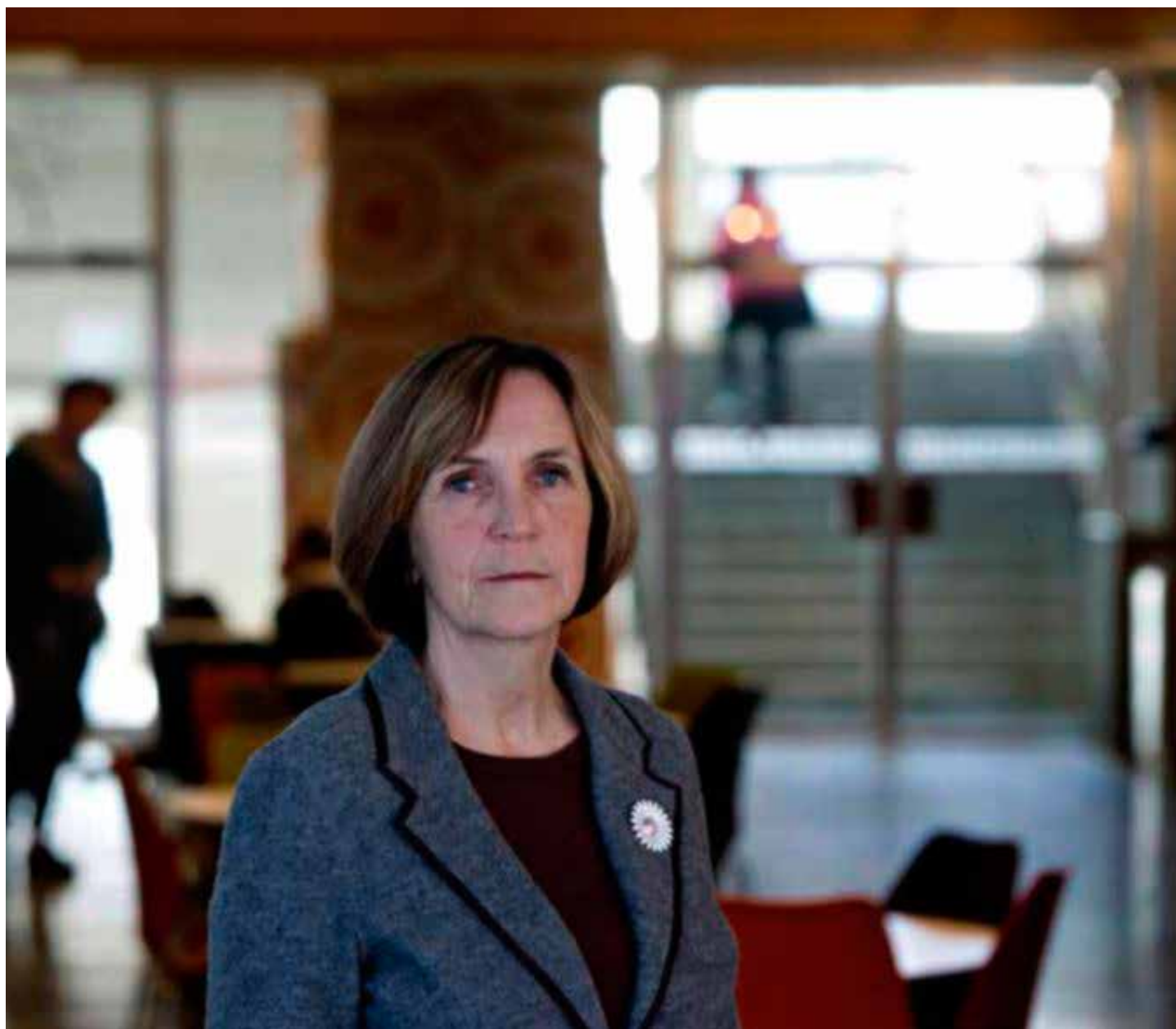
**Grov frem fem
steinbenker ved
Skomakerdiket**

BYEN // SIDE 70-71

BYBANEN: Byrådets
forutsetning om at
dagens bompenge-
nivå ikke skal endres,
virker naiv.

LEDER // SIDE 2

Må ta inn skoleelever som ikke kan norsk

BARE HALVPARTEN FULLFØRER: Rektor Inger Morken ved Årstad videregående skole mener mange minoritets elever burde ta første året på videregående over to år.

FOTO: EIRIK BREKKE

De siste fem årene er antall minoritetsspråklige i videregående skoler i Hordaland doblet.

– Mange klarer ikke å henge med, sier rektor Berit Brekke ved Bjørgvin videregående.

NYHETER // SIDE 8-9

DET STORE DEKNINGSLØFTET NÅ OGSÅ I BERGEN, ASKØY OG STORD

Dette betyr enda raskere surfeopplevelser for deg – både ute og inne. I løpet av våren gjennomfører vi det store dekningsløftet over hele landet. Vi oppgraderer dekningen på mer enn 100 steder, slik at over 3 millioner nordmenn får oppleve 4G-dekning fra Telenor.

Velg raskt nett. Velg Telenor

Les mer på telenor.no

Norsk først

Det er ganske enkelt: For å kunne lære, må elevene forstå hva læreren sier.

KOMMENTAR

FRØY GUDBRANDSEN
froy.gudbrandsen@bt.no
Kommentator i BT

DEN videregående skolen blir den helt grunnleggende forutsetningen for læring ignorert: At elevene forstår språket læreren snakker. Til tross for kritikken mot nivået i norsk skole, det er rimelig avansert at elevene i videregående skal lære. Da fungerer det ikke særlig godt å forklare med hendene.

SKOLENE har plikt til å ta imot elevene som har rett på utdanning, selv om de ikke forstår norsk. Dette setter lærerne i en nærmest umulig posisjon. Det krever mye å få elever som ikke kan norsk til å henge med i undervisningen. Men det er elevene som mangler norskerferdigheter det går mest utover. Enkelte elever kan plukke opp språket så raskt at de klarer å ta igjen resten av klassen innen relativt kort tid. For de fleste tar det tid å lære et nytt språk. I løpet av den tiden har elevene gått glipp av mye. Resultatet kan bli at elevene forlater videregående skole med vesentlige huller i kunnskapene sine.

SÅ SANT VI MENER det som læres bort på videregående skoler er kunnskap elevene trenger, må vi sikre at elevene får det med seg. Det holder ikke å skyld på at elevene selv velger bort innføringsklassen. Konsekvensene er for store. Rektorer ved videregående skoler i Hordaland har meldt fra til fylkeskommunen om problemene. Hordaland fylkeskommune har, sammen med flere andre fylker, tatt opp med Utdanningsdirektoratet.

DEN GODE NYHETEN er at det er mulig å gjøre noe med problemet. En løsning er å gjøre et innføringskurs obligatorisk. En annen mulighet er å stille språkkrav for videregående opplæring, som sikrer at elevene som begynner i vanlige skoleklasser har et minimum av norskerferdigheter. Situasjonen er uholdbar. Det er på tide at skolene blir hørt.

ADVARET: På fem år er antall minoritetsspråklige elever i de videregående skolene i Hordaland doblet. Nå varsler flere rektorer om et urokkende lavt kunnskapsnivå blant mange av elevene. – Vi får en del elever som nettopp har flyttet til Norge, og ikke kan norsk på forhånd, sier rektor Inger Morken på Årstad videregående skole. Skolen har en minoritetsandel på 40 prosent.

BEKYMRET // Det stilles ingen krav til norskkunnskaper for minoritets elever på videregående skoler. Flere rektorer slår alarm om språkforståelsen blant elevene.

Mange av elevene forstår ikke norsk

RUNE CHRISTOPHERSEN
rune.christopheresen@bt.no
foto: EIRIK BREKKE
grafikk: HEIDI GROTLE

– Vi får en del elever som nettopp har flyttet til Norge, og ikke kan norsk på forhånd. Det hender de kommer rett fra Flesland og går rett ut i klassene uten å kunne et eneste ord norsk. Det sier seg selv at det blir vanskelig å oppnå gode resultater da, sier rektor Inger Morken på Årstad videregående skole. Skolen har 1000 elever og en minoritetsandel på 40 prosent. De siste fem årene er antall minoritetsspråklige elever i de

videregående skolene i Hordaland doblet. **Mangler kunnskaper** Også flere andre rektorer BT har snakket med, forteller om store kunnskapshull blant minoritets elever på videregående. – Vi får mange elever hvor vi undrer oss over hvilket grunnlag de egentlig har for å begynne på videregående opplæring. Det dreier seg både om språklige og faglige kunnskaper, sier rektor Jens Petter Storheim på Laksevåg videregående skole. BT har snakket med en rekke

fagfolk i utdanningssystemet, som beskriver situasjonen slik: ● Dersom en elev fullfører norsk grunnskole, har vedkommende krav på videregående opplæring, uavhengig av kunnskap og ferdigheter. ● En 15-åring som kommer til Norge og bare går noen måneder i 10. klasse, har dermed rett til å begynne på videregående og følge ordinær undervisning på norsk. Det gjelder også elever som ikke har noen utdanning eller skolegang fra hjemlandet. ● Hvis eleven kommer til Norge etter å ha fullført grunnskolen i hjemlandet, har vedkom-

mende også rett til plass i videregående skole – selv uten å kunne et ord norsk.

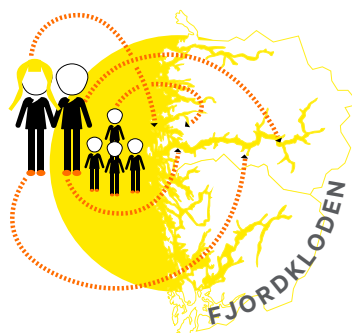
Halvparten fullfører

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at det i 2012 bare var halvparten av innvandrerelevne som fullførte og besto videregående i løpet av fem år. For hele befolkningen er tallet 69 prosent. Assisterende rektor Berit Brekke på Bjørgvin videregående skole, sier problemet er særlig stort på studiespesialiseringen (tidligere kalt allmennfag). – Avgangsfagene er kompliserte fag med begreper de har vanskelig for å forstå. Mange faller fort av lasset. Jeg er overrasket over at man kan komme inn på videregående med så svake norskkunnskaper. Mange klarer ikke henge med, og det gir seg utslag i støy og uro i klassen. Elevene trives ikke og føler seg svake. Det er en vanskelig situasjon å være i, både for elevene og skolen, sier Brekke. I desember slo ledelsen ved skolen alarm i et brev til Hordaland fylkeskommune. Ifølge NRK var språkproblemene i en av klassene medvirkende til at en lærer ble sykmeldt. Brekke ønsker ikke å kommentere sykmeldingen nærmere. Rektor Per Morten Nordbotn

FAKTA

Videregående opplæring

- Elever som har fullført norsk grunnskole eller tilsvarende (for eksempel grunnskole i utlandet), har krav på videregående opplæring.
- Minoritets elever har om nødvendig krav på særskilt norskopplæring, morsmålsundervisning og tospråklig fagopplæring.
- Enkelte fylker tilbyr også innføringsklasser, et ekstra år før VG1 der eleven får mulighet til å styrke norskkunnskapene.
- Elevene har også mulig å ta det første ordinære året (VG1) over to år.

på Fyllingsdalen videregående skole sier det er et nytt fenomen at de får inn så svake elever på studiespesialiseringen.

– Mangler sentralt ordforråd

– Hvis jeg hadde vist deg noen av besvarelsene i geografi eller samfunnsfag, ville du ikke trodd dine egne øyne. De snakker norsk, men mangler likevel sentralt ordforråd og forståelse av begreper. Mange har vært i Norge i noen år, og er integrert i vanlige klasser, men har ikke forutsetninger for å gå der, sier Nordbotn.

Hordaland tilbyr såkalte innføringsklasser, som gir innvandrere mulighet til å ta et ekstra år, med ekstra vekt på norskundervisning, før de begynner i en ordinær klasse. De har også mulighet til å ta det første ordinære året (VG1) over to år.

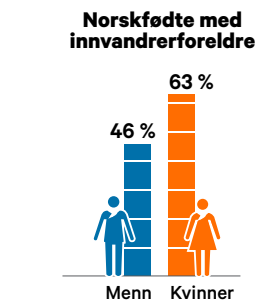
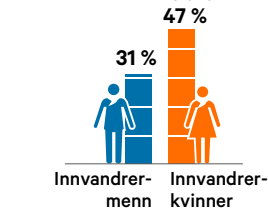
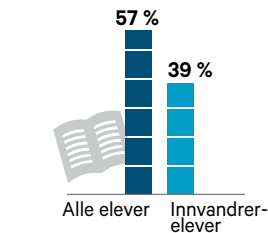
Problemet er at mange sier nei til dette, og vil gjøre seg ferdige med videregående så fort som mulig, ifølge flere skolekilder BT har snakket med. For mange er det heller ikke nok med et ekstra året.

Når det ikke er noe krav til norskkunnskaper, er det desto viktigere at elevene dette gjelder får gode innføringstilbud. Hordaland gjør et veldig godt arbeid med å lage læreplaner for innføringsklassene. Men

FAKTA

Fullført skole

Andelen elever som fullfører videregående på normert tid (tre år):

Tallene gjelder elever som begynte på videregående opplæring i 2007

Kilde: SSB © grafikkk@bt.no

Hvis jeg hadde vist deg noen av besvarelsene i geografi eller samfunnsfag, ville du ikke trodd dine egne øyne

Rektor Per Morten Nordbotn på Fyllingsdalen videregående skole

dette er et frivillig tilbud til elevene. Det er dessverre ikke alle som benytter seg av det, sier seniorrådgiver Dag Fjæstad på Nasjonalt senter for flerkulturell opplæring.

– Jobber beinhardt

Rektor Morken på Årstad bekrefter at mange elever sier nei til å bruke ekstra tid.

– Rådgiverne jobber beinhardt med å overbevise elever om at de bør ta VG1 over to år. Vi oppmuntrer dem til å bruke ekstra tid, men ofte har de ikke lyst til det, og vil heller gå sammen med sine jevnaldrende. I tillegg presser enkelte foreldre på for å få barna raskt ut i jobb og tjene penger, sier rektor Morken.

Hun understreker at det er store forskjeller blant minoritets elevene. Mens mange har god skolegang fra hjemlandet, har andre minimalt.

– Kommer man fra Afghanistan, har man kanskje bare gått på koranskole. Noen år i norsk grunnskole gir selvsagt ikke samme forutsetninger som hos norske elever, som har ti års skolegang bak seg. I innføringsklassene har vi elever som er faglig på topp, men dærlige i norsk, sammen med folk nesten uten skolebakgrunn. Det er vanskelig å forene.

Hortimare AS skal samarbeide om produksjonen. Dette kan bli den første kommersielle produksjonen av matprodukt basert på algar på den norske marknad.

Først ute med tang i Norge

SOGN OG FJORDANE: Sjøsalat, pasta og andre produkt av tang og tare skal dyrkast fram på Værlandet og Bulandet, skriv Firda. Firmaa Seaweed AS, The Northern Company AS og

FOTO: JAN M. LILLEBØ

Første cruisestopp

STORD: 500 tyske turister får sjansen til å vandra rundt i Leirvik-området i fire timar når «MS Albatross» står for det første cruisesåntoløpet på Stord 2. juni. Skipet stoppar på veg frå Eidfjord til Stavanger. Neste cruisebåt til Stord kjem ikkje før 2. september.

FOTO: BUSKERUD FYLKESKOMMUNE

Grev ut det breen har gøymt

VOSS: Smeltande brear kan avdekke restar etter livet for tusen år sidan. Difor skal ei gruppe arkeologar i arbeid ved Vossaskavlven og Omnsbreen på oppdrag frå Riksantikvaren og Hordaland fylkeskommune i sommar, skriv avisa Hordaland. Tidlegare har det vore gjort viktige funn på tilsvarende stader.

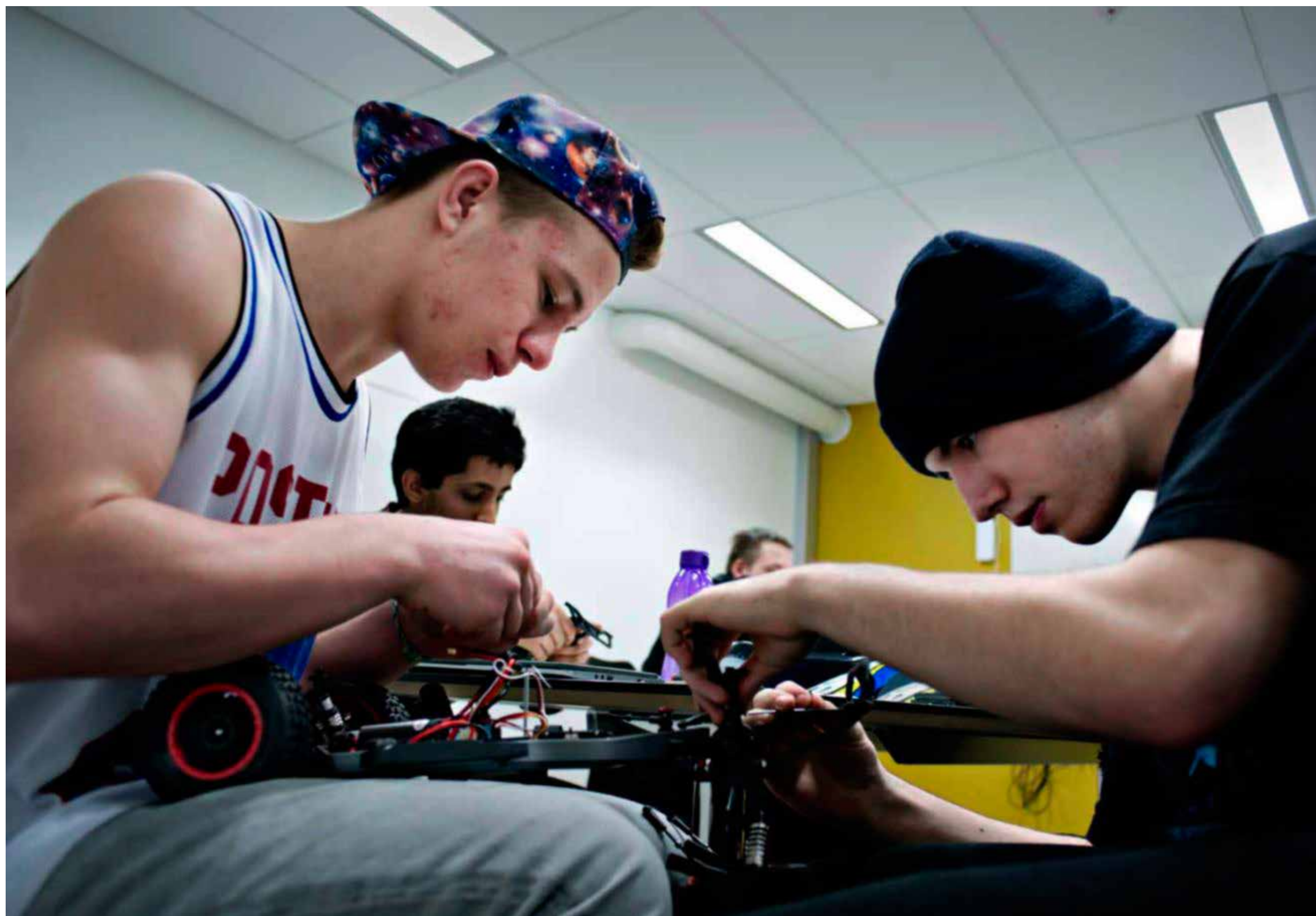
Skal sjekke Krohnegården-deponiet

FVLLINGSDALEN: Bebuarane i nærmiljøet i Krohnegården har reagert på det dei mistenker er ureine masser i deponiet i Krohnegården. No har byrådet for byutvikling bedde etat for byggesak om å kontrollere at massene er reine og i tråd med kommunens sine krav. Fiskebiolog Ulrich Pulg hevdar at to tredelar av gyteplassane i elva allereie er øydelagde av deponiet, melder Sydvesten.

SALGET HAR STARTET!

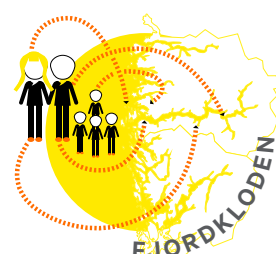
MØBLÈR ASKØY, KLEPPESTO SENTER
TLF: 56 15 13 00, ÅPENT 10 - 21 (18)
WWW.ASKOYMOBLER.NO
-Som du vil!

SKOLEPROSJEKT: Jakub Czarny (til v.) og Michal Piwowarczyk jobber iherdig med å montere en radiobil og dokumentere arbeidet. De lærte seg norsk før de begynte på Årstad videregående skole, men det hender de slår over til polsk likevel. - Vi må egentlig snakke norsk i timen. Men det er lett å glemme seg, sier Czarny.

Snakker polsk i klasserommet

Jakub Czarny og Michal Piwowarczyk var skeptiske da foreldrene flyttet fra Polen til Bergen. Nå ser de for seg en fremtid i Norge.

RUNE CHRISTOPHERSEN
rune.christophersen@bt.no
foto **EIRIK BREKKE**

Det summer i elektriske motorer, og gummihjul spinner over gulvet i klasserommet på Årstad videregående skole.

Bøyd over en av radiobilene sitter Jakub Czarny og Michal Piwowarczyk og arbeider intenst med å montere delene.

I to og en halv måned har elevene jobbet med å skru sammen bilen og forstå hvordan den fungerer. Klarer de å få den ferdig i løpet av dagen, får de radiobil til odel og eie.

- Dette har virkelig gjort underverker for motivasjonen. Før slet vi med skyhøyt fravær. Nå har fraværet droppet ned i kjelleren. Elevene er superengasjerte og vil ikke engang ha friminutt når de sitter og jobber

med bilene, sier Ronny Martinson, som underviser i faget teknikk og industriell produksjon.

- Går stort sett i polsk

Egentlig er det ikke lov, men Czarny og Piwowarczyk snakker polsk sammen når de diskuterer hvordan de skal pusle sammen kjøretøyet.

- Vi må egentlig snakke norsk i timen. Ellers går det stort sett i polsk. Det er sykt mange fra Polen her, sier Czarny.

- Hvor strenge er lærerne på at dere må snakke norsk?

- Det varierer fra lærer til lærer. De minner oss på det av og til. Men det er lett å glemme seg.

Både Czarny og Piwowarczyk flyttet til Bergen fordi foreldrene fikk jobb her. De lærte seg norsk på Nygård skole før de begynte på Årstad.

Men ikke alle kan språket før de havner i et norsk klasserom.

Dropper norskkurs

- Vi merker at arbeidsinnvandrerne ikke får den samme oppfølgingen som flyktninger. Det finnes ikke noe mottaksapparat når de kommer. Flyktninger får norskundervisning på Nygård skole, mens arbeidsinnvandrerne må betale for den. Det gjør at mange dropper norskkurs. En del kommer rett fra hjemlandet til oss uten å kunne norsk i det hele tatt, sier rektor Inger Morken.

Prisen på norskopplæringen på Nygård skole er 60 kroner timen.

Ifølge rektoren er det heller ikke alle ungdommene som er særlig interessert i å flytte til Norge i utgangspunktet.

- Vi merker at en del barn av EØS-innbyggere kommer hit motvillig. De har venner og et miljø i hjemlandet, og blir bare med foreldrene fordi de skal jobbe her. Det er klart at det påvirker motivasjonen for å lære et vanskelig språk i et annet land.

En norsk i klassen

Det gjelder ikke Czarny og Piwowarczyk.

- I begynnelsen ville jeg ikke reise, men det tok bare en uke, så fikk jeg venner og begynte å like meg. Nå vil jeg bli. Det er lettere å tjene penger her, utdanningen er bedre, og det er lettere å få jobb enn i Polen, sier Czarny.

Av elevene som er til stede i klassen denne dagen, er tre fra Polen, én fra Eritrea, én fra Cuba og én fra Norge. Ikke alle er like sterke i norsk.

INTERNASJONALT: Av elevene som er til stede i klassen denne dagen, er tre fra Polen, én fra Eritrea, én fra Cuba og én fra Norge

GOD KJEMI: Nebiat fra Eritrea synes fagene i innføringsklassen er ganske enkle, men går der for å bli bedre i norsk. - Jeg vil studere kjemi og jobbe på et laboratorium, sier hun.

- Noen har vanskelig for å forstå læreren. Av og til har jeg også problemer med å skjønne hva han mener. Det er mange vanskelige navn på maskindeler og verktøy. Men vi klarer oss fint, sier Piwowarczyk.

Mens enkelte minoritets elever lærer norsk på rekordtid, er det andre som ikke kan skikkelig norsk selv om de er født i Norge, forteller rektor.

- Vi har hele spekteret. Det finnes noen solskinnshistorier der elever jobber knallhardt og lærer norsk utrolig fort. Andre er født i Norge, men er svake i norsk fordi de har hatt liten kontakt med etniske nordmenn. Det er en ganske stor gruppe, og det merker vi godt, sier Morken.

- Hvordan er det mulig å vokse opp i Norge uten kontakt med etniske nordmenn?

- Enkelte familier er ganske strenge med barna, særlig med døtrene, og lar dem ikke gå ut og sosialisere seg med norske ungdommer. Særlig døtrene blir gående hjemme og stelle huset med moren. I tillegg er det liten kulturutveksling i enkelte boområder. Det svekker språkutviklingen og gjør det vanskelig for dem å følge undervisningen.

Tar ekstra skoleår

I en av innføringsklassene på Årstad går elever fra åtte land som har valgt å ta et ekstra år for å forberede seg på den ordinære undervisningen.

Bledar Marku fra Albania sa ja til innføringsklasse for å være sikker på at han klarer å henge med når han etter planen skal

begynne på tømrerlinje til høsten.

- Det er en stund siden jeg gikk på skole sist. Jeg ville bli kjent med bøkene og friske opp noen fag før jeg begynner på VG1, sier Marku. Han er gift med en norsk jente, og har bodd i Norge i tre og et halvt år.

- Var du ikke fristet til å droppe det ekstra året og komme raskere ut i jobb?

- Nei, jeg ville være sikker på å klare skolen og ikke falle fra. Det er viktig å lære språket skikkelig, i tillegg til de andre fagene.

- Hvordan tror du det blir å konkurrere med tømrere fra Øst-Europa når du er ferdig med utdannelsen?

- Jeg tror det går bra. Jeg har hørt at det ikke er så vanskelig å få jobb. Uansett tror jeg det blir en fordel å ha utdanning fra Norge når det kommer så mange tømrere fra Polen.

- Vanskelig med språket

Eritrea er sterkest representert i klassen, med 5 av de 14 elevene. Nebiat, som ikke vil si etternavnet sitt, drømmer om å studere kjemi og jobbe på et laboratorium.

- Jeg har studiekompetanse fra Eritrea og har gått 12 år på skole. Bortsett fra norsk er fagene her ganske enkle og litt kjedelige. Faglig sett tror jeg det hadde gått greit å begynne rett i en vanlig klasse, men det kunne blitt vanskelig med språket, sier hun på norsk.

Vents Edijs Plotnijs fra Latvia ble med foreldrene da de

FAKTA

Videregående opplæring

- Elever som har fullført norsk grunnskole eller tilsvarende (for eksempel grunnskole i utlandet), har krav på videregående opplæring.
- Minoritets elever har om nødvendig krav på særskilt norskopplæring, morsmålsundervisning og tospråklig fagopplæring.
- Enkelte fylker tilbyr også innføringsklasser, et ekstra år før VG1 der eleven får mulighet til å styrke norskkunnskapene.
- Elevene har også mulig å ta det første ordinære året (VG1) over to år.

Vi merker at en del barn av EØS-innbyggere kommer hit motvillig. De har venner og et miljø i hjemlandet, og blir bare med foreldrene fordi de skal jobbe her.

Rektor Inger Morken

reiste til Norge for å jobbe. Faren er i byggebransjen, mens moren er renholder. Selv vil han bli programmerer.

- Min far reiste først, for fem år siden. De fant ut at de kunne ikke leve sånn, i hvert sitt land, så da kom jeg og moren min etter for to år siden, sier Plotnijs.

Han syntes det var tungt å reise fra hjemlandet.

- Det var hardt å reise fra vennene mine. Men jeg traff en annen latvier på Nygård skole og fikk venner her. Dessuten forstår jeg mer norsk nå. Før snakket jeg bare engelsk.

Nå vil han bli i Norge.

- Jeg vil få meg en utdanning og en jobb. Livet er bedre her. Jeg vil ikke tilbake.

SKORTER PÅ NORSKKUNNSKAP: Flere av elevene ved Årstad videregående skole kommer rett fra hjemlandet uten å kunne norsk i det hele tatt. Det betyr at det kan være vanskelig å forstå læreren.

– En gigantisk bjørnetjeneste

Flere skoleeiere krever at det blir innført krav til norskkunnskaper for elever som skal begynne på videregående skole. Men regjeringen sier nei.

RUNE CHRISTOPHERSEN
rune.christopheresen@bt.no
foto EIRIK BREKKE

–Loven må endres. Det er en gigantisk bjørnetjeneste å ikke stille krav til at elever på videregående må kunne norsk. Resultatet blir at mange ikke lykkes på skolen, sier spesialrådgiver Petter Borthen i Hordaland fylkeskommune.

Petter Borthen

Ville endre praksisen

I 2010 satt han i det offentlige Østberg-utvalget som blant annet vurderte inntaksreglene for minoritetselever. Som den eneste i utvalget gikk han inn for å innføre krav til norskkunnskaper. Resten av medlemmene sa nei. Begrunnelsen var at det ville være forskjellsbehandling av minoritetselever.

– Jeg forstår ikke den begrunnelsen. Hvis jeg skulle flytte til Polen og mine barn skulle begynne på skole der, så ville jeg ikke synes det var det minste rart om det ble stilt krav til at de kunne polsk før de gikk inn og fulgte undervisningen, sier Borthen.

BT har gått gjennom høringsvarene til Østberg-utvalget. Ni av fylkeskommunene, som eier skolene, ba om at det blir innført et språkkrav. Resten har enten ikke svart eller ikke tatt stilling til spørsmålet.

Også Utdanningsdirektoratet ba om at praksisen blir lagt om. – Vi er klar over problemstillingen og har bedt departementet vurdere en lovendring, sier avdelingsdirektør Cathrine Børnes i Utdanningsdirektoratet.

Likevel har Solberg-regjeringen sagt nei til å endre regelverket.

– Må beherske norsk

I dag vil en 15-åring som flytter til Norge få vitnemål fra grunnskolen selv etter bare noen måneder i 10. klasse. Deretter har eleven rett til å begynne direkte på det første ordinære året (VG1) på videregående skole.

Ungdommer som har fullført grunnskolen i hjemlandet, har også rett til videregående, selv om de nettopp har kommet til Norge og ikke kan et ord norsk. Årsaken er at grunnskole fra hjemlandet sidestilles med norsk grunnskole.

– Kravet for videregående opplæring er at man har fullført norsk grunnskole «eller tilsvarende». Da mener jeg det er åpenbart at man må beherske norsk på et visst nivå. Den viktigste delen av grunnskolen er jo norskfaget. Det er grunnlaget for all annen opplæring, sier Borthen.

Hordaland tilbyr såkalte innføringsklasser, der minoritetselever får ta et ekstra år med vekt på norskundervisning, før de begynner i en ordinær klasse. Men tilbudet er frivillig, og finnes bare i enkelte deler av landet. Ifølge en oversikt fra Utdanningsdirektoratet er det bare om lag halvparten av fylkene som har innføringsklasser.

– Vil ikke forskjellsbehandle Førsteamanuensis Sissel Østberg på Høgskolen i Oslo og Akershus, ledet utvalget der Borthen tok dissens. Hun sier flertallet landet på sitt standpunkt fordi de ikke ville forskjellsbehandle minoritetselever.

– Utgangspunktet vårt var at alle har krav på videregående opplæring, uten at man stiller bestemte krav til enkelte grupper. For eksempel har psykisk utviklingshemmede den samme retten til skolegang som alle andre. Hvis man skulle stilt krav om norskkunnskaper blir det en urimelig forskjellsbehandling, sier Østberg.

– Kjempeproblem

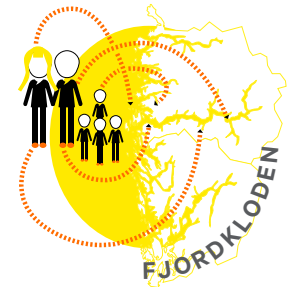
– Bør man ikke beherske norsk for å gå på skole i Norge?

– Jo, vi mener ikke at man skal rett inn i en ordinær klasse. Hvis man ikke behersker norsk må man gå i en innføringsklasse, få særskilt norskopplæring, og så langt det er mulig få tospråklig fagopplæring.

– Tospråklig fagopplæring vil si at eleven skal få undervisning i et fag på morsmålet. Hvordan

FAKTA
Norskkunnskaper på skolene

- Elever som har fullført norsk grunnskole eller tilsvarende (for eksempel grunnskole i utlandet), har krav på videregående opplæring.
- Dette gjelder uavhengig av elevenes ferdigheter. De trenger heller ikke kunne norsk.
- Stoltenberg-regjeringen fjernet i 2009 muligheten til å si ut elever som mangler grunnleggende kunnskaper.
- Østberg-utvalget vurderte i 2010 om det skulle innføres krav til norskkunnskaper ved inntak til videregående. Konklusjonen ble nei, mot én stemme.
- Enkelte fylker tilbyr innføringsklasser, der elevene bruker et ekstra år på å lære norsk, men tilbudet er frivillig.

Siden 2004 har innvandreren i Hordaland og Sogn og Fjordane mer enn doblet seg, fra 4,5 prosent til 10,5 prosent. BT ser i serien Fjordkloden nærmere på hvordan dette har endret samfunnet. J.W. Eides stiftelse støtter gjennomføringen av prosjektet.

Min forutsetning var at innføringsklasser skal være obligatoriske for denne gruppen

Førsteamanuensis Sissel Østberg

skal det foregå i en klasse med elever fra en rekke ulike land?

– Det er vanskelig i praksis. Det er urealistisk at enhver skal få opplæring på sitt språk – dette må gjelde de mest utbredte språkene. Skolene må knytte til seg lærere med språkkompetanse. I grisgrendte strøk kan man bruke digitale ressurser. Skolene kan få til mer enn i dag. – I dag er innføringsklassene frivillige. Hvorfor skal en elev

kunne begynne rett i en ordinær klasse uten å kunne norsk?

– Min forutsetning var at innføringsklasser skal være obligatoriske for denne gruppen. Det er mulig vi burde presisert det. Hvis elever begynner på førsteåret uten å kunne norsk, så skjønner jeg at det er et kjempeproblem. Det høres helt urimelig ut, da må de ikke slippes gjennom. Reglene kan ikke praktiseres på den måten.

GJORT FOR LITE // Flere rektorer har slått alarm om elevenes norskkunnskaper på videregående. Kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen innrømmer at regjeringen har gjort for lite.

Vil ikke kreve at elever kan norsk

Nyhetsintervjuet

RUNE CHRISTOPHERSEN
rune.christopheresen@bt.no
foto

– Hva tenker du om problemet rektorene beskriver?

– Det er et problem vi kjenner til, og som vi ikke har gjort nok for å adressere. Det er et generelt problem når 23 prosent av guttene ligger på laveste lesnivå, men et spesielt problem for nykomne som ikke har fulgt norsk skolegang. Og så er det store forskjeller mellom fylkene når det gjelder å tilby forsterket undervisning for nykomne elever.

– Må man kunne norsk for å gå på videregående skole?

– Målet er at de som har gått ut av norsk grunnskole etter ti år må kunne gjennomføre videregående skole. For lavt kunnskapsnivå etter grunnskolen er et generelt problem også blant norskfødte elever. Så er det helt spesielle problemer for dem som har kommet sent inn i norsk grunnskole. Men vi har ikke noe krav om å kunne norsk eller matematikk eller andre fag ved inntak til videregående.

Det kan bli aktuelt å etablere innførings-tilbud som en rettighet for elevene, og at skolene har plikt å tilby det

– Hvorfor sier dere nei til å innføre krav om norskkunnskaper?

– Hvis det skulle vært en skriftlig inntaksprøve for alle, med krav om at man må opp på et visst faglig nivå, så ville det være et radikalt brudd med prinsippet om rett til videregående opplæring. Hvis det skulle være et krav bare for enkelte grupper, så ville det fått merkelige utslag. Det er ikke gitt at man har bedre kunnskaper etter ti år i skolen enn etter fem. Det ville vært en dårlig løsning med rene oppsamlingsklasser for nykomne elever i flere år for de begynner

på videregående. Hvis man setter 20 elever som er dårlige i norsk sammen i en klasse, forventer man da at det blir lett å lære norsk?

– Hva er løsningen da?

– Det er å ha innføringsløp og forsterkede løp. I dag er det opp til fylkeskommunene å bestemme om de skal ha innføringsstilbud, og det er frivillig for elevene å gå der. Det blir for vilkårlig. Vi vil kartlegge disse løpene for å se hva som fungerer og ikke, for å finne bedre løsninger. Det kan bli aktuelt å etablere innføringsstilbud som en rettighet for elevene, og at skolene dermed har plikt å tilby det.

– Hvor er logikken i at man har rett til å begynne på VG1 etter noen måneder i 10. klasse, eller etter grunnskole i hjemlandet, uten å kunne et ord norsk?

– Logikken er at i det øyeblikket man blir norsk skoleelev, og gjennomfører en del av et norsk utdanningsløp, så har man rett til videregående opplæring. Problemet med å sette kunnskapskrav ved inntak til videregående, er at det måtte vært for alle. Jeg mener man burde hatt flere forsterkede løp for dem det gjelder. Hvis man bare har gått noen år på norsk skole, så er det stor sjanse for at man ikke kan norsk tilstrekkelig bra.

– Fylkeskommunene og Utdanningsdirektoratet har bedt om at praksisen blir lagt om. Hvorfor går dere imot faglige råd? – I Østberg-utvalget var alle unntatt én enige i at det ikke bør innføres språkkrav, så det er ikke riktig at vi går imot faglige råd. – Men de fleste fylkeskommunene støttet nettopp mindretallet i utvalget. Hvorfor tror du de gjorde det?

– Fylkeskommunene ser nok at det er problemer ved dagens ordning, og at den ikke fungerer. Når de rødgrønne tok vekk muligheten til å stille språkkrav til elevene, og det samtidig er vilkårlig om man får et forsterket tilbud, så får du det problemet som rektorene beskriver. – Lederen for Østberg-utvalget sier de sa nei til språkkrav under forutsetning av at innføringsklasser ble obliga-

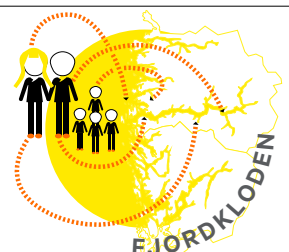

HAR KUNNSKAPEN: Kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen sier regjeringen kjenner til problemet med at mange elever i videregående ikke kan norsk. Men han vil ikke innføre krav om språkerdigheter for elevene. TEGNING: LUIS GRANENA LOPEZ

FAKTA

Norskkunnskaper i skolene

- Elever som har fullført norsk grunnskole eller tilsvarende (for eksempel grunnskole i utlandet), har krav på videregående opplæring.
- Dette gjelder uavhengig av elevenes ferdigheter. De trenger heller ikke kunne norsk.
- Stoltenberg-regjeringen fjernet i 2009 muligheten til å si ut elever som mangler grunnleggende kunnskaper.
- Østberg-utvalget vurderte i 2010 om det skulle innføres krav til norskkunnskaper ved inntak til videregående. Konklusjonen ble nei, mot én stemme.
- Enkelte fylker tilbyr innføringsklasser, der elevene bruker et ekstra år på å lære norsk, men tilbudet er frivillig.

Siden 2004 har innvandreren i Hordaland og Sogn og Fjordane mer enn doblet seg, fra 4,5 prosent til 10,5 prosent. BT ser i serien Fjordkloden nærmere på hvordan dette har endret samfunnet. J.W. Eides stiftelse støtter gjennomføringen av prosjektet.

Jeg kan ikke ta ansvar for alt forrige regjering gjorde

å videreføre en praksis som ble innført av den rødgrønne regjeringen?

– Vi har vurdert det slik at det vil være vanskelig med en slik ordning. De praktiske konsekvensene ville blitt vanskelige å håndtere, og det ville ført til at flere havner utenfor.

Høyre og Frp er uenige

Mens Høyre sier nei til språkkrav for å kunne begynne på videregående, krever regjeringspartner Fremskrittspartiet ståkarakterer i flere fag.

– Vi har programfestet at elever må ha 2 eller bedre i norsk, engelsk og matte før de får begynne på videregående skole. For dem med lavere karakterer må det tilbys tilrettelagte kurs i kommunal regi. Bakgrunnen er at mange elever på videregående har for dårlige basiskunnskaper, og ikke klarer å følge undervisningen, sier utdanningspolitisk talsmann Sivert Bjørnstad i Frp.

– Finne en løsning

– Motstandere av språkkrav mener det vil være forskjellsbehandling av elever. Hvordan ser du på det?

– Dette må gjelde alle elever, og er ikke forskjellsbehandling. Det bør være samme krav til ferdigheter enten man er norsk eller har minoritetsbakgrunn. Å la elevene begynne rett på VG1 uten minimumsferdigheter, er å gjøre dem en bjørnetjeneste.

– Hvordan skal dere overbevise Høyre?

– Det står ikke noe om dette i regjeringsplattformen, men vi har ofte møter med Høyre og departementet. Vi må prøve å finne en løsning.

Arbeiderpartiets talsmann, Martin Henriksen, sier han ikke har registrert at dårlige norskkunnskaper er et stort problem.

– Sette inn tiltak

– Jeg tror ikke det er noen grunn til å overdrive problemet, men hvis dette er en utfordring på flere skoler, må vi se på om det bør settes inn tiltak. Det kan for eksempel være sommerskole og særskilt opplæring. Jeg har ikke tro på å utelukke elever ut fra karakterer eller kunnskap. Det ville være å innføre et nytt prinsipp i norsk skole.

– Men det var jo den rødgrønne regjeringen som endret praksisen i 2009, da dere fratok de videregående skolene muligheten til avvisse elever med for svake kunnskaper. Var ikke det å innføre et nytt prinsipp?

– Fylkeskommunen må fremdeles vurdere elevenes kompetanse, og da har de mulighet til å sette inn tiltak som sommerskole og ulike innføringstilbud. Dersom dette er et stort problem, må vi vurdere å gjøre det obligatorisk.

– Det er hyklersk å droppe språkkrav

Å skyve ansvaret for elever som ikke kan norsk over på skolene, er politisk hykleri, mener Norsk Lektorlag.

RUNE CHRISTOPHERSEN
rune.christophersen@bt.no
KJETIL GILLESVIK

Leder Gro Elisabeth Paulsen i Norsk Lektorlag reagerer sterkt på at et stort politisk flertall ikke vil kreve at elever på videregående skoler kan norsk.

– Disse elevene aktualiserer et kjerneproblem i norsk skole; at alle elever har rett til videregående opplæring, uten noen krav til forkunnskaper, sier Paulsen.

– Det er et grunnleggende politisk problem at ansvaret blir skjøvet ut til den enkelte skole, slik at de dårlige løsningene blir usynliggjort. Det er politisk bekvemt, men rammer elevene, sier hun.

Kun Frp sier ja

Hun møter døde ører hos politikerne. Det er kun Fremskrittspartiet som vil innføre krav til norskkunnskaper for elever som

FAKTA

Norskkunnskaper i skolene

- Elever som har fullført norsk grunnskole eller tilsvarende (f.eks. grunnskole i utlandet), har krav på videregående opplæring.
- Dette gjelder uavhengig av elevenes ferdigheter. De trenger ikke kunne norsk.
- Stoltenberg-regjeringen fjernet i 2009 muligheten til å sile ut elever som mangler grunnleggende kunnskaper.
- Enkelte fylker tilbyr frivillige innføringsklasser, der elevene bruker et ekstra år på å lære norsk, men tilbudet er frivillig.

Vi begynner i feil ende hvis vi begynner å stille krav

Anders Tyvand, utdanningspolitisk talsperson for KrF

begynne på et løp der de er dømt til å mislykkes, sier Paulsen.

Hun mener problemet er blitt akutt på grunn av den store arbeidsinnvandringen til Norge de siste ti årene.

– Jeg kjenner ikke til noe annet land det man har rett til å begynne på videregående opplæring uten å ha grunnlag for det. Vi har pekt på problemet mange ganger, og hver gang blir det pekt på at det er skolenes ansvar å legge til rette for tilpasset opplæring. I praksis har skolene verken økonomi eller lærerkrefter til å tilby det. Det fremstår som politisk hykleri, sier hun.

– Rett fra Flesland

BT har i flere reportasjer omtalt problemet med at minoritets-elever begynner i ordinære klasser på videregående uten å kunne norsk.

– Det hender de kommer rett fra Flesland og går ut i klassene uten å kunne et eneste ord norsk, sa rektor Inger Morken på Årstad videregående skole i forrige uke.

Iselin Nybø, utdanningspolitisk talsperson for Venstre, sier dette om hvorfor partiet ikke vil innføre krav til norskkunnskaper:

– Jeg synes ikke en skal være bastante på språkkrav. Språk er noe en lærer seg. Mange kan ha utbytte av å komme i en klasse med norske elever fremfor å sitte i en gruppe med utenlandske elever. Jeg forstår frustrasjonen ved at en har elever som bare sitter der. Men det er en lov om videregående opplæring. Den må vi forholde oss til, sier Nybø, og får støtte fra KrF:

– Jeg mener det må stilles krav til kunnskaper i norsk og matematikk ved inntak til videregående. De som ikke oppfyller kravene, må få et forkurs eller et lignende tilbud. Det er dårlig gjort mot elevene å la dem

– Å innføre krav om språklig kompetanse vil være i strid med retten til videregående opplæring. Vi begynner i feil ende hvis vi begynner å stille krav, sier Anders Tyvand, utdanningspolitisk talsperson for KrF.

– Må gjelde alle

Senterpartiet er imidlertid på gli mot obligatoriske innføringsklasser:

– Jeg tror nok ikke vi vil støtte språkkrav. Men jeg heller nok mer mot at vi bør ha krav til innføringsklasse og at en heller må ta videregående skole ett ekstra år, sier Anne Tingelstad Wøien (Sp), andre nestleder i utdanningskomiteen på Stortinget.

Det er dårlig gjort mot elevene å la dem begynne på et løp der de er dømt til å mislykkes

Gro Elisabeth Paulsen, leder i Norsk Lektorlag

Heller ikke Utdanningsforbundet vil stille krav til norskkunnskaper:

«Utdanningsforbundet meiner at dette framlegget vil innebære å gjere skilnad på ulike elevgrupper i minoritetsspråklege sin disfavør», skrev forbundet i et høringsvar i 2010. De hadde ikke anledning til å kommentere saken i går.

– Det er ikke riktig å kalle dette forskjellsbehandling. Kravene må gjelde alle elever, enten de er norske eller utenlandske, svarer Paulsen.

UTEN NORSKKUNNSKAPER: BT skrev 28. mai om skoler som må ta inn elever som ikke kan norsk.

skal begynne på videregående. De får imidlertid ikke gjenomslag hos regjeringspartner Høyre.

– Jeg mener det må stilles krav til kunnskaper i norsk og matematikk ved inntak til videregående. De som ikke oppfyller kravene, må få et forkurs eller et lignende tilbud. Det er dårlig gjort mot elevene å la dem

Vis oss hvor du helst ville gått i "banken".
Ta bilde, tagg og del med #detteerenbank

Vinn fine premier eller morsomme opplevelser. Se detteerenbank.no

Bank overalt med mobilbank

SpareBank
SR-BANK

To siders bybanedebatt før kveldens skjebnemøte i bystyret

DEBATT // SIDE 34-35

Bergens Tidende

NR. 158 UKE 25 - 2014 - 147. ÅRGANG

LØSSALG KR 30

TIRSDAG
17. JUNI

HAR KUNNSKAP: Bedriftene som nå lever i skyggen av oljebransjen er godt rustet, nettopp fordi de har måttet konkurrere mot oljeselskapene om kunnskap og kapital.

KOMMENTAR // SIDE 3

Skal leie Aps prestisjeutval

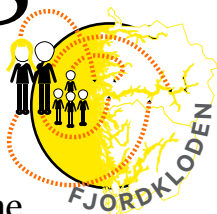
Jette F. Christensen

NYHETER // SIDE 6

3
Heddapriser er alt DNS har fått de siste 10 årene

KULTUR // SIDE 28-29

Lever på flukt fra sine egne foreldre

I årevis ble Amira slått av foreldrene og holdt isolert fra venner. Da barnevernet ville ta henne ut av familien, ble hun tatt med til hjemlandet. I fjor ble det registrert 42 tilfeller av æresrelatert kontroll og tvang i Hordaland. Ofrene er livredde for å anmelde familien, ifølge politiet. NYHETER // SIDE 4-5

Ingen endring i Kina-handelen etter fredsprisen

En forskningsartikkel viser at fredspristildelingen i 2010 til regimekritikeren Liu Xiaobo har hatt liten innvirkning på handelsforholdet til Kina.

NYHETER // SIDE 11

SATTE RONALDO I SKYGGEN: Forrige VMs toppscorer, Thomas Müller, scoret tre nye VM-mål i går da Tyskland feide Portugal av banen med 4-0. SPORT // SIDE 22-23

FOTO: ANDREAS GEBERT, DPA

BESTILL SOMMERFERIEN PÅ STARTOUR.NO

Ferie fra 1998,- i skoleferien

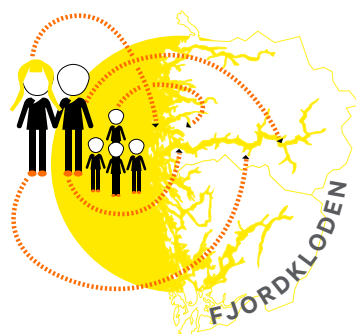
Begrenset antall plasser!

StarTour
Dagene du husker

FAMILIEVOKTERE // Amira fikk ikke ha venner. Da barnevernet ville redde henne fra den voldelige faren, ble hun tatt med til hjemlandet.

Amira var fange i sitt eget hjem

FRØY GUDBRANDSEN
froy.gudbrandsen@bt.no
RUNE CHRISTOPHERSEN
foto **MARITA AAREKOL**

Amiras historie, som BT i dag gjenforteller, følger et mønster som er kjent for politiet. Familievoldskoordinatør Elisabeth Størksen i Hordaland politidistrikt sier at mange ofre for ekstrem kontroll ofte vil unngå politiet.

– De får ikke delta på fritidsaktiviteter eller ha vestlige venner. Mange har vært utsatt for vold. Problemet er ofte at de ikke søker hjelp hos politiet, de er redde for å forklare seg, og de ønsker ikke at familien skal bli straffet, sier Størksen.

I detalj forteller Amira, som har bakgrunn fra et sted på Vestlandet, hvordan hun ble utsatt for ekstrem kontroll og vold fra sin egen familie fra hun gikk i barnehagen.

Hun forteller at hun ikke fikk gå ut. Hun fikk ikke lov til å ha venner. Familien bestemte hvilke klær hun skulle bruke, og hun fikk bare skifte klær en gang i uken. Hun fikk heller ikke lov til å le høyt, fordi hun ikke skulle tiltrekke seg oppmerksomhet fra gutter.

BT har valgt å utelate enkelte detaljer som kan identifisere henne. På grunn av trusler fra familien må hun fortelle historien sin anonymt. BT har vært i kontakt med personer i hjelpeapparatet som bekrefter fremstillingen.

Barnehagen varslet

– Jeg ler mye. Jeg smiler og ler hele tiden, sier Amira.

Hun er en lattermild og sprudlende jente. Men det er lite i hennes korte livshistorie det er grunn til å smile av.

Allerede i barnehagen oppdaget de ansatte kløremerker i ansiktet hennes. Barnevernet kom på hjemmebesøk, men oppdaget ikke noe der som ga grunn til bekymring. Amira forteller at hver gang barnevernet hadde forlatt hjemmet, ble hun straffet med grov vold.

– Jeg turde ikke si ja når lærerne spurte om jeg hadde problemer hjemme. Jeg hadde hørt at barnevernet tok barna fra familien, sier hun.

Hun begynte å protestere da hun ble tenåring. Familien krevde at hun gikk med lange

plagg som dekket hoftene. Amira tok på seg en kort genser over den lange genseren, noe som resulterte i at familien fikk hjemmebesøk fra sitt etniske miljø. Faren til en annen jente, som hadde tatt etter Amiras klesstil, hadde reagert. Han mente hun var en dårlig rollemodell og burde være lydlig, «som en hund mot sin eier».

– Slått etter skoletur

En skoletur gjorde situasjonen enda mer tilspisset.

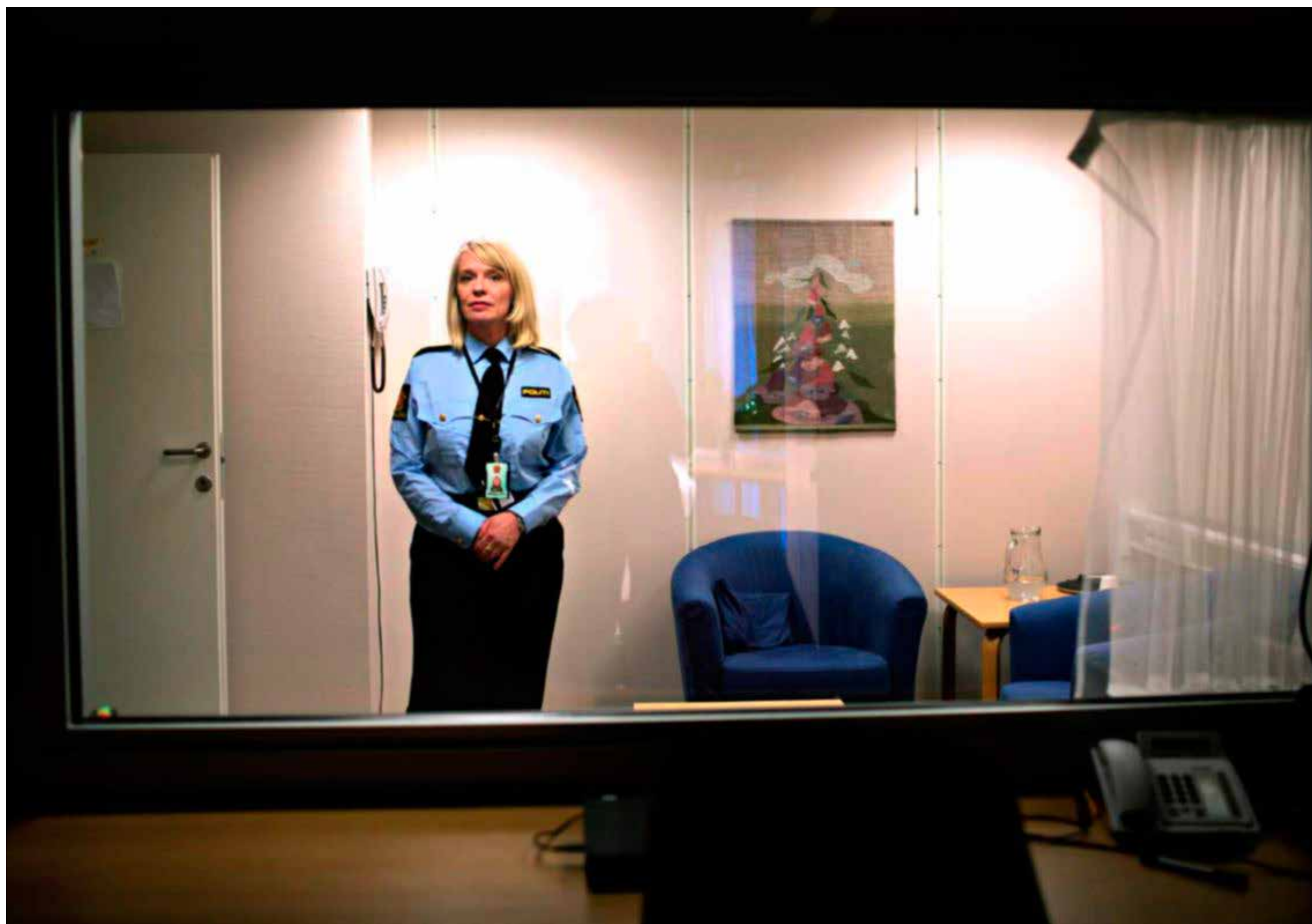
– Jeg og en venn skulle på kino med skolen. Da møtte vi faren min. Han trodde ikke på at det var med skolen. Da jeg kom hjem, slo han meg med en lang stokk. Han sa at «neste gang du skal på tur, må du stikke av og gå hjem i stedet», forteller Amira.

– En dag på skolen gikk jeg på datarommet og chattet med guttene. Moren min kom på skolen, og en venninne tok henne med til datarommet der jeg satt. Venninnen min visste ikke at det var et problem og hun så meg. Moren min så at jeg var på sosiale medier. Hun sa til læreren min at jeg skulle til tannlegen, men jeg hadde ingen time der. Vi gikk hjem, og hun fortalte det til faren min. Han begynte å slå meg og spurte meg om gutter og hva jeg gjorde på sosiale medier.

– Jeg begynte å tenke på å rømme. Jeg så på vinduet og tenkte at jeg kunne flykte ut der, forteller hun.

Dagen etter fant venninnen henne gråtende, og hun overtalte Amira til å snakke med ansatte på skolen. Hun kom i kontakt med barnevernet, og det ble bestemt at hun skulle tas ut fra familien. Etter eget ønske skulle Amira bo i en norsk familie. Kort tid senere ble Amira sendt til opprinnelseslandet.

– Uten at jeg visste det, hadde foreldrene mine bestilt billetter til hjemlandet. Vi skulle reise neste dag. Jeg hadde ikke mobil

PÅ AVHØRSROMMET: Elisabeth Størksen, koordinatør for familievoldssaker og seksuelle overgrep i Hordaland politidistrikt, sier ofrene først og fremst er jenter i puberteten. – De får ikke delta på fritidsaktiviteter eller ha vestlige venner. Mange har vært utsatt for vold, sier Størksen.

og kunne ikke si fra til noen eller gjøre noe.

Innkalt til ambassaden

Siden det var opprettet sak i barnevernet, ble det gjort undersøkelser for å finne ut om hun hadde reist frivillig. Etter noen uker ble hun kalt inn til den norske ambassaden i hjemlandet. Moren ble med til ambassaden, og til tross for at Amira var alene på møtet, turde hun ikke fortelle hvor vanskelig hun hadde det.

– Jeg var så redd, sier hun. På vei ut fikk hun en lapp med telefonnummeret til en ansatt på ambassaden, slik at hun kunne ringe om det skjedde noe. Moren så lappen, tok den med makt og rev den i fillebiten foran sin datter.

– Da grat jeg, sier Amira. Da familien etter en tid dro tilbake til Norge, ble regimet i hjemmet enda strengere. Hun fikk ikke høre på musikk eller være på rommet alene. Mobiltelefonen ble kontinuerlig sjekket av de andre i familien.

Da Amira fikk seg en jobb, ga faren beskjed om at hun bare

FAKTA

Ekstrem kontroll

- Ungdommer utsettes for ekstrem kontroll for å sikre at de oppfører seg i tråd med familiens og miljøets normer.
- Kontrollen er ofte begrunnet i idealet om å ivareta eller gjenopprette familiens ære. Sentralt i æresbegrepet står patriarkalsk kontroll med jenters seksualitet.
- Kontrollen arter seg typisk ved at ungdommer ikke får delta på fritidsaktiviteter, ikke får ha venner av annen etnisitet eller religion, og at bruk av sosiale medier og telefon overvåkes av familie-medlemmer.

Uten at jeg visste det, hadde foreldrene mine bestilt billetter til hjemlandet

Amira

fikk jobbe i en kort periode. Deretter skulle hun være hjemme, for alltid.

Hentet av politiet

– Jeg tenkte: Oi, dette skal bli som et fengsel, sier Amira.

Hun holdt kontakt med venninner ved å chatte på mobilen, men etter hvert ble hun fratatt telefonen også.

– Jeg var totalt isolert og hadde verken mobil eller data-maskin. En dag så jeg en data-maskin på jobben. Jeg spurte om jeg kunne få bruke den, bare til å sjekke noe. Det er egentlig ikke lov å bruke sosiale medier i arbeidstiden. Jeg gikk inn og sendte beskjed til venninnen min om at jeg var på jobb og at de kunne hente meg.

I løpet av kort tid kom politiet og fraktet henne til et krisesenter. Amira bor nå på skjult adresse. Trusselbildet er svært alvorlig, ifølge hjelpeapparatet.

– Dagen før jeg ble hentet, visste jeg at kroppen ikke tålte mer. Jeg holdt ikke ut lenger, sier Amira.

Hun har ikke ønsket å annelde foreldrene.

42 saker i Hordaland i fjor

Jenter som blir strengt kontrollert av familien er ofte livredde for å anmelde overgrepene, ifølge advokat.

Kristine Aarre Hånes har de siste ti årene vært bistandsadvokat for en rekke kvinner med innvanderbakgrunn, som har vært utsatt for ekstrem kontroll, vold og tvangs-ekteskap. Hun sier ofrene svært ofte ikke vil anmelde eller vitne mot familien.

I fjor registrerte minoritetsrådgiverne i Integrerings- og mangfoldsdirektoratet 42 saker i Hordaland, som gjaldt tvangs-ekteskap, kjønnslemlestelse og ekstrem kontroll. På landsbasis var tallet 222 saker.

Selv om politiet hvert år får kjennskap til slike saker, er det få som ender med tiltale og dom.

– Lever i frykt

– Jeg har hatt flere klienter som er blitt reddet fra familien og fått hjelp til å flytte til skjult adresse.

Vi anbefaler dem å levere anmeldelse, men de er redde og frykter represalier hvis de vanærer familien. Selv mange som har bodd i Norge hele livet er underlagt denne maktstrukturen.

Ifølge Hånes har mange av kvinnene det svært vanskelig, selv om de klarer å bryte med familien. – De lever i frykt hele livet, og det løses ikke ved at de går til politianmeldelse. Tvert imot kan en tiltale forverre situasjonen, fordi faren for represalier øker. Mine klienter har ikke vært opptatt av anmeldelse og straffesak, men å komme seg ut av situasjonen. Li-kevel mener jeg at det burde vært tatt ut flere tiltaler, på grunn av signaleffekten i miljøene.

– Isolert hjemme

Familievoldskoordinatør Elisabeth Størksen sier ofrene først og fremst er jenter i puberteten.

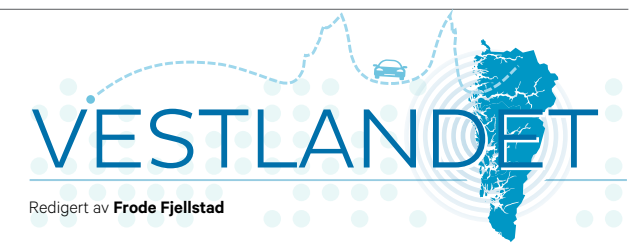
En del ber om hjelp til å komme seg bort fra familien, fordi de frykter å bli ofre for tvangsekteskap, grov vold eller

drap. Men mange av dem som får hjelp til å komme seg bort, flytter tilbake til familien etter en stund.

– Dette er jenter som bare har familien som sitt sosiale nettverk. Det er vanskelig å skulle bryte tvert og klare seg alene. Det ser vi også i andre familievolds-saker. En del skjønner heller ikke alvoret i det de blir utsatt for. Om de får en ørefik ser de gjerne ikke på det som vold, sier Størksen.

Størksen understreker at frihetsberøvelse faktisk er vold, og at det ikke er lov å sperre noen inne.

– Det er vanskelig å si noe om omfanget av slike saker i vårt distrikt, fordi de sjelden blir anmeldt, og fordi det er vanskelig å vite når motivet er æresrelatert. Vi har diskutert om vi bør opprette flere straffesaker, men det har vist seg å være vanskelig. I mindre alvorlige saker kan det være mest effektivt om hjelpeinstansene går i dialog med familien. Slår man full alarm risikeres man at de går under jorden.

Kongeleg besøk

KVINNERAD: Kongeskipet besøkte Rosendal i helga, skriv Kvinnheringen. Ifølge avisa let mange seg begeistre da dei såg det kongelege følget bli eskortert ut av skipet og

vidare til ein ukjend stad i bygda. Besøket er av privat karakter, men skipet er på veg til Harstad, der Dronninga skal opna Fest-spillene den 21. juni.

Støtter skiheis i Rødal

ODDA: – Dette er en strategisk viktig handling, sier varaordfører Elisabeth W. Hauge til Hardanger Folkeblad. Formannskapet i Odda har gått inn for å gi en million kroner i støtte til Rødal skisenter. Kostnadsrammen for prosjektet er på 40 millioner kroner. – Heisen vil gi positive ringvirkninger, ikke minst for det lokale næringslivet, sier Trygve Bolstad fra Arbeiderpartiet.

Knappetunnelen stenges åtte uker

BERGEN: Knappetunnelen skal stenges fra 23. juni til 17. august, opplyste Statens vegvesen i en pressemelding i går. I denne perioden må trafikanter mellom Dolvik og Fyllingsdalen kjøre «gamleveien» over Nordåsstraumen og Søreide. – Vi håper at vi ved å legge stengingen til skoleferien kan redusere ulempene for trafikken og for lokalmiljøet på Søreide mest mulig, sier prosjektleder Sverre Ottesen.

Ingen nye ulvespor

SOGNDAL: Mange saue-eigarar i Indre Sogn har i helga vore ute i terrenget og sett til beita sine. Dei fortel om rolege tilhøve og ingen nye spor etter ulven som tidlegare har vore i området, skriv Sogn Avis. Fylkesmannen har gjeve fellingsløyve på ein ulv i tidsrommet 9.–19. juni.

At vi er fristilt betyr ikke at vi vil stemme så veldig rart

Frys gruppeleder Tor Woldseth, om bybanesaken

Foreldre krev utsettning

VOSS: Foreldra på Bordalen skule nektar å vere med på å flytte elevane over til Gjernes skule midt i skuleåret. Det skriv avisa Hordaland. Voss kommune planlegg at overflyttinga av elevane skal skje frå 1. januar 2016. – Med tanke på borna våre sitt ve og vel, krev me at dei byrjar på ny skule ved starten av eit skuleår, seier Marit Norheim Olde på vegner av FAU ved Bordalen skule til Hordaland.

Ville tvangsgifte datteren

Da faren til Sarah oppdaget dagboken hennes, tok han henne med til hjemlandet. – Du skal dø her, sa han, og krevde at hun giftet seg med en 20 år eldre mann.

FRØY GUDBRANDSEN
froy.gudbrandsen@bt.no
RUNE CHRISTOPHERSEN
foto **RUNE SÆVIG**

Kortfattet og rolig forteller tenåringsjenta, med opprinnelse fra Midtøsten, om livet med den ekstremt kontrollerende faren. Av hensyn til sin egen sikkerhet må hun være anonym.

– Da jeg bodde med pappa, måtte jeg gå med løse klær. Han sa meg ikke da jeg gikk på skolen, så jeg hadde vanlige klær under jakken. Moren min visste det, og vi kranglet. «Faren din kan se deg,» sa hun.

Rømte hjemmefra

Etter at moren truet med skilsmisse, tillot faren litt mer, forteller Sarah. Men det var strengt. Hun fikk ikke være på Facebook og ikke se film, kun tegnefilmer. Hun levde et slags dobbeltliv, og hun snek seg ut for å gå på kino.

BT har sett skriftlig dokumentasjon på at faren gjennom flere år utøvde vold mot Sarah og begrenset friheten hennes.

– Jeg var bekymret hele tiden, sier hun.

Det gikk til slutt galt. Faren oppdaget at datteren ikke fulgte reglene hans.

– Pappa fant dagboken min. Jeg skrev om kjærlighet. Jeg hadde kjæreste, og pappa leste om det i dagboken, sier hun.

Sarah rømte etter hvert hjemmefra fordi faren truet med å ta henne med tilbake til hjemlandet.

Da faren ringte og sa at de ikke skulle reise likevel, flyttet hun tilbake. Men det viste seg snart at han ikke snakket sant.

– Pappa sa vi skulle til hjemlandet på ferie. Da vi kom frem, fortalte han at vi ikke skulle tilbake til Norge. «Du skal dø her», sa han. Før vi dro, hadde jeg på følelsen at noe skulle skje. Jeg følte at folk passet på meg, forteller Sarah.

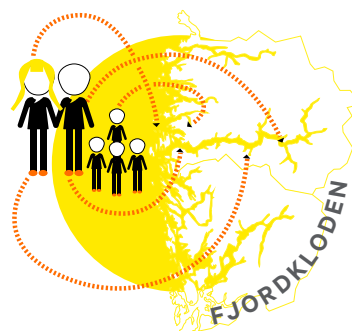
– Truet med drap

Faren krevde at hun skulle gifte seg med en mann som var over 20 år eldre enn Sarah.

– Han sa han skulle drepe meg om jeg ikke giftet meg med den mannen.

I hjemlandet fikk hun ikke se på TV, ikke bruke internett, ikke lov til å gå ut.

– Det var bare sove, våkne, jobbe. Jeg tenkte at det skal komme en dag hvor det er over.

FAKTA

Ekstrem kontroll

- Ungdommer utsettes for ekstrem kontroll for å sikre at de oppfører seg i tråd med familiens og miljøets normer.
- Kontrollen er ofte begrunnet i idealet om å ivareta eller gjenopprette familiens ære. Sentralt i æresbegrepet står patriarkalsk kontroll med jenters seksualitet.
- Kontrollen arter seg typisk ved at ungdommer ikke får delta på fritidsaktiviteter, ikke får ha venner av annen etnisitet eller religion, og at bruk av sosiale medier og telefon overvåkes av familie-medlemmer.

Hun klarte å komme seg tilbake til Norge før hun ble tvangsgiftet. Faren hennes bor nå et annet sted, og hun bor nå med sin mor og sine søsken.

– Blir holdt øye med

Hun har det langt friere og tryggere enn før. Den sosiale kontrollen er likevel ikke helt borte.

– Jeg får gå på kino om det er planlagt og jeg går med jenter, sier Sarah.

Andre i familien holder et øye med henne nå som faren er ute av bildet. Sarahs mor havner i en skvis mellom slektens forventninger og datterens behov, men hun støtter sin datter.

– En slektning av meg likte ikke at jeg var på Facebook. Han var redd for at jeg chattet med gutter og laget avtaler om å treffe dem. Men moren min sa at jeg må få lov til å bruke Facebook her i Norge.

Nå vil Sarah snakke om det hun opplevde, for å hjelpe andre.

– Mange som har det sånn som jeg har hatt det, gir opp. Det er ikke bra. Det er ditt liv. Du må bestemme selv, sier hun.

Til tross for det hun har vært gjennom, forstår hun hvorfor faren gjorde som han gjorde.

Hun har valgt å fortsette å gå med hijab, og kler seg ellers som ungdommer flest. Sinnet mot faren har lagt seg.

– Nå er jeg ikke så sint på ham lenger, for han skal ikke bo med oss mer.

MÅ HANDLE RASKT: Minoritetsrådgiver Elisabeth Harnes sier det finnes eksempler på at hjelpeapparatet har reagert for sent. – I noen tilfeller ser vi beslutningsvegring i saker der det er nødvendig med rask inngripen, sier hun.

– Ofre får hjelp for sent

Hjelpeapparatet mangler kunnskap til å gripe inn i tide når jenter blir utsatt for ekstrem kontroll og overgrep, mener minoritetsrådgiver.

Elisabeth Harnes er én av to minoritetsrådgivere i Bergen. Hun kjenner flere tilfeller der unge kvinner er utsatt for frihetsberøvelse, æresrelatert vold og tvangsekteskap.

Hun sier det finnes flere eksempler på at hjelpeapparatet har reagert for sent.

– Beslutningsvegring

– Hvis man ikke har erfaring med og kunnskap om æresrelatert kontroll og vold, er det vanskelig å reagere på riktig måte. I noen tilfeller ser vi beslutningsvegring i saker der det er nødvendig med rask inngripen. Det er viktig at ansatte i skolen og andre i førstelinjetjenesten vet hva de skal se etter for å avdekke denne typen kontroll, tvang og vold, sier Harnes.

Kristine Aarre Hånes, som har vært bistandsadvokat i flere slike saker, mener hjelpeapparatet ikke er godt nok koordinert.

– Det hender dessverre at ulike instanser får melding om at det er fare for tvang eller overgrep, uten at de klarer å gi vedkommende god nok beskyt-

– Farlig å hjelpe

Ved fare for tvangsekteskap er det viktigste å hindre at vedkommende blir tatt med ut av landet, påpeker Harnes.

– Hvis personen er i utlandet, er det lite norske myndigheter kan gjøre, selv om vedkommende er norsk statsborger, sier hun.

– Selv om det ikke er umulig, er sikkerhetssituasjonen van-

PÅ FLUKT: BT skrev i går om Amira, som lever på flukt fra sine egne foreldre.

telse. Utlendingsmyndighetene, politiet, barnevernet, skolene og helsevesenet bør kunne samarbeide bedre, sier Hånes.

– Farlig å hjelpe

Ved fare for tvangsekteskap er det viktigste å hindre at vedkommende blir tatt med ut av landet, påpeker Harnes.

– Hvis personen er i utlandet, er det lite norske myndigheter kan gjøre, selv om vedkommende er norsk statsborger, sier hun.

– Selv om det ikke er umulig, er sikkerhetssituasjonen van-

NORSK TIPPING

DRØMMEN – begynner – I KASSA!

DER FINNER DU FERDIGUTFYLTE KORT

KORTENE FÅR DU KJØPT I ALLE KASSER I FØLGENDE KJEDER:

ÅPNINGSFEST! **30-70% PÅ ALLE VARER**

Vi åpner 19.6 kl. 10:00. Velkommen!

149

SOKNA T-SKJORTE OG SINGLET

99

PYTT REGNTØY TIL BARN 1-7

59

Per del
99

MAKES A DIFFERENCE Oasen, Fyllingsdalen **STORMBERG**
SMÅ TURER ER OGSÅ STORE.

VESTLANDET

Redigert av **Frøde Fjellstad**

Klar for færre kommuner

SOGN OG FJORDANE: Med litt over 1400 innbyggere, er Hornindal en av de minst folkerike kommunene i Sogn og Fjordane. Nå forbereder politikere og administrasjon seg på sammenslåing. – Prosessen starter i høst, og Hornindal må være med, uansett om vi vil eller ikke, sier rådmann Ann Kristin Langeland til Fjordingen. Avisen rapporterer at det i kommunestyret ikke er stemming for «å stritte imot».

– Ring meg! på Matre

MASFJORDEN: Denne helgen gikk Kraftspela av stabelen på Matre. Lokale artister fra Nordhordland opptrådte først, før bergensartisten Gabrielle inntok scenen. – Publikum både sang og skrek med, skriver Strilen.

Barnehage med hjul

NORDFJORD: En bussbarnehage kan snart være på veiene i Eid kommune. Det var Fjordabladet som var ute med saken først. Kommunepolitikere skal snart ta stilling til saken, og det er delte meninger om spørsmålet. Høyre uttrykker skepsis, mens Senterpartiet er positive til å prøve ut den rullende barnehagen. Bussen vil koste 2,9 millioner, og i praksis fungerer som en ekstra avdeling i vanlige barnehager ved behov.

RULLER: Bergen har hatt bussbarnehage siden 2013.

FOTO: RUNE SÆVIG

Kreativ finans på Osterøy

LONEVÅG: Et gammelt Coop-bygg har skapt mye hodebry for kommunepolitikere på Norges største innlandsøy. Bygget ble kjøpt for over tre år siden til kommunalt bruk, men ble for dyrt å rehabilitere. Nå foreslår rådmannen å selge bygget til et aksjeselskap som kommunen selv eier, for deretter å la kommunen leie bygget tilbake til seg selv. Det skriver Bygdanytt.

Kjemper mot inn-grodde holdninger

Hussam Ahmad havner i opphetede diskusjoner når han tar opp ungdomskultur og sosial kontroll med innvandrere i Bergen.

RUNE CHRISTOPHERSEN
rune.christophersen@bt.no
FRØY GUDBRANDSEN
foto RUNE SÆVIG

Ahmad leder Palestinaforeningen i Bergen, som arrangerer samtalegrupper og aktiviteter for ungdommer og voksne. Hensikten er blant annet å motvirke ekstrem kontroll og tvang i innvandremiljøer.

– Vi tar opp temaer som samliv, kjærlighet, mobbing, rus og grensesetting. Vi lytter til folks bekymringer og tilbyr veiledning, sier han.

Krysspress

BT har de siste dagene fortalt om Amira og Sarah, som ble holdt i et jerngrep i familien før de klarte å bryte ut.

Ahmad sier mange muslimske tenåringer, både gutter og jenter, er i et krysspress mellom ungdomskultur og foreldrenes forventninger.

– Det største problemet deres er at det er vanskelig å delta på en del av de sosiale arenaene der skolevennene deres opererer. De er helt på siden av ungdomskulturen som dreier seg om å drikke alkohol og kline med kjæresten på fester, sier Ahmad.

– Mange ungdommer er i krig med sin egen identitet. De havner i en sterk konflikt med foreldrenes forventninger, sier han.

Foreningen har fått en halv million kroner fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet for å bekjempe tvangsekteskap.

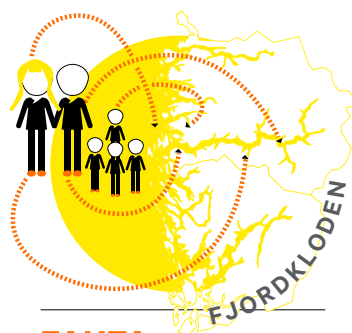
Bruker fagfolk

Foreningen engasjerer både psykolog, barnevernsarbeider, familierapeut, coach og leger i det holdningsendrende arbeidet.

– Ressurspersonene kommer opprinnelig fra Midtøsten. Dermed kan de stå frem som positive rollemodeller i møte med målgruppen, sier Ahmad.

Både ungdommer og foreldre har sterke meninger om sosial kontroll av barna.

– Av og til blir det opphetede diskusjoner om hvor grensen går. Det hender folk sier ting som «jeg er araber, jeg har ikke kommet til Norge for å selge min sjel». Noen ganger får vi kjenn-

FAKTA

Ekstrem kontroll

- Ungdommer utsettes for ekstrem kontroll for å sikre at de oppfører seg i tråd med familiens og miljøets normer.

- Kontrollen er ofte begrunnet i idealet om å ivareta eller gjenopprette familiens ære. Sentralt i æresbegrepet står patriarkalsk kontroll med jenters seksualitet.

- Kontrollen arter seg typisk ved at ungdommer ikke får delta på fritidsaktiviteter, ikke får ha venner av annen etnisitet eller religion, og at bruk av sosiale medier og telefon overvåkes av familien.

skap til forhold som er på grensen til det straffbare. Da prøver vi å veilede. Målet er å få folk til å se ting fra et annet perspektiv, sier Ahmad.

Han opplever at ungdommer er mer villige enn voksne til å se på samfunnet med nye øyne.

– Jo eldre man er, desto vanskeligere er det å endre tankegang når det gjelder spørsmål om kultur, kontroll og ære.

– Er foreldre som utøver ek-

strem kontroll klar over at det er straffbart?

– Ikke alltid. Det hender det er misforståelser og usikkerhet om dette. Ikke alle vet at det er stor forskjell på å irettesette et barn og å slå.

Usikre foreldre

– Er kontrollen kulturelt eller religiøst begrunnet?

– Folk finner ulike forklaringer og unnskyldninger, men det

betyr ikke at man har rett til å gjøre det. Den arabiske verden består av 22 land, og arabisk kultur er veldig sammensatt. Etter min mening kan ikke ekstrem kontroll forsvares ut fra arabisk kultur eller noen av de store religionene.

Alle flyktninger som bosettes i Norge skal gjennom et introduksjonsprogram, der de lærer om samfunnsforholdene i Norge. Ahmad mener program-

met bør legge sterkere vekt på sosial kompetanse for å få bukt med æresrelatert vold og tvang.

– Ekstrem kontroll handler ofte ikke om vond vilje, men om at man ikke forstår samfunnet og ikke lærer språket. Introduksjonsprogrammet er veldig rettet mot å få folk i arbeid, men burde fokusere mer på sosial kompetanse og å gi folk en forståelse av landet de bor i. Da vil de også få jobb.

– Kan ikke hindre folk i å dra på ferie

går på skole, og at lærerne er sentrale når det gjelder å fange opp om noe er galt i hjemmet.

– Hvis en familie planlegger å reise utenlands, kan læreren gjerne stille noen enkle spørsmål, for eksempel om eleven gleder seg, og hvor lenge hun blir borte. Det kan gi læreren anledning til oppfølgingsspørsmål og eventuelt utløse en melding til barnevernet. Det kan også gi oss et bedre grunnlag til å fatte en riktig avgjørelse, sier hun.

BT har tidligere fortalt historien om Amira, som ble tatt med til hjemlandet kort tid etter at barnevernet bestemte seg

for å ta henne ut av hjemmet. En annen tenåringsjente, som BT har kalt Sarah, ble forsøkt tvangsgiftet med en 20 år eldre mann.

Isolasjon er overgrep

– Er dere flinke nok til å handle raskt i slike hastesaker?

– Vi trenger nok større kompetanse på dette området. Men det er viktig å være klar over at folk har full rett til å reise utenlands, og vi kan ikke hindre folk i å dra på ferie, sier Alvær.

– Hvis en jente ikke ønsker å dra, og frykter å bli tvangsgiftet, må vi lage et sikkerhetsnett som

VEILEDER: Hussam Ahmad er leder for Palestinaforeningen i Bergen, som driver forebyggende arbeid mot tvang og vold i innvandremiljøer. – Målet er å få folk til å se ting i et annet perspektiv, sier han.

er godt nok og gi henne mulighet til å kontakte hjelpeapparatet, sier hun.

Hun understreker at det er svært sjelden barnevernet går inn og overtar omsorgen for barn som blir utsatt for ekstrem kontroll. I første omgang vil barnevernet veilede foreldrene.

– Hvis barn blir isolert i familien og ikke får ha kontakt med andre barn, er det et overgrep. Utgangspunktet vårt er at vi prøver å bedre forholdene i familien uten å overta omsorgen. Men hvis vi ikke klarer å få foreldrene på andre tanker, må vi vurdere overtakelse.

Skal finne ut hva han har gjort galt **SPORT // SIDE 20-21**

Bergens Tidende

NR. 121 UKE 19 - 2014 - 147. ÅRGANG

LØSSALG KR 30

ONSDAG
7. MAI

JA TIL REPUBLIKK:
Tiden er inne for en seriøs diskusjon om Norges statsform.

LEDER // SIDE 2

Valgte jobb i Bergen

NYHETER // SIDE 15

Har mistet hver femte TV-seer

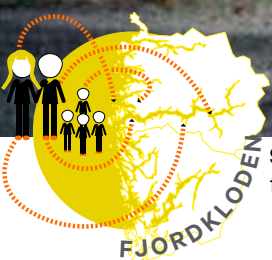

KULTUR // SIDE 26-27

Hver tiende vestlending er innvandrer

FOTO: EIRIK BREKKE

STARTET NYTT LIV: De siste ti årene har 40.000 innvandrere slått seg ned i Hordaland og Sogn og Fjordane. Andelen innvandrere er dermed mer enn fordoblet. Ekteparet Anne og Adam Trzepalkowska kom fra en millionby i Polen til Hyllestad, en liten bygd i Sogn. Les om dem i vår nye serie «Fjordkloden». **NYHETER // SIDE 8-12**

VI HAR FYR PÅ GRILLEN!

I juni og august har vi fyr på den store utegrillen på kaien. Ta med venner eller kolleger på grillfest mens dere nyter utsikten over fjorden.

Minimum 20 personer.

Grillbuffet fra 425,-
Tapasbuffet fra 395,-

Booking:
eventusf@grandterminus.no
Tlf.: 992 35 118

2 | kiwi.no

Go'helg **NYTT MIDDAGSPRODUKT**
HVER FREDAG-LØRDAG
SE OPPSKRIFT PÅ KIWI.NO

16,90 Kyllingfilet
naturell
160 g pr. kg 105,62

Så langt beholdningen rekker.
Kun til private husholdninger

KIWI mini pris
Kjøp kjapt, trygt og billig

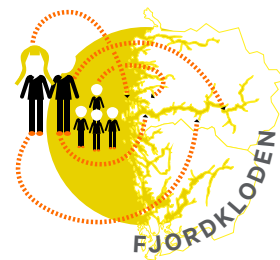

Kafé Kippers er en del av Augustin- og Grand Terminus-familien.

KAFÉ KIPPERS

Om du føler det er blitt flere innvandrere i nabolaget, så stemmer inntrykket: Antall innvandrere på Vestlandet er doblet på ti år.

Kommentator i Bergens Tidende froey.gudbrandsen@bt.no

Froey Gudbrandsen

I MITT EGET NABOLAG på Landås, eller grunnkretsen, som det heter i statistikk, bor det innvandrere fra 38 ulike nasjonaliteter. Til sammen 84 innvandrere. De fleste er fra Polen, noen er tyskere, noen fra Somalia og noen fra Palestina. Statistikken har gjort meg nysgjerrig. Jeg visste ikke at de var der. Hvem er de?

I kartet vi presenterer på bt.no i dag, kan du finne ut hvor mange innvandrere som bor i nabolaget ditt og hvor de kommer fra.

Siden 2004 har 40.000 innvandrere slått seg ned i Hordaland og Sogn og Fjordane. Andelen innvandrere i de to fylkene er mer enn fordoblet, fra 4,5 til 10,5 prosent. Endringene de siste årene er betydelige.

Sammenligner vi med store deler av Østlandet, som Oslo, Drammen eller Lørenskog, er fortsatt innvandrerdelen i landsdelen vår lav. Men økningen er stor og merkbart både i by og bygd langs hele kysten.

I serien Fjordkloden, et navn vi har lånt fra albumet til bergensbandet Fjorden Baby!, vil vi de neste ukene se på hvordan innvandringen har endret Vestlandet. Den mest åpenbare påvirkningen, er at innvandrerne har sørget for befolkningsvekst. Uten innvandrerne hadde verken landsdelen eller Bergen by vært så folkerike. Enkelte steder hadde sett en betydelig nedgang i folketallet om ikke utlendinger hadde valgt å slå seg ned der.

Uten innvandrerne hadde vi heller ikke hatt den samme økonomiske veksten. En lang rekke bedrifter i landsdelen er avhengige av utenlandsk arbeidskraft.

I det hele tatt, Vestlandet uten innvandringen vi har sett de siste årene hadde vært et mer stusslig sted.

INNVANDRING er et omdiskutert tema. Vi kommer til å ta opp en rekke temaer de neste ukene: integrering, arbeidsliv, skole og mer til. Vi kommer til å gjøre hva vi kan for å skape et balansert og nyanisert bilde av innvandring på Vestlandet i serien som helhet. Likevel kommer nok noen til å mene at vi skjønner. Andre vil mene at vi svartmaler.

Ønsket vårt er at vi alle sitter igjen som mer opplyste. Kunnskap er det beste utgangspunktet for å lykkes med å møte utfordringene og problemene som innvandringen uenkeltig fører med seg.

Bergen kommune har potensial til å bli landets beste by på integrering. Byens politikere har flere ganger vist stort og prisverdig engasjement for enkeltmen-

nesker som har innvandret. Men heller ikke Bergen er god nok. Bevisstheten om Bergen som innvandringsby er for lav.

I BERGEN finnes rasisme. I Bergen er det tendenser til segregering. Det er grunn til å stille spørsmål ved om innvandrerne blir tatt godt nok imot.

Gjennom arbeidet med dette prosjektet har det for meg vært påtakelig hvordan politikere i Oslo snakker om innvandringens mange sider med en annen åpenhet, og ikke minst letthet, enn vi så langt har gjort her i byen. Vi har noe å lære.

De fleste som har slått seg ned på Vestlandet er kommet som arbeidsinnvandrere. Flertallet av innvandrerne i landsdelen kommer fra europeiske land, og polakkene er den definitivt største gruppen.

De fleste av dem som ikke er arbeidsinnvandrere, kom hit av kjærlighet. Ikke til fjordlandskapet, med til folk som bor her. Den minste gruppen er flyktningene. På topp fem-listen over hvilke land innvandrere kommer fra, er det bare Somalia som er et land mange flykter fra.

FAKTA

Innvandring

● Innvandringen til Norge har økt betydelig etter EU-utvidelsene i 2004 og 2007. Arbeidsinnvandring har overtatt for flukt som vanligste innvandringsgrunn. Fra 2007 har det vært flere familiegjenforeninger knyttet til arbeidsinnvandrere enn til flyktninger.

● Oslo har redusert sin andel innvandrere og fylkene på Vestlandet har økt sin andel. Arbeidsinnvandringen har spredd seg til hele landet, spesielt til Vestlandet og Sør-Trøndelag, mens flyktningene bor tett og sentralt.

● Flyktninger er mest sentralisert i sin innenlandske flytteferd. Arbeidsinnvandrere har i flere av årene flyttet til mindre sentrale kommuner enn de flyttet fra.

Kilde: Statistisk sentralbyrå

I Bergen bor for eksempel mer enn fem ganger flere polakker enn somaliere, og seks ganger flere enn gruppen irakere.

Likevel handler gjerne innvandringsdebatten om asyl. Rett nok kan integreringen både i skole og arbeidsliv være mer krevende for flyktninger. Men debatten er skjev når vi snakker mye om den forholdsvis lille gruppen innvandrere som kommer som flyktninger, og lite om de langt større gruppene som kommer gjennom arbeid eller familiegjenforening.

TALLENE vi presenterer i dag viser dem som selv har innvandret mellom 2004 og 2014. Norskfødte barn av innvandrerne er ikke med i statistikken, men vi vet at det er rundt 5000 barn i Bergen som har to utenlandskfødte foreldre. En del utenlandske arbeidstakere er også holdt

utenfor statistikken. De er her enten på kortere kontrakter eller jobber i turnus, uten å flytte hit.

Hvordan de som flytter hit tas imot, er avgjørende for hvordan de trives og klarer seg

Et tema vi kommer tilbake til, er hvordan vi møter innvandrerne. Hvordan de som flytter hit tas imot, er avgjørende for hvordan de trives og klarer seg.

Jeg ante ikke at det var så mange innvandrere i nabolaget mitt. Jeg kjenner knapt noen av dem. Det håper jeg snart endrer seg.

Fjordkloden

Antall innvandrere har økt kraftig etter EU-utvidelsen i 2004, da ti nye land ble medlem – blant andre Polen og Baltikum.

Av de fem største innvandrergroperne i Hordaland og Sogn og Fjordane, er Polen desidert størst med over dobbelt så mange som nummer to – Litauen. Bare to av de ti største innvandrergroperne er fra typiske flyktningeland – Somalia og Irak.

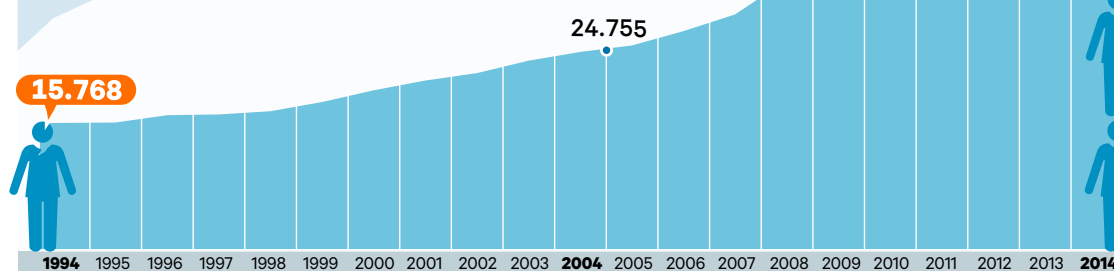
- Polen 1. 11.023
- Litauen 2. 4.548
- Tyskland 3. 2.936
- Somalia 4. 2.025
- Thailand 5. 2.006

SHIMEKET BEYENE er tidligere landslagstrener i Taekwondo i Etiopia. Etter å ha flyttet til Norge, ble han primus motor i Odda Taekwondo-klubb, og trener både barn og voksne. –Taekwondo er livet mitt. Jeg vil bare dele av min kunnskap, sier Beyene, som er en av 596 innvandrere i Odda.

64.755

Innvandring til Hordaland og Sogn og Fjordane siste 20 år

Kurven starter ved inngåelsen av EØS-avtalen i 1994. I 2004 utvides EU, og dette gir lettere adgang til innreise og opphold i Norge for borgere fra de nye medlemslandene.

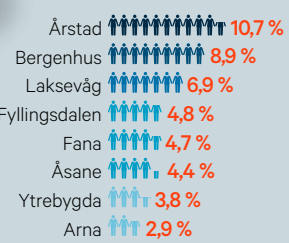
2004

ANTALL INNVANDRERE I BEFOLKNINGEN:

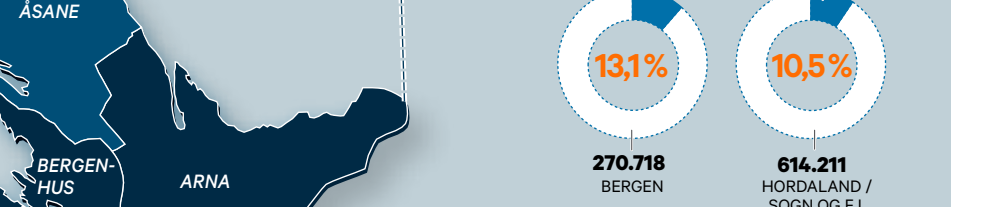
ANDEL INNVANDRERE I BYDELENE

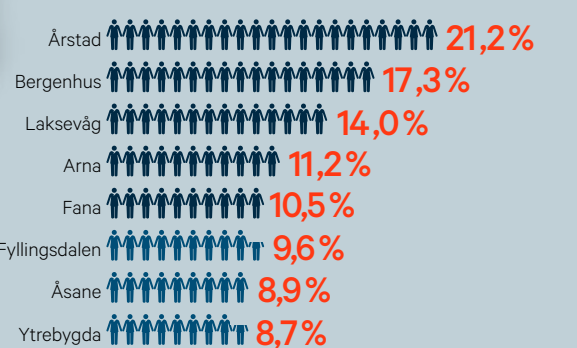
2014

ANTALL INNVANDRERE I BEFOLKNINGEN:

ANDEL INNVANDRERE I BYDELENE:

Kilde: SSB
Grafikk: Heidi Grothe © grafikk@bt.no
Foto: Erik Brekke

Sjekk din kommune på bt.no/fjordkloden

POLSK LEK: Anna Trzepalkowska fulgte etter ektemannen Adam til Hyllestad, da han fikk jobb på hjørnesteinsbedriften Havyard i Leirvik. Datteren Wiktorja og sønnen Jakub kjenner ikke noe annet liv, mens mor og far innrømmer at de savner hjemlandet.

Noen kom av kjærlighet, andre for å jobbe. Møt noen av dem som har forlatt hjemlandet og skapt seg et nytt liv på Fjordkloden.

MER SKEPSIS: Da Farhia Yakub Suleiman kom til Norge, merket hun seg at nordmenn var så vennlige. De siste årene har hun opplevd flere fordommer.

Farhia Yakub Suleiman var mer skeptisk til å flytte fra Østlandet til Bergen enn fra Somalia til Norge.

2025 somaliere i Hordaland og Sogn og Fjordane.

Hun kom til Norge i 1994, etter å ha giftet seg med en norsk FN-soldat som tjenestegjorde i det borgerkrigsrjete landet. Selv jobbet hun i kantinen i den amerikanske ambassaden i Mogadishu.

Norge var veldig fjernt for meg, og ikke så godt kjent i Somalia. Jeg fikk se en del bilder, og syntes det var veldig merkelig med snøen og fjellene. Det var spennende og skummelt på én gang. Men jeg var aldri i tvil om at jeg ville til Norge. Det var kaos og krig i Somalia, og ikke mulig for oss å bo der, sier Suleiman.

For syv år siden flyttet hun til Bergen og fullførte utdannelsen som sykepleier. Nå jobber hun ved Frieda Fasmers Minne.

Det var veldig dramatisk for meg å flytte fra Oslo, for jeg hadde fått meg et stort nettverk og mange venner som var viktige for meg. Men jeg har forelsket meg i Bergen og bergenserne, og har fått gode venner her. Jeg tror nok jeg blir værende, sier 42-åringen.

Nordmenn blir ofte beskrevet som kjølige og reserverte. Hvordan har du skaffet deg nettverk?

– Min erfaring er at det avhenger av egen innsats. Hvis man er sosial og hyggelig og gir litt av seg selv, så går det bra. Jeg synes heller det er motsatt, at mange utlendinger isolerer seg, i stedet for å være entusiastiske overfor nordmenn og nysgjerrige på norsk kultur.

– Hva var den største overgangen ved å komme til Norge?

– Den største forskjellen er nok velferdssammenheng. Det er ikke bare et politisk fenomen, det er også et uttrykk for norsk kultur. Somaliske flyktninger som kommer til Norge må få effektiv opplæring i norsk, og informasjon om hvilke muligheter som finnes for utdanning og arbeid. Sosialhjelp kan neppe erstatte den gledende arbeid og utdanning gir. Den er ment for dem som ikke har annen mulighet. Mange har drømmert om å nettopp få utdanning og jobb når de kommer til landet. Gode konsulenter som tar imot denne gruppen innvandrere kan hjelpe dem med dette, sier Suleiman.

Hun mener integreringspolitikken svikter fordi den legger til rette for at innvandrere blir sosialklienter.

– Somaliske ungdommer ønsker å få seg jobb og utdanning, men det norske systemet fungerer ikke. I USA blir de forretningsfolk, i Norge er de overrepresentert på arbeidsledighetsstatistikken. Samtidig er det viktig at innvandrere har ambisjoner. Det finnes ingen grenser for hva man kan få til hvis man er villig til å jobbe hardt og bli en del av sammenheng. Alt er mulig i Norge.

Kom til Fedje fra Tyskland

Overgangen fra en polsk millionby til en liten bygd i Sogn kan være overveldende. Spør bare polske Anna og Adam.

KJETIL GILLESVIK
RUNE CRISTOPHERSEN
rune.christophersen@bt.no
foto: EIRIK BREKKE

11.023 polakker i Hordaland og Sogn og Fjordane.

Fra stuevinduet ser de alt: Skolen, fotballbanen, nærbutikken og kirken.

Tar vi i tillegg med de cirka 15 eneboligene som omkranser bygden, er Hyllestad ferdigpresentert, et kommunesenter med rundt 65 innbyggere.

– Det er veldig annerledes fra det vi er vant til, sier Adam Trzepalkowski.

Han kom fra den polske millionbyen Gdansk til jobb ved skipsverftet Havyard i Leirvik i 2007.

To år senere fulgte konen Anna etter. Nå har de kjøpt enebolig i kommunesenteret Hyllestad.

Her bor de med barna Jakub (2) og Wiktorja (4). Sistnevnte

snakker allerede kav sogning.

– Dette er en fin plass med kort vei til barnehage og skole, men livet er også vanskelig. Det er litt for stille her, sier Adam.

– Ser dere for dere et langt liv i Hyllestad?

– Vi har startet et liv her, men hva som skjer i fremtiden er vanskelig å si. Vi får se. Ting hadde kanskje vært litt lettere hvis vi hadde bodd i en større norsk by, sier han.

Konen tror ikke på et evig liv i Ytre Sogn.

– Jeg har lyst å dra tilbake til Polen en dag. Der har jeg venner og familie, sier Anna Trzepalkowska.

Ved inngangen til 2013 var Hyllestad den kommunen i Hor-

daland og Sogn og Fjordane med størst andel polakker, men tegn i tiden kan tyde på at utviklingen er i ferd med å snu. Det siste året har antallet fastboende polakker i kommunen falt fra 77 til 62.

Fremdeles troner polakkene suverent på innvandringstoppen i Hordaland og Sogn og Fjordane. De er nesten like mange som de fire neste på listen til sammen.

Men statistikk forteller ikke alt.

På skipsverftet arbeider det ifølge Adam rundt 400 polske arbeidere. De bor i brakker, pendler tilbake til hjemlandet i friperiodene og er ikke registrert bosatt i Norge.

FAMILIE:
Brødreparet Aivaras (til v.) og Karolis Venslavskas har begge funnet sitt levebrød på Slakteriet Brekke i Instefjord, Gulen.

Aivaras Venslavskas skulle bare være et par år i Gulen. Nå innser han at han aldri flytter hjem til Litauen.

4548 litauere i Hordaland og Sogn og Fjordane.

– Planen min var å være her i to-tre år, sier Aivaras Venslavskas fra Litauen.

Syv år er gått siden han kom til Slakteriet Brekke i Gulen. I løpet av den tiden har han rykket opp fra å stable kasser til å bli driftsleder. Han har giftet seg med en norsk jente, fått to barn og kjøpt hus i Masfjorden.

– Tilknytningen min til Litauen blir svakere år for år. Jeg flytter nok ikke hjem, sier han.

Da lakseslakteriet ble etablert i Instefjord var hensikten å etablere lokale arbeidsplasser. I dag er 14 av 32 ansatte utlendinger. 13 kommer fra Litauen, mens én er polsk.

– Med en gang en norsk slutter, så kommer en utenlandsk inn. De unge norske liker ikke lukten av fisk, sier Venslavskas, litt på spøk, mest på alvor.

Selv kom han til fabrikkens gjennom et litauisk bemaningsbyrå i 2007. De siste årene har han selv spilt en nøkkrolle i rekrutteringen.

– Det blir mye venner, sier han og viser oss inn i kantinen.

Det sitter broren Karolis og spiser lunsj. På stolen til høyre sitter konen Lina, og på neste stol, broren hennes Ramones.

– Lønnen er helt annerledes her enn i Litauen. Jeg kom hit for å spare opp litt penger,

forteller Karolis. Det har han lykkes med. Nå bygger han og konen hus i hjembyen Kaunas. Etter sommeren reiser de hjem.

Ved inngangen til 2014 bodde det 63 fastboende litauere i Gulen. Det gjør dem til den største innvandrerguppen i kommunen. På samme tid var antallet polakker 30.

Daglig leder Knut Stromsnes kan ikke få fullrost sine nye arbeidere nok:

– Sykefraværet vårt har gått ned i takt med økningen i andelen utenlandsk arbeidskraft. Det hadde vært vanskelig for oss å drive slik vi gjør i dag uten denne type arbeidskraft.

De flyttet fra Tyskland til Fedje. Det har de aldri angret på.

TYSK IDYLL: Ekteparet Ilka og Jurgen Verhofstad var lei av det travle livet i Tyskland og søkte roen på Fedje. Datteren Maike (15) synes det meste er bra på øyen, men savner butikker som selger klær. Guttene Jos (10) og Mats (4) er også fornøyd.

2936 tyskere i Hordaland og Sogn og Fjordane.

Ekteparet Jurgen og Ilka Verhofstad var lei av det stressende bylivet i Tyskland. På Fedje har de funnet roen.

–I Tyskland var det jobb, jobb og jobb. Det var ikke rom for fritid. På Fedje kan en både jobbe og leve, forteller Ilka Verhofstad.

Seks år er gått siden hun, ekteparet og de tre barna tok den dramatiske beslutningen om å forlate byen Kevelaer helt vest i Tyskland. De hadde lenge tenkt på å flytte til Nederland, men så kom Ilka over en annonse på

tysk om en ledig stilling på Fedje sjukehus. Da også ektemannen Jurgen fikk jobb i hjørnesteinsbedriften Fedje Mekaniske Industrier pakket de sakene sine og reiste. Det har de ikke angret på.

–Vi ble tatt fantastisk imot. Etter bare to-tre dager var det minst ti barn utenfor huset vårt, sier Ilka, som forteller om et idyllisk arbeidsliv på Fedje. Ja, så idyllisk er det at det nok er flere enn tyske kolleger som er misunnelig.

–Her kan de gamle sove så lenge de vil. Vi har seks ansatte på 16 pasienter på dagtid. En har mye mer tid til å snakke med pa-

sientene enn i Tyskland, forteller hun.

Familien er samlet rundt spisebordet i deres nybygde hus. Foruten mor og far er det Maike (15) og Jos (10). Nummer to i rekken, Marie (13), er på skoletur til Geilo, mens minstemann Mats (4) er travelt opptatt med å se på video i andre enden av stuen. Han er for øvrig den eneste som bokstavelig talt er født på Fedje. Luftambulansen kom for seint og han ankom på sofaen, opplyser mor.

–Mats er den eneste av oss som ikke snakker tysk. Han snakker bare norsk, sier pappa Jurgen.

Av 30 innvandrere på Fedje er 15 tyske. Det gjør Tyskland til den suverent største befolkningsgruppen på øyen. Fedje sjukehus er en viktig bidragsyter med fem tyskere blant de ansatte.

Maike (15) og Jos (10) sier de er glade for at foreldrene valgte å flytte for seks år siden. De avviser at det er lite å gjøre på.

–Vi spiller fotball og jogger, sier Maike.

Når vi spør dem om det ikke er litt for mye vind her ute til å løpe, får vi klart svar tilbake.

–Denne uken har det ikke vært storm en eneste dag, sier Jos.

Jirapa Nanakorn har bodd mange steder i Norge de siste ti årene. Men det er i Odda hun følger seg hjemme.

2006 thailendere i Hordaland og Sogn og Fjordane.

–Folk er så hyggelige her, og veldig åpne for utlendinger. Det er en utrolig interesse for oss fra Thailand og vår kultur.

I andre deler av landet kommer det stort sett thailendere og familien deres når vi inviterer til festival med thaimat og dans. I Odda kommer hele byen. Det er fantastisk!

Til sammen bor det 60 thailendere i Odda. De fleste er kvinner som er gift med norske menn. Noen har også tatt med barna fra hjemlandet, forteller Nanakorn.

–Vi er som en familie. Vi hjelper hverandre. Av og til inviterer vi en munk fra Bergen eller Oslo hit når vi samles. Og så samler vi inn penger til gode formål. Vi har samlet inn 20.000 kroner til et tempel i Bergen, og 30.000 kroner da det var flom i Thailand. Alle hjelper til, sier hun.

Nanakorn og mannen har flyttet mye rundt i Norge de siste årene. En periode bodde

de i Hammerfest. Overgangen fra Bangkok til Finnmark gikk helt fint, forteller hun. Været i Norge gjør henne ingenting. Men én ting hun ikke liker med Norge, er skattene.

–Vi som kommer fra Thailand jobber mye, og betaler mye skatt. Folk fra andre land jobber ikke og gjør ingenting. Likevel får de støtte fra staten. Jeg har bodd i Oslo, der var det utlendinger som slo og ranet. Folk som kommer til Norge må gjøre nytte for seg og ikke lage bråk.

Nå jobber hun på Sørfjorden restaurant, der både raspeballer og pad thai står på menyen.

–Vi damer fra Thailand er vant til å jobbe mye. Vi er små, men vi er sterke. Ofte har jeg hatt tre-fire jobber samtidig. Hver måned sender jeg 2000

TORS DAGSMAT: Jirapa Nanakorn serverer både raspeballer og pad thai på Sørfjorden restaurant. Jan Harald og Synnøve Rosten fra Lofthus valgte raspeballene etter å ha kjørt de drøye tre milene til Odda.

kroner til min mor i Bangkok, så hun har råd til klær og tak over hodet. Hun passet meg da jeg var liten, nå vil jeg ta vare på

henne. Hun er avhengig av hjelp fra meg og søsknene mine.

HOLDER SAMMEN // 40 år etter at chilenske flyktninger begynte å flytte til Fyllingsdalen, holder den største kolonien seg fremdeles i samme bydel.

Svett aften for gamle venner

SVETTER UT: I badstuen er det tid for kampanalyse og generelt sladder. Bakerst fra venstre sitter Ruben Gonzales, Marcos Briceño og Mario Waldo. Foran: Erico Guerreschi, Victor Cid og Alejandro Cid.

RUNE CHRISTOPHERSEN
rune.christophersen@bt.no
foto **EIRIK BREKKE**

– Det er så mange som bor der at vi bare kaller det Chillingsdalen, sier Marcos Briceño.

I 25 år har han snørt på seg fotballskoene fredag kveld og møtt andre chilenerne til kjøpekveldene. Man må ha en skikkelig god unnskyldning for ikke å komme, sier han.

– Fotballtreningen i Bøneshallen er hellig, og det vet konene våre. Det nytter ikke å legge andre avtaler på fredagskveldene. Man må ha en skikkelig god unnskyldning for ikke å komme, sier han.

Flyktet fra Pinochet

Over 5000 chilenerne flyktet til Norge etter at general Augusto Pinochet grep makten i 1973 og innførte et blodig militærdiktatur.

Mange endte i Fyllingsdalen, som var en bydel i sterk vekst. Løvtakktunnelen åpnet i 1968, og tre år senere kom kjøpekveldene. Det tidligere jordbrukslandet var blitt en moderne drabantby.

– Det var billig å leie leiligheter der, og et fint sted for barna å vokse opp. Samtidig var det nært sentrum. Veldig mange chilenerne flyttet til Fyllingsdalen, sier Briceño.

Statistikk BT har fått utarbeidet, tyder på at chilenerne trives i området. Av 941 chilenerne i Bergen, er 106 registrert bosatt sentralt i Fyllingsdalen.

Tenker på hjemlandet

– Det er kjekt å være sammen med sine landsmenn når man er langt hjemmefra. Fotballtreningen er terapi. Etterpå går vi og spiser pizza for å ta igjen kaloritapet, sier Briceño.

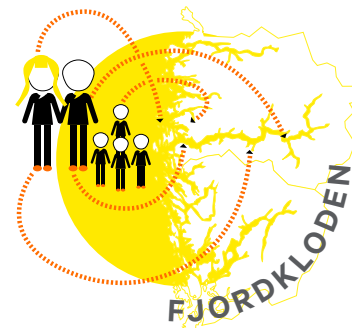
Et kvart århundre etter at han flyktet fra Chile, er hjemlandet fortsatt i tankene hver dag.

– Jeg følger med på hva som skjer der og har ofte tenkt på å flytte tilbake. Mange av oss har det sånn, og noen har reist hjem. Men det er ikke bare å flytte når man har slått seg til ro her og barna går på skole og har vokst opp i Norge.

Alexis Cid stiller på treningen i trange 80-tallshorts som han har arvet av faren.

– Han begynte å spille med denne gjengen på 80-tallet. Jeg ble med ham på treningen i tiårsalderen, og har fortsatt siden da. Se på disse buksene! De lager ikke sånne lenger, sier han og skrattler.

Statistikken viser at det er store forskjeller på innvandrernes bosettingsmønster i Bergen. Mange nasjonaliteter, som svensker, pakistansere og thailandere,

Det er trist, men jeg tror dessverre det tette samholdet kommer til å dø ut med denne gjengen

Diego Cid

bor nokså jevnt fordelt utover i kommunen. Andre er overrepresentert i enkelte områder:

- Av Bergens 1170 somaliere bor 99 i Løvtakkeveien og Blekenberg. 80 bor i grunnkretsen Tveitevatnet på Sletten.
- Av 824 vietnamesere bor 146 i Olsvik-området.
- Av 730 srilankesere bor 77 i Loddefjord-området.
- Av 118 kongolesere bor 20 i Drotningstovik og Godvik.

I Bøneshallen setter Alexis Cid inn en djevelsk spurt

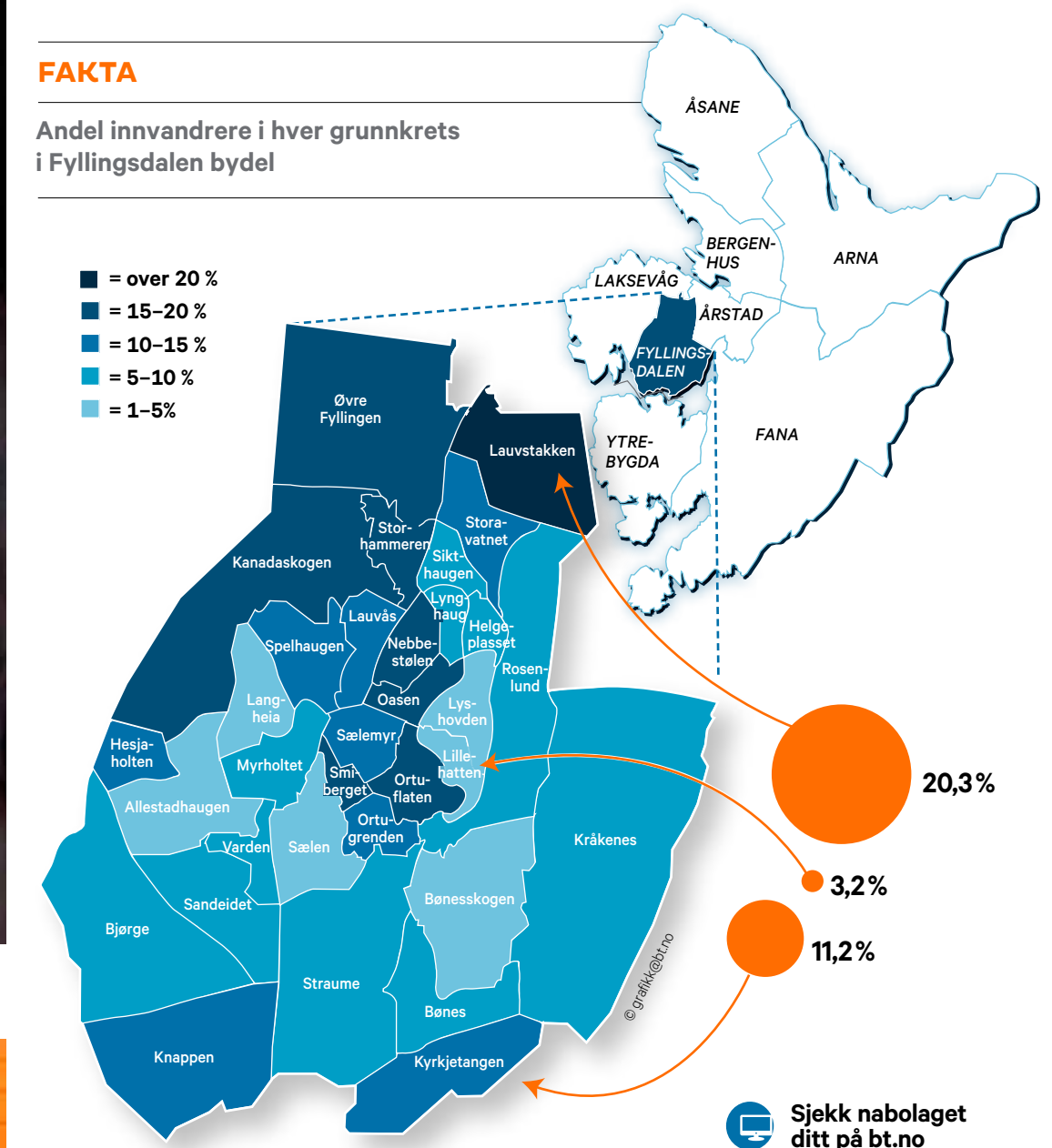
KAMPKLAR: Iført hjemmedrakten til toppklubben Universidad de Chile, er Marcos Briceño klar for et nytt oppgjør med sine chilenske kompiser i Bøneshallen. – Noen av dem jeg begynte å spille med, har lagt opp. Men andre er fortsatt med etter 25 år, forteller han.

FLAT MAT: Fredagskveldene avsluttes med en matbit på Bøneshallen pizzeria. – De er gode kunder, sier pizzabakeren Gökhan Bozkurt fra Tyrkia.

FAKTA

Andel innvandrere i hver grunnkrets i Fyllingsdalen bydel

Fotballtreningen i Bøneshallen er hellig, og det vet konene våre

Marcos Briceño

foran mål, men mister skoen i skuddøyeblikket og misser grovt. Etter en teatralisk rulle på gulvet kyler han skoen i veggen.

Tror samholdet dør ut

– Den er jo to nummer for stor, roper han og er like blid igjen.

Etter en times knallhard innsats er det tid for pizza for de 13 sultne norsk-chilenerne. Diego Cid er skadet og måtte droppe treningen, men stiller på Bøneshallen pizzeria for en matbit.

– Jeg har vært med min far og min onkel på treningene siden jeg var ti år gammel. Jeg ser hvor viktig det er for dem å holde kontakten. Det betyr utrolig mye, sier Cid. Han er født i

Norge, men føler seg likevel mer chilensk enn norsk.

– Det er vanskelig å forklare, men jeg er oppdratt som chilener og har hatt chilenerne rundt meg hele livet, sier han.

Samholdet er ikke like sterkt i hans generasjon som blant dem som flyktet fra Pinochet og slo seg ned i Bergen på 1970- og 80-tallet.

– Jeg merker at vi som kommer etter har mistet litt kontakten med hverandre. Det er trist, men jeg tror dessverre det tette samholdet kommer til å dø ut med denne gjengen, sier han og nikker mot bordet der fire enorme pizzaer ligger foran de forventningsfulle spisegjestene.

INTERNASJONALT: Uten innvandring ville elevsituasjonen på Solunds eneste barneskole vært dystert. Hele syv av ni elever i første klasse har en eller to utenlandske foreldre. (F.v) Assistentlærer Agne Burzminskiene, Zuzana Elzbieta Sobisz, Azmy Færøy, Pola Lambert, Gaute Lerpold Hauge, Karoline Ørnahaug, Marthe Einen Paulsen, Zaklin Sofia Rzechowska.

I første klasse på Solund skule har syv av ni barn utenlandsk bakgrunn. Innvandring redder øysamfunnet.

KJETIL GILLESVIK
kjetil.gillesvik@bt.no
foto **EIRIK BREKKE**

– Vi to er de eneste norske, sier seksåringene Marthe og Gaute.

De to sitter side ved side bak hver sin pult. Rundt seg har de klassekamerater med bakgrunn fra ulike deler av verden. Tre er polske, to har mødre fra Thailand og Indonesia og fedre fra Solund. Assistentlæreren heter Agne og kommer fra Litauen, mens to elever som ikke er på skolen i dag har foreldre fra Serbia og Polen.

– Eg har budd i Polen, men har nå vore i Solund i to år, sier Zuzanna.

Hun har lært seg den lokale Solund-dialekten, men fortsatt kan vi høre innslag av polsk aksent. Av og til slår hun over til polsk med venninnene, spesielt i friminuttene.

– Folketall i fritt fall

– Vi er blitt vant til å være mange nasjonaliteter i Solund. Det er noe vi aldri har gjort noe nummer av, forteller rektor Gunn Mongstad.

Hun kan likevel ikke underslå at uten innvandrere ville det sett

dystert ut for Solund skole. I fjor ble det født bare tre barn i kommunen.

Så glad er de for hver fødsel at ordføreren sender ut personlig brev og gavekort på 1000 kroner til foreldrene.

Gode oppmuntringer hjelper lite. Folketallet er i fritt fall. I

Vi er blitt vant til å være mange nasjonaliteter i Solund

Gunn Mongstad, rektor

2004 falt det første gang under 900. Ved inngangen til 2014 var tallet 815. Et lys i mørket er innvandringen. Det siste tiåret har antallet nye landsmenn i kommunen firedoblet seg, fra 19 til 82. I Solund fyller de opp arbeidsplassene på det lokale verftet, på fiskeoppdrettsanleggene, for ikke å snakke om klasserommene.

– Vi gleder oss over all tilflytting til Solund, også dem som kommer fra utlandet, sier ordfører Ole Gunnar Krakhellen (H).

Han forteller at tilflyttingen har gjort Solund til et rikere samfunn. Selv bruker han konsekvent ikke ordet innvandring. Han synes det er for negativt.

På Solund skole er det lett å merke seg de utenlandske innslagene. Flere barn har asiatisk bakgrunn, og det snakkes polsk i gangene.

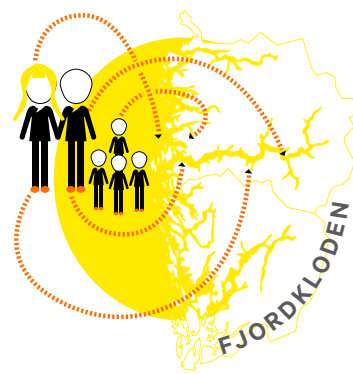
– Alle barn er viktig for oss. Om de kommer fra utlandet med familie, eller er født her, har ikke så mye å si, forsikrer Krakhella.

Kom etter mannen

Mens innvandrerne kommer til, flytter nordmenn i enda større flokk ut av kommunen. Ordfører Krakhellen måtte i fjor gå til det drastiske steget å legge ned kommunens andre skole i Ytre Sula.

Det var det ingen stor strid om. Alle var enig om at tolv elever ble for lite. Nå går alle kommunens 85 elever på Solund skule i kommunesenteret Hardbakke.

På det laveste klasserettet er elevene i gang med å fortelle om hvordan de kom hit. For de østeuropeiske barna er historiene like. Først reiste pappa til Solund for å jobbe på verftet

Siden 2004 har innvandrerdelen i Hordaland og Sogn og Fjordane mer enn doblet seg, fra 4,5 prosent til 10,5 prosent. BT ser i serien Fjordkloden nærmere på hvordan dette har endret samfunnet. J.W. Eides stiftelse støtter gjennomføringen av prosjektet.

eller et av kommunens mange fiskeoppdrettsanlegg. Deretter kom mamma og barna etter.

I klasserommet har kontaktlærer Nina Aarøy fått hjelp av latviske Agne Burzminskiene. Hun er assistent i 70 prosent stilling på skolen. Ellers jobber hun også litt på SFO og på det lokale hotellet.

– Mannen min flyttet hit først.

Jeg og sønnen min kom etter. For barn er dette en god plass å vokse opp, sier assistenten.

Eneste gutt i klassen

Ordfører Ole Gunnar Krakhellen er åpen på at kommunen ville vært i trøbbel uten arbeidsinnvandringen fra EØS-land.

– Det er et faktum at vi må ut av landet for å finne arbeidskraft. Verden har kommet nærmere på Solund. Det tror jeg ikke er negativt, sier Krakhellen.

Han vedgår likevel en stor utfordring. Det er lett å finne arbeid til menn. For kvinner er det langt vanskeligere.

I 1. klasse på Hardbakke er åtte av ni i klassen jenter. For Gaute er det et langt større problem å være eneste gutt enn en av to norske.

På spørsmål om han er glad for å være eneste gutt rister han på kraftig på hodet.

– Men i andre klasse er det mange gutter, legger han til. Solund skole er nemlig ikke større enn at første og andre ofte slås sammen til en klasse.

VELKOMST: Ordfører Ole Gunnar Krakhella (H) tar imot Europaminister Vidar Helgesen (H) på ferjekaien.

KARTELSERE: Ordføreren har delt ut kart over Solund. Europaministeren (t.h.) studerer det.

SOLUND VERFT: Halvparten av arbeidstakerne på Solund Verft er innvandrere. Daglig leder Svein-Tore Eide er avhengig av dem.

TARE: Vidar Helgesen smaker på fersk tare på oppdrettsanlegget til Hortimare.

SKOLEBESØK: Vidar Helgesen hilser på elene Josefin Sørenstam Odéen og Kayana Sivapalan på Solund skule.

ØYIDYLL: Utsikt fra kommunehuset på Hardbakke. En stille stund på stranden venter for ministeren.

ALLE FOTO: EIRIK BREKKE

Et øyrike av Europa

Kommentator
i Bergens Tidende
froy.gudbrandsen@bt.no

Frøy Gudbrandsen

Europaministeren lot seg villig forføre av periferiens periferi: Mikrokommunen Solund.

PÅ DEN SNIRKLETE VEIEN som Norges tredje kvinnelige ordfører, Anna Herland, fikk bygget på 60-tallet, humper en minibuss med to ordførere, en varaordfører, to rådgivere og en statsråd. BT har fått rollen som klegg på europaminister Vidar Helgesens turdag til utkanten. Han er her for å observere det han begeistret har fått høre rykter om: At selv det ytterste småsamfunnet langs vestlandskysten er avhengig av innvandrere fra EU for å holde hodet over havet.

Solund har 830 innbyggere – ti prosent innvandrere – fordelt på 20 øyer. Det finnes ikke nok hender til alle oppgavene som må løses. Det får vi raskt oppleve i praksis. Hotelldirektøren som ønsker følget velkommen, dukker senere opp som servitør. Han poserer også på en tredjedel av bildene i Solunds offisielle turistbrosjyre. Neste morgen hilser vi på han som leder for næringslivsforeningen.

Men det finnes, selv i Solund, begrensninger på hvor mange funksjoner én og samme person kan utfylle. Stadig flere arbeidsføre hentes fra utlandet. Kommunen er periferiens periferi, men livslinjen er Helgesens høyst elskede europeiske fellesskap.

PÅ SOLUND VERFT er halvparten av arbeidstakerne innvandrere. Svein-Tore Eide hilser med et kraftfullt håndtrykk som sømmer seg en verftsleder. Han gir

Helgesen kjøpt lønn for turen fra Oslo:

– Vi hadde ikke hatt aktiviteten vi har i dag uten innvandring. Det er få sulinger og færre har det blitt.

Verftet stiller som krav til dem som får fast jobb at de har en plan om å bosette seg med familien.

– Vi er interessert i folk som vil være med å bygge fremtiden, sier Eide.

Som så mange småsteder i utkanten, jobber Solund kontinuerlig med å holde folketallet oppe. De unge reiser vekk for å dra på videregående og så studier, og mange flytter aldri tilbake.

Også norske lærerlunger på verftet har det med å forsvinne:

– De går videre til andre næringer der de tjener mer enn meg og stort sett har fri hele året, sier Eide.

Til tross for sin beskjedne størrelse, har Solund kommune et variert næringsliv. Tyskeren Michael Niesar jobber i det lille oppdrettselskapet Sulefisk. Han synes det er mer stress i Solund enn i Berlin, der han bodde i 30 år. Her skjer ingenting av seg selv, og du kan ikke «bare flytte med». Han er selv, tydeligvis noe motvillig, leder for idrettslaget. Men han flytter ikke tilbake.

– Her setter folk pris på at man er her. Du er noen.

PÅ TAREOPPDRETTSANLEGGET, som ifølge planen skal gi fisken mer bærekraftig

fôr om noen år, poserer Helgesen med en tarekvast i munnen. Det er ikke på presserådgiverens eller BTs fotografers oppfordring. Det er første gang han er på et oppdrettsanlegg, og entusiasmen er dårlig skjult.

Mens laksen i mærene holder på Helgesens oppmerksomhet, kommer Niesar med den mindre lystige versjonen av livet som innvandrer i Solund:

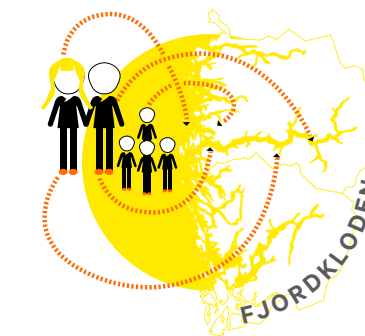
– Ikke alle er integrert. Samholdet er tett på et så lite sted, og det er vanskelig å komme inn. Jeg lever for fisk og vann. Jeg har 30 akvarier hjemme. Men jeg tror ikke alle som jobber på verftet tenker at dette er drømmen, sier han.

En sementbil sperrer veien for minibussen. Bussjåføren må ut og flytte på steiner for å bygge veien bred nok for en forløyning. Statsråden får tilsynelatende ikke med seg oppstyret. Plutselig utbryter han:

– En færøysk bil!

Ja, Solund er europeisert, for å bruke Helgesens uttrykk. På gjenbrukskaféen, som navnet tilsier – en brukbutikk med servering, dukker det opp to voluntører: En tysk jente og en britisk gutt som har et EU-finansiert år med frivillig arbeid i Solund. De fremstår overmåte begeistret, til tross for at det knapt finnes andre unge i kommunen.

Europaministeren må naturligvis innom skolen, der 30 prosent av elevene

Siden 2004 har innvandrerdelen i Hordaland og Sogn og Fjordane mer enn doblet seg, fra 4,5 prosent til 10,5 prosent. BT ser i serien Fjordkloden nærmere på hvordan dette har endret samfunnet. J.W. Eides stiftelse støtter gjennomføringen av prosjektet.

har minst en utenlandsfødt forelder. – Det er bare flott med mangfoldet, forteller rektor Gunn Mongstad statsråden og følger.

NOEN KULTURSJOKK har det rett nok vært, først og fremst knyttet til den norske vanen med å dra selv spedbarn ut i uver og kulde. En polsk mor hadde blitt opprørt da barnehagen dro til sjøs med redningskøyten, i stiv kuling, på datterrens første dag i barnehagen.

Et kultursjokk var det åpenbart også for Helgesen å sitte på med kommunens unge ordfører Ole Gunnar Krakhella (H),

fra ferjekaien på Krakhella til kommunesenteret Hardbakke.

– Etter den turen overlever jeg alt, fortalte han elevene, før han gikk over til å snakke om EU, gassforsyning, EØS-arbeidskraft og næringstilsetning i mat.

Denne statsråden er ikke av typen som undervurderer sitt publikum. Også barn i småskolen må få høre litt om finansiering av velferdsgoder. Men elevene lyttet, og enda stillere ble de da Helgesen svarte på spørsmålet om hva han synes om Solund:

– Når man sitter i Oslo så blir det mye søkelys på det som er vanskelig. Når vi kommer hit, ser vi hva som er mulig.

Det er som om ordfører Krakhella skulle sagt det selv. Folketallet i Solund er skjørt, og fra 2013 til 2014 gikk også antallet innvandrere noe ned. Krakhella er likevel provosert over ordbruket til sitt eget parti når de snakker om mikrokommuner som hans egen:

– Vi er robuste på vår egen måte. Vi løfter i flokk. Jeg føler meg som en robust mann sjøl, og blir fornærmet når vi ikke blir sett på som robuste.

ØYRIKETS FREMTID henger åpenbart i en tynn tråd, men den ser ut til å være lagd av stål. Europeisk stål.

Se utviklingen for din kommune på bt.no

KRITISK: Høyre-politikeren Abdelmajid Jerad advarer mot for høy minoritetsandel på enkelte bergensskoler. – For å kunne få til en god integrering må vi sette trøkk på dette spørsmålet. Det handler både om ressurser til skolene, og en annen fordeling av boliger, sier han.

Advarer mot elevflukt

Integreringen vil ikke fungere hvis minoritetsandelen på skolene blir for høy, mener Abdelmajid Jerad (H). Han åpner for å revurdere ordningen med fritt skolevalg.

RUNE CHRISTOPHERSEN
rune.christophersen@bt.no
foto ELIAS DAHLEN

– Hvis minoritetsandelen blir 50 prosent på skolene, så kan det bli problematisk. Vi oppnår ikke god integrering på den måten. Det er allerede en tendens at familier med norsk bakgrunn flytter fra Løvstakksiden, sier Høyre-politikeren Jerad.

BT skrev i helgen at minoritetsandelen på Ny-Krohnborg skole skal være om lag 65 prosent. I Søre Skogvei barnehage har 90 prosent av barna innvandrerbakgrunn.

– Må omgås norske barn

Jerad mener det blir umulig å få til god integrering så lenge det bare er noen få, avgrensede områder som tar imot nye innvandrere.

– God integrering av minoritetslever dreier seg om språkmestrings, men også om sosialisering med norske barn. Det er et stort tap for dem hvis de ikke får mulighet til å omgås norske barn, sier Jerad.

Hans partifelle, skolebyråd Harald Victor Hove, sa til BT

lørdag at minoritetsandelen på skolene er «relativt uinteressant»

Jerad mener derimot vi må være villige til å diskutere radikale tiltak for å få en jevnere fordeling av minoritetslever mellom skolene.

– Kanskje, og jeg understreker kanskje, må vi revurdere dagens ordning med fritt skolevalg. Integrering bør bli et hett tema i valgkampen neste år. Skolene med høyest minoritetsandel må få mer oppmerksomhet og større ressurser, sier Jerad.

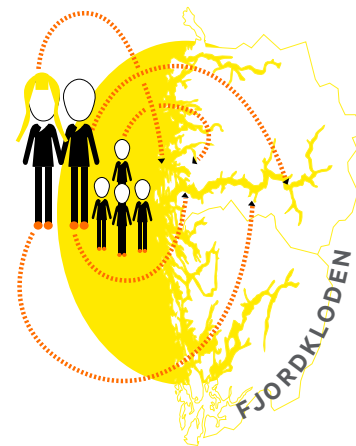
Kritisk til skolebytte

Han var tidligere bystyrepolitiker for Arbeiderpartiet, men meldte overgang til Høyre, og er i dag vararepresentant til bystyret. Han er kritisk til politikere som selv har flyttet barna fra Ny-Krohnborg til andre skoler.

BT skrev i helgen om Åsta Årøen (Venstre) og Joril Christensen (Ap), som begge valgte andre skoler enn Ny-Krohnborg for barna.

– Det er et veldig dårlig signal at en Ap-politiker bytter skole for sitt barn i stedet for å ta tak i saken politisk. Jeg har selv vært Ap-politiker, og prøvde å advare mot at vi kunne komme i en situasjon der vi får egne innvandrerskoler. Nå er det i ferd med å skje. Jeg opplevde at Ap ikke ville diskutere problemene, men i stedet ville sanke stemmer fra innvandrere.

– Høyre har sittet i byråd i over ti år. Er ikke ditt parti ansvarlig for utviklingen i Bergen?

FAKTA

Minoritetsandel

- Tre barnehager på Løvstakksiden har en andel minoritetspråklige barn på 50 prosent eller mer.
- Det er Ny-Krohnborg (58 prosent), Gyldenpris (50 prosent) og Søre Skogvei (90 prosent).
- Øvrige barnehager i Bergen med minoritetsflertall er: Laksevåg, Rosetårnet, Øvrebe, Marken, Sletten og Mannsverk.

Lindås på sparebluss

LINDÅS: Lindås kommune skal spare inn mellom 40 og 50 millioner innen utgangen av 2017. – Det betyr at en del må belage seg på andre arbeidsoppgaver, sier Jarle Næss, som er hovedtillitsvalgt i Utdanningsforbundet og de ansattes representant i kommunestyret, til avisen Nordhordaland.

Vil legge rør i vernet område

JØLSTER: Grunneiere i Jølster ønsker å bygge ut et vassdrag ved Stegsvatnet. Prosjektet, Kupekraft, kan gi strøm til 1500 husstander. Det krever imidlertid inngrep i Naustdal-Gjengedal landskapsvernområde, skriver Firda. Flere organisasjoner går mot forslaget til utbygging i sine høringsuttalelser, men styret vil vurdere dispensasjon, dersom inntaksdammen kommer utenfor landskapsvernområdet.

Løpebane langt over pris

VIK: Den nye løpebanen på Vik stadion blir 2,4 millioner kroner dyrere enn beregnet, skriver Sogn avis. Anlegget ble godkjent utbygget på grunnlag av en kostnadsberegning på 4,4 millioner. Nå viser det seg altså at løpebanen blir 55 prosent dyrere for Terra-kommunen. Rådmann Oddbjørn Ese kaller situasjonen «ubehagelig» og tar ansvaret. – Jeg lente meg på et politisk ønske, sa Ese.

Øygarden mangler barnehageplasser

TOFTØY: Øygarden mangler 16 barnehageplasser til høsten. 300 plasser står klar til 316 søkere, skriver Vestnytt. Det er 24 flere enn i fjor. Det er også flere enn det folkeregistrerte tallet, fordi 14 av barna flytter til kommunen i løpet av våren. Kommunen håper på hjelp fra privat barnehage for å bote på problemet, skriver avisen.

Skoler blir dyrere enn beregnet

VOSS: To nybygg ved henholdsvis Gjernes og Palmafossen blir 20 millioner kroner dyrere enn man først beregnet, skriver avisen Hordaland. Prisoverslaget er endret fra 28.000 til 32.000 kroner per kvadratmeter. – Jeg får vondt i magen av å vedta noe som har 20-25 prosent prisøkning bare siden november, sier Torstein Gunnarson (V). Han minnet formannskapet på Voss om at de nye skolebyggene til 90 millioner skulle være selvfinansierende, noe Rådmann Einar Hauge forsikret om at de fortsatt ville være.

– Her er det mange statlige føringar som ligger til grunn, og Arbeiderpartiet har hatt regjeringsmakten i mange år. Jeg mener Høyre har gjort mye bra, og at de kan gjøre mye bedre. Ett tiltak kan være å selge de kommunale boligene i Adolph Bergs vei. Det gikk Arbeiderpartiet og SV imot, sier Jerad.

– Vil ikke dømme

Marte Mjøs Persen (Ap) mener derimot partiets integreringspolitikk taler for seg selv.

– Byråd Hove ser ingen problemer med tung konsentrasjon minoritetspråklige i barnehage og skole. Å late som at det ikke kan være et problem, det har jeg ikke sans for. Det viktigste tiltaket er å spre de kommunale boligene mye mer enn vi har gjort. Der har byrådet vært altfor lite offensivt, sier hun.

Hun viser til at byrådet ikke har villet bruke den kommunale forkjøpsretten.

– Å kjøpe seg inn i nye borettslag og selge seg ut i andre, for eksempel i Solheimslie, vil være et viktig virkemiddel. Vi bør også se på den generelle boligbyggingen, ikke bare de kommunale boligene. Det er viktig at det blir en god blanding av familieboliger og leiligheter til enslige, sier Persen.

Hun vil ikke kritisere foreldre som flytter barna til andre skoler.

– Jeg vil ikke dømme noen som ønsker å gi barna sine et best mulig utgangspunkt.

En bydel nesten helt uten innvandrere

MANGFOLDSMANGEL: Mens Årstad har 21 prosent innvandrere, har Ytrebygda 9. I Blomsterdalen er andelen enda lavere. – Jeg tror det bor noen indere borte i gaten, men ellers har jeg ikke sett så mange utlendinger, sier Jørgen Daae. Faren Svein Aage Daae bor på Bjørge. – Der har vi alle slags folk, sier han.

Jørgen Daae har vokst opp i Singapore og Texas. Nå bor han i Bergens minst interasjonale bydel.

RUNE CHRISTOPHERSEN
rune.christophersen@bt.no
foto: EIRIK BREKKE
grafikk: HEIDI GROTTLE

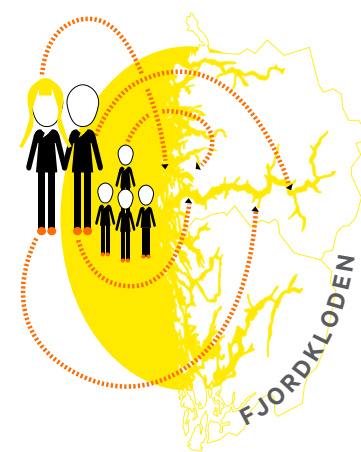
På den lille høyden med eneboli- gen har arvet for to år siden, har Jørgen Daae utsikt både til fremtidens Bergen og et landskap fra en tidligere tid.

På den ene siden ligger gamle steingarder og beitemarker. På den andre siden, mot Flyplassvegen, kommer snart et nytt trafikkknutepunkt for tusenvis av passasjerer på busser og bybane.

Ennå hersker landlig idyll i Blomsterdalen. Hestejenter rir langs veiene, og Daaes nabo har fremdeles noen sauer han slipper ut på beite.

Færrest i Bergen

Tall fra Statistisk sentralbyrå av-

Siden 2004 har innvandrerdelen i Hordaland og Sogn og Fjordane mer enn doblet seg, fra 4,5 prosent til 10,5 prosent. BT ser i serien Fjordkloden nærmere på hvordan dette har endret samfunnet. J.W. Eides stiftelse støtter gjennomføringen av prosjektet.

slører et annet trekk ved området som viser at urbaniseringen ikke har nådd helt frem til sørsiden av Flyplassvegen. Ytrebygda er bydelen i Bergen med færrest innvandrere.

Og i Ytrebygda er det grunnkretsen Skage som ligger aller nederst på listen. Av de 776 innbyggerne er 40 innvandrere, noe som utgjør fem prosent.

– Det er jo veldig landlig her da. Det er sikkert derfor det ikke er flere utlendinger her. Men det har kommet et nytt leilighetskompleks litt lenger borte. Kanskje det flytter noen der, hvis det ikke blir for dyrt, sier Daae.

Statistikken BT har fått utarbeidet, viser at det er store forskjeller på innvandrerdelen i ulike områder i Bergen – også innenfor samme bydel.

● Grunnkretsen Tveitvatnet i Årstad bydel har 53 prosent innvandrere. På Mannsverk, noen hundre meter unna, er andelen ti prosent.

● Ytre Arna har 25 prosent innvandrere, ikke medregnet bebo-

erne på asylmottaket. På Borgo, en drøy mil lenger sør, er det bare registrert åtte innvandrere, det vil si fire prosent.

● På bydelsnivå er gapet størst mellom Ytrebygda (9 prosent) og Årstad (21 prosent). For hele Bergen er innvandrerdelen 13 prosent.

Det er jo veldig landlig her da. Det er sikkert derfor det ikke er flere utlendinger her.

Jørgen Daae

«Det er nyttig for en kommune å ha kunnskap om bosetningsmønsteret for innvandrere, blant annet for å kunne sette i verk språkopplæring, helsetilbud og inkluderings tiltak», heter det i levekårsundersøkelsen.

Likevel vil ikke kommunen opplyse hvor Bergens flyktninger blir plassert. I fjor tok kommunen imot 405 flyktninger og familiegjenforente personer.

● Etter det BT kjenner til, er Solheimsviken og Løvstakksiden sterkt overrepresentert når det gjelder bosetting av flyktninger. Bare et lite fåtall blir bosatt i Ytrebygda og Fana. De neste tre årene har kommunen forpliktet seg til å ta imot 350 flyktninger årlig. Familiegjenforening kommer i tillegg.

● Ifølge levekårsundersøkelsen har Ytrebygda under fem prosent av Bergens 2991 kommunale utleieleiligheter. Årstad har 44 prosent. Solheim nord, som ligger i toppen når det gjelder innvandrere, har alene 18 prosent av de kommunale leilighetene.

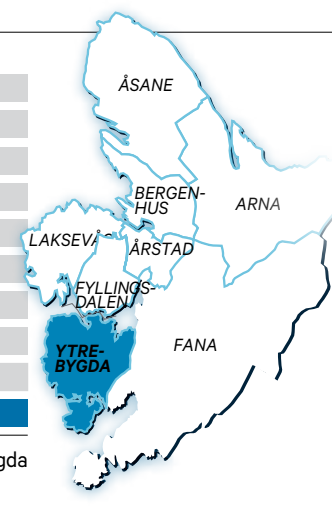
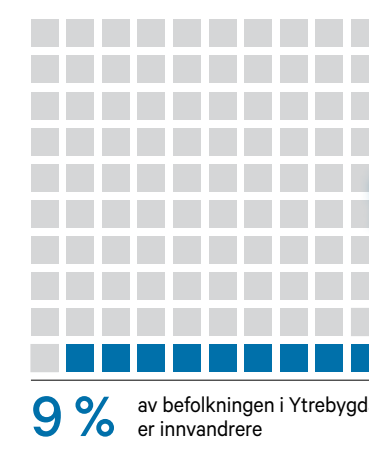
– Trenger flere folk

Jørgen Daae sier han ikke ville hatt noe imot å få flere kommunale boliger i nabolaget.

– Jeg tror det kunne hatt en positiv effekt. Med flere innbyggere ville vi sikkert fått flere bussavganger. Nå går det buss bare en gang i timen. Det er fint at det er landlig, men jeg er ikke akkurat noe naturmenneske, så

FAKTA

Ytrebygda bydel

det hadde ikke gjort noe med flere folk her, sier han.

Faren Svein Aage Daae, som bor på Bjørge, er mer skeptisk.

– Mange kommunale boliger

skaper fort spesielle miljøer med negativ effekt. Det er i alle fall viktig at folk blir godt integrert i nærmiljøet, sier Daae senior, som er skipsmekler og

FISKETUR: Mateusz Zylck og kollegene har tatt helg etter ukens snekkerarbeid, og svinger fiskestangen på Hjellestad marina. – Det er utrolig mange polakker her, sier han.

LANDLIG: Grunnkretsen Skage i Blomsterdalen er den med lavest innvandrerdelen i Ytrebygda. – Jeg har faktisk stuset på at det er så få her, sier Marielle Smørås, som følger datteren Emily og hesten Emma til stallen.

har bodd med familien både i Singapore og Houston.

– I Singapore kjører de en knallhard innvandringspolitikk, og krever at utlendinger må lære seg språket og få seg jobb. I Norge er det et mer humanitært perspektiv, at vi tar inn folk fordi de er flyktninger. Det er vel derfor folk kommer hit, fordi de vet at de blir tatt godt vare på. Spørsmålet er om vi kunne hjulpet flere i hjemlandet.

– Konservativt område

– Hvorfor tror du det er så få innvandrere akkurat her i Blomsterdalen?

– Det er vel et tradisjonelt konservativt område, hvor det blir stilt strengere krav til at de bretter opp ermene og skaffer seg en jobb for å komme inn på leiemarkedet.

Litt lenger borte i Skageveien er Marielle Smørås og datteren Emily Smørås Skoge på vei til stallen med hesten Emma.

– Jeg har faktisk stuset på at det er veldig få med utenlandsk

bakgrunn her. På Liland skole tror jeg nesten ikke det er noen.

Sønnen min var på leirskole med en skole fra Østlandet, og da han kom tilbake kommenterte han at nesten alle fra den andre skolen hadde innvandrerbakgrunn, sier Smørås.

– Hvorfor tror du det er sånn? – Det første jeg tenker er vel at det har med boligprisene å gjøre.

– Flere i sentrum

I blomsterbutikken på Blomsterdalen senter står Anita Rørbakken blant roser og tulipaner. Hun har få utenlandske kunder.

– Jeg bor i Arna, og jeg synes jeg ser mange flere på Øyrane torg enn jeg gjør her. Jeg har også jobbet på Bystasjonen, og der er det enda flere, sier hun.

Arna er bydelen som har hatt størst vekst i innvandrerbefolkningen de siste ti årene. I 2004 var andelen under tre prosent. Nå har den steget til over elleve.

– I Arna er det veldig lett å sette seg på toget hvis man skal inn til sentrum. Her er det

litt mer tungvint uten bil. Det er kanskje noe av forklaringen på forskjellene, sier hun.

På Hjellestad dupper skinnende nyvaskede lystbåter i marinaen. Solen glitrer i store vinduer i villaene over viken. På en av bryggene står fem menn fra Polen og prøver fiskelykken uten hell.

De bor noen kilometer unna, på Espeland, men har bare vært i Norge i en uke og er ikke blitt en del av befolkningsstatistikken.

– Vi er snekkere og jobber med utbyggingen på Quality Hotel på Sandsli. Vi vet ikke hvor lenge vi blir her. Kanskje seks måneder, kanskje et år, forklarer Mateusz Zylck.

Han sier det var tilfeldig at de endte opp i Ytrebygda.

– Det er firmaet vi jobber for som har ordnet bolig. De har tatt seg av alt, sier Zylck, som ikke har merket noe til at det er relativt få innvandrere i bydelen.

– Det er utrolig mange polakker her, sier han og fester et nytt agn på kroken.

HOLDER LIV I AUSTRHEIM: Rumenske Ionut Sandru, som er tillitsvalgt, og rwandisk-født Amos Sibose fra Sverige har valgt å bosette seg i Austrheim kommune. Her livnærer de seg av aktiviteten rundt Mongstad-refineriet.

Innvandringsboom i havgapet

For ti år siden fantes det bare et titalls innvandrere i Austrheim. I dag er verden snudd på hodet.

KJETIL GILLESVIK
kjetil.gillesvik@bt.no
foto **EIRIK BREKKE**

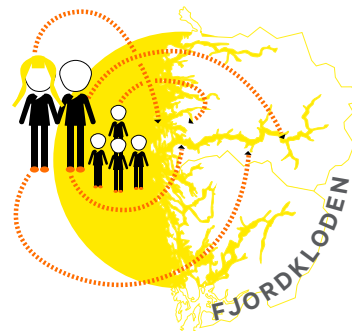
– Hadde det ikke vært for arbeidsinnvandringen, så kunne vi nesten bare lagt ned her ute. Mitt inntrykk er at nordmenn foretrekker offshore jobb, sier Enok Haugen, daglig leder for industriselskapet West Piping.

Han har base på Mongstad og ser fra hovedkontoret rett ned på sin største oppdragsgiver, Statoils oljeraffineri. I verkstedhallen er menn i røde kjeledresser i full gang med å sveise rør som skal brukes i oljeinstallasjoner i Nordsjøen. Noen få av dem er norske, resten er fra utlandet. Av arbeidsstokken på 50 er halvparten innvandrere, 20 er fra Romania, fire fra Polen og en er svensk, men født i Rwanda.

At det er så mange fra Romania er ikke tilfeldig. – De er fantastiske arbeidere. Og så er de flinke i språk. Ja, nå tror jeg ikke at jeg skal si mer. Da får jeg det igjen i lønnsoppgjøret, sier Haugen og ler.

Den industrielle revolusjon

Etableringen av petroleumsvirksomhet på Mongstad i 1972 var Austrheims første store industrielle omveltning. Fra å være

Siden 2004 har innvandrerdelen i Hordaland og Sogn og Fjordane mer enn doblet seg, fra 4,5 prosent til 10,5 prosent. BT ser i serien Fjordkloden nærmere på hvordan dette har endret samfunnet. J.W. Eides stiftelse støtter gjennomføringen av prosjektet.

en kommune preget av skipsfart, fikk kommunen plutselig mange arbeidsplasser basert på oljevirksomhet. Kanskje fortjener EU-utvidelsen i 2004 å bli omtalt som kommunens andre industrielle revolusjon.

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at det for ti år siden bodde bare 51 innvandrere i Austrheim, noe som ga kommunen en innvandrerdandel på beskjedne to prosent. I dag er tallet vokst til 326. Det gir en innvandrerdandel på nesten tolv prosent, og en vekst på mer enn ni prosentpoeng siden 2004.

Det er høyest i Hordaland og Sogn og Fjordane.

– Mongstad, sier ordfører Per Lerøy (Ap) når han skal forklare hva veksten skyldes.

– Vi klarer ikke å skaffe nok arbeidskraft innenlands. 21 av de 25 utenlandske ansatte i West Piping pendler frem og tilbake til hjemlandet. Det betyr at innvandrerdelen i kommunen til enhver tid er mye høyere enn tolv prosent.

– Jeg skulle gjerne bosatt meg her, men konen vil ikke være med, sier rumenske Ionut Sandru.

De fire som har bosatt seg her har derimot tatt med kone og barn, samt andre familiemedlemmer som jobber i andre bedrifter i kommunen. Totalt er det snakk om 30 personer, får BT opplyst.

En som har valgt å flytte er svensk-rwandiske Amos Sibose. Han pendlet i mange år fra Sverige, men lange kjøreturer hjem til Stockholm tok for mye på. For seks år siden flyttet han og familien vestover. Trives han?

– Jeg synes det er litt for rolig her. Det er mest på grunn av jobben jeg bor her, sier han.

Nordmenn flytter

Trass i at innvandrerbefolkningen har økt fra 51 til 326 siden 2004, så er ikke den totale befolkningen gått opp med mer enn 300 innbyggere. Uten innvandring ville Austrheim vært en fraflyttingskommune.

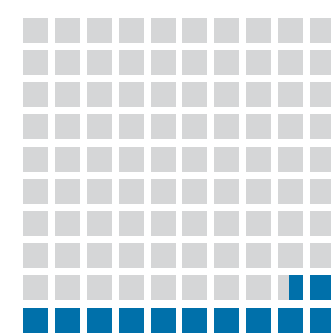
– Som mange andre distriktskommuner sliter vi med å lykkes i det norske utdanningssamfunnet. Ungdommen forsvinner til byen og mange kommer ikke tilbake, sier Ap-ordfører Lerøy.

Høy innvandring har ikke skremt kommunens ordfører fra å ta imot flere. Kommunen er i gang med et prosjekt sammen med næringslivet for å hente 30 nederlendere innen 2016. I tillegg er Austrheim i ferd med å si ja til å bosette 32 flyktninger de

neste tre årene. Alle fra Somalia. – For oss har innvandring i all hovedsak vært positivt, sier Lerøy. Fra 2013 til 2014 sank antallet registrerte innvandrere i Austrheim for første gang det siste tiåret – fra 336 til 326. Kanskje er festen over?

FAKTA

Austrheim kommune

11,5% av befolkningen er innvandrere

Innvandrerdandel og -utvikling siste 10 år

Kommune	Innvandrerdandel	Vekst i prosentpoeng
Austrheim	11,5	9,4
Bremanger	13,3	9,3
Stryn	14,2	8,8
Eidfjord	9,9	7,6
Radøy	9,1	7,3
Austevoll	10,3	7,2
Solund	9,2	7,1
Bergen	13,3	7,0

Kilde: SSB

2.833 innbyggere

326 innvandrere

41 ulike nasjonaliteter

5 største nasjonaliteter

1. Polen	115
2. Litauen	50
3. Romania	44
4. Filippinene	16
5. Thailand	14

© grafikk@bt.no

FREDAG 23. MAI

Bergens Tidende

NR. 136 UKE 21 - 2014 - 147. ÅRGANG

LØSSALG KR 30

HUS&HJEM

Lykken vokser ikke på trær, den gror i bed

VINNERE: Lærere som blir bryggere, fiskere som starter med oppdrett. Det er vanlige kvinner og menn som skaper suksesser, ikke politikere.

Eides 200 år lange historie

Andsnes reiser med Beethoven

KOMMENTAR // SIDE 3

KULTUR & DEBATT // SIDE 36

KULTUR & DEBATT // SIDE 37

Planen var at 15 somaliere skulle bosettes i Svelgen. Bygden var helt uforberedt på å få fire ganger flere.

NYHETER // SIDE 8-11

GJENFORENINGER: Abdinaasis Hasan har to barn i Svelgen i Bremanger kommune. Men han har også flere barn i Somalia som han ønsker å få til Norge. Familiegjenforeninger er årsaken til at den somaliske befolkningen i bygden har eksplodert.

FOTO: EIRIK BREKKE

Heien 21, Sandviken

Unik perle i Sandviken - Sjøutsikt.

Prisantydning: 5.490.000,-

Megler: Thomas Bull Winggaard 970 09 092

Fossekleiva 14, Åsane

Stilren/nydelig modernisert enebolig.

Prisantydning: Fra 3.690.000,-

Megler: Audun Rasmussen 912 47 347

Allegaten 27, Nygårdshøyden

Enestående ny 3-roms toppleilighet.

Prisantydning: 3.690.000,-

Megler: Bård Mo 920 21 569

Hardangervegen 410, Haukeland

Enebolig med strandlinje.

Prisantydning: 3.100.000,-

Megler: Audun Rasmussen 912 47 347

Alle boligene våre finner du i Hus & Hjem

EiendomsMegler 1

skrev. Mange kommuner blir overrasket over hvor mange som kommer som følge av familie-gjenforening.

– Hva bør endres med dagens politikk?

– Vi trenger et tilknytningskrav. Når en søker familie-gjenforening, er det tilknytningen til landet som bør være viktigst. Det mest naturlige ville vært at disse personene ble gjenforent i Somalia.

– Frp sitter i regjering. Når kommer dette kravet?

– Vi forhandlet om det, men fikk ikke gjennomslag. Dette blir jeg nødt å ta en runde med Høyre, KrF og Venstre, sier Sandberg.

Sliter med integreringen

Med oppbrettede skjorteermer snakker Kåre Myklebust (73) med autoritet til de bosatte flyktingene. De somaliske mennene er begeistret for norsklæreren sin.

– Når skal vi ut å fiske igjen? spør Abdinaasis Hasan.

Den tidligere kommunestyrepolitikeren for Arbeiderpartiet har flere ganger tatt elevene med seg ut på sjøen for å dra garn. Det er det ikke så mange andre som gjør. De voksne somalierne holder seg mye for seg selv, og sliter med å tilpasse seg, forteller Myklebust.

– Vi greier ikke å integrere dem, sier han oppgitt.

– Målet vårt er jo at de skal bli en del av samfunnet, men folk stiller ikke opp. De har mer enn nok med seg selv.

– En må yte selv

Myklebust pensjonerte seg som rektor på den lokale skolen for tre år siden, men følte han hadde mer å gi. Nå jobber han 22 timer i uken med norskopplæring. Han mener Bremanger er feil sted å bosette så mange flyktinger.

– Det blir et for stort miljø på en liten plass. Nå er de så mange at de blir en stor gruppe.

Den gamle formannskapsrepresentanten synes ikke lokal-samfunnet skal ta alt ansvar når integreringen slår feil.

– Det handler om plikt. En må yte selv. Du skal måtte slite litt i Norge for å komme deg frem. Jeg synes kanskje de får det litt for lett opp i nevene. Hvis de er misfornøyd med lover og regler, så kan de reise hjem. Det sier jeg til dem også.

Jeg liker meg i Svelgen

Yasin Nluhudin Asir

Det mest naturlige ville vært at disse personene ble gjenforent i Somalia

Per Sandberg, Frp-politiker

Det har oppstått et stort somalisk miljø på kysten i Sunnfjord. De 72 somalierne i Bremanger gjør dem til den nest største innvandrerguppen i kommunen. I Flora bodde det 75 ved inngangen til 2013, mens det i Førde er 51. Abdinaasis Hasan forteller at de ofte drar til Førde for å handle. Der finnes det en asiatisk butikk som selger halalkjøtt.

Bare to i fast lønnet arbeid

Liv Dyrstad Senneset i Nav sier at handleturer halvannen time unna gjør at de er svært opptatt av å få hjelp til å skaffe seg store frysebokser. Dette er lett å skaffe.

Verre er det å få somalierne i jobb. Av 26 voksne er det i dag bare to som er i fast lønnet arbeid, begge menn. Spesielt er det

vanskelig å få kvinnene i arbeid.

– Vi har hatt noen til utpøving på alders- og sykehjemmet. De er kjempeflinke, veldig omsorgsfulle og godt likte. Men når du har en kultur som sier de ikke kan stille mannfolk som ikke tilhører egen familie, da klarer vi ikke å skaffe dem fast arbeid, sier Senneset.

– Gir oss jobb på Nav

Men hun er også åpen på at det finnes en annen side av denne saken. For en liten griségredt fraflyttingskommune er historien om de 15 som ble til 65 gull verd.

– Kommunen har stabilisert innbyggertallet. Skoleklassene er fylt opp. Og det gir oss jobb i Nav og skaper ringvirkninger i lokalsamfunnet.

I gatene i Svelgen treffer vi flere som minnes de driftige tamilene som kom til bygden på 1990-tallet. I dag er de over alle hauger. I bygden er en allerede begynt å spørre seg hvor lenge somalierne blir. Noen får allerede flyttet til Oslo.

– Det er ikke enkelt å integrere så mange mennesker i et samfunn med så lite utvalg av arbeidsplasser. Det er en grunn til at du ofte finner dem i byer der de jobber som taxisjåfører og i restauranter, sier norsklærer Kåre Myklebust.

FAKTA

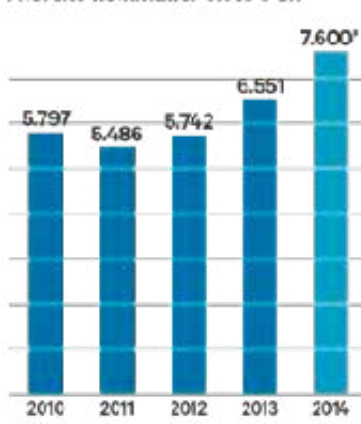
Somalierne i Norge

- Pr. 1. januar 2014 var det 35.912 somalierne i Norge. Tallet inkluderer også etterkommere.
- Somalia gikk i 2013 forbi Pakistan som største ikke-vestlige innvandrerguppe i Norge.
- 1774 somalierne fikk permanent opphold i Norge i 2013, mens det kom 1305 på familie-gjenforening.
- I Oslo er 40 prosent av somaliske menn og 23,1 prosent somaliske kvinner mellom 30 og 59 år i arbeid.
- Somalierne har lavest andel som går over i arbeid eller utdanning etter deltakelse i obligatorisk introduksjonsprogram.

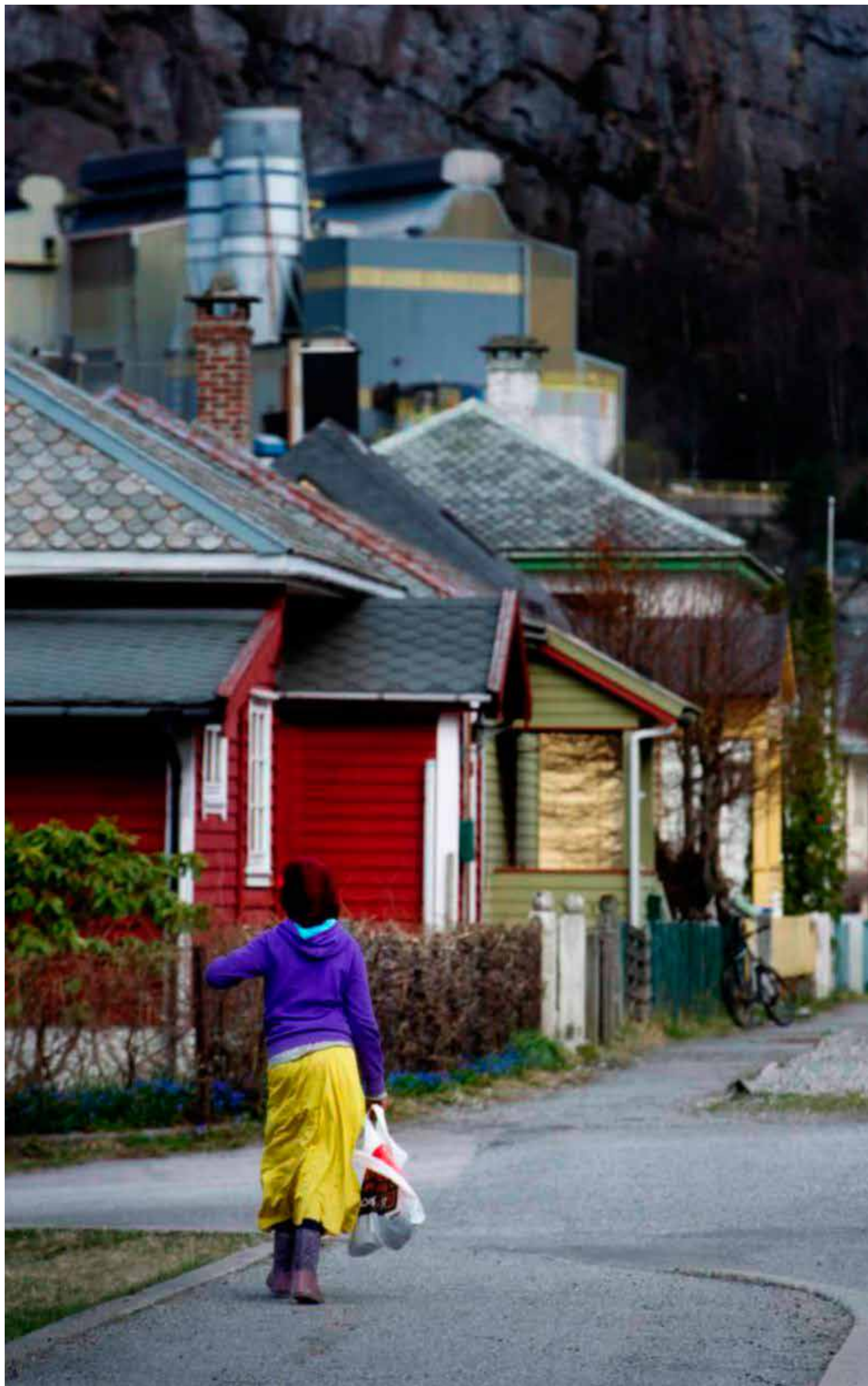
Kilde: SSB og UDI

Bosetting i kommunene

Antall flyktinger som er bosatt i norske kommuner siste 5 år.

* Forventet tall
Kilde: SSB og UDI

STOR GRUPPE, LITEN BYGD: En unge jente spaserer i hovedgaten gjennom Svelgen. I bakgrunnen ser du smelteverket. Den voksende somaliske befolkningen er et vanlig innslag i Svelgen.

Den krevende rettigheten

KOMMENTAR

FROEY GUDBRANDSEN

froy.gudbrandsen@bt.no

Kommentator i BT

De 65 somalierne i Bremanger kan fortsatt bli en suksesshistorie. Det krever innsats fra alle parter.

NÅR PER SANDBERG mener de somaliske familiene i Svelgen heller burde vært gjenforent i hjemlandet, overser han hvorfor de er her. De enslige mennene som ble bosatt i Svelgen, har fått oppholdstillatelse fordi de trenger beskyttelse.

Norske myndigheter har vurdert at det er for farlig for dem å reise tilbake til Somalia. Derfor får de bli i Norge. Det er ikke, som Sandberg hevder, naturlig at de gjenforenes med familien der de er i livsfare.

DET KOSTER å ta imot flyktinger, og tanken på å begrense antallet familiemedlemmer som kommer til Norge er forståelig. Men retten til familieliv er nedfelt i den europeiske menneskerettskonvensjonen. Å begrense muligheten til å leve med egne barn, og barns mulighet til å vokse opp med foreldrene, blir raskt et brudd på menneskerettene.

For barna er det dessuten langt tryggere at faren reiser i forveien. Alternativet ville trolig vært at familien reiste samlet, med hjelp av menneskesmuglere, hele veien til Norge.

BREMANGER kommune gir en god begrunnelse for å si nei til å bosette flere flyktinger akkurat nå. Kommunen er liten, og det er begrenset med arbeidsplasser.

Det er vanskelig å forstå at Bremanger kommune blir så overrasket over at 15 enslige menn ville ende opp som et langt høyere antall innvandrere. Om det kom som et sjokk, må noe ha sviktet i kommunen eller hos IMDI (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet). Det er svært vanlig at et familiemedlem kommer i forveien. Situasjonen som oppsto i Bremanger, burde i stor grad vært forutsett.

OM NOEN ÅR kan det likevel vise seg at historien om de 65 somalierne er suksesshistorie. At såpass mange fra samme land bor i én kommune, kan gjøre at de lettere finner seg til rette og blir boende.

To år er kort tid når overgangen fra Somalia til Norge er så stor. Selv om bare to av de 26 voksne i jobb, kan det etter hvert vise seg at det går veldig bra med somalierne i Bremanger. Forutsetningen er at de arbeidsplassene som finnes, blir tatt i bruk.

Redigert av Frode Buanes

Askøy vil være alene

ASKØY: Sist uke lokket stortingspolitiker Ove Trellevik fra Høyre med millioner av kroner til kommuner som slår seg sammen. Askøy-ordfører og partikollega Siv Høgtun vil ikke bidra. – Askøy

klarer fint å være en egen kommune. Vi har en størrelse som er god og det viktigste er at kommunen løser oppgavene sine på en god måte, sier Høgtun til Askøyværingen.

Følger etter rådmannen

GLOPPEN: Før påske trakk Marit Elisabeth Larsen seg som rådmann i Gloppen kommune. Siden har tre av Larsens nærmeste kolleger sagt opp sine stillinger, skriver Firda. no. Leder for samfunnsutvikling i kommunen, Kristine Dahl, er én av dem. – Jeg har kjent på mistilliten til den tidligere rådmannen og den øverste ledelsen i kommunen. Jeg har også følt det negative fokuset på organiseringen med en egen strategisk ledelse, sier Dahl.

BERGEN: Målt mot værmeldingene, har denne uken vært en skuffelse. Det kan fremdeles bli grått fredag og deler av lørdag, men så er det håp om bedring.

– Søndagen på Vestlandet blir ganske bra. Noen skyer blir det nok, men det blir i hvert fall opphold, noe sol og rundt 15–20 grader, sier meteorolog Cecilie Villanger hos Storm.

Steinras stengte Flåmsbanen

FLÅM: En stor stein løsnet fra fjellsiden natt til i går og sperret Flåmsbanen. Raset gikk ved Leite, like nord for Myrdal. Et arbeidslag fra Jernbaneverket, som jobbet et annet sted på linjen, oppdaget raset. Like før kl. 15 åpnet banen igjen for togtrafikk.

Tåke skapte flyproblemer

BERGEN: Fra klokken seks til ti torsdag morgen ble Bergen lufthavn Flesland rammet av tåke. Flytrafikken ble lammet og en rekke flyginger ble innstilt.

Danserne holder et veldig høyt nivå og det er kjekt å få komme hit når det er 25-årsjubileum

Kronprins Haakon besøkte danserne i Carte Blanche i Bergen i går

Færre reisende på Hurtigruten

BERGEN: Færre britiske reisende trakk tallet på overnattinger på de daglige avgangene langs kysten ned med fire prosent i forhold til årets tre første måneder i fjor. Passasjerinntektene på trafikken langs norskokysten gikk likevel litt opp.

– Antallet utfordrer kommunene

Bremangers historie er spesiell, men det er ikke uvanlig at kommuner blir overrasket over antallet familie-gjenforeninger.

Det forteller Nina Gran. Hun er flyktningskoordinator i

Nina Gran

Kommunesektorens organisasjon. – Antallet personer som kommer på familie-gjenforening varierer veldig. Men det er ikke uvanlig at kommuner som bosetter, velger å ta seg en pause

ekstra som følge av familie-gjenforening.

– I Bremanger vokste antallet somalierne fra 15 til 65 på to år. Hvor vanlig er dette?

– Jeg hører om en eller to kommuner i året som opplever lignende, men det er ikke mye utbredt. Når det skjer er det som regel en somalisk storfamilie inne i bildet. Det er kanskje der de har de største familiene.

– For kommunene kan det være en stor utfordring hvis det uventet kommer mange barn og ektefeller. Spesielt i forhold til bolig. For dem som bosettes er det derimot på lang sikt det beste at familien blir samlet.

Begynte å registrere

– Per Sandberg sier at mange kommuner blir overrasket over

hvor mange som kommer på familie-gjenforening. Deler du dette synspunktet?

– Det har jo vært sånn før, men nå har vi begynt å registrere i mye større grad. Nå registrerer en hva slags familie de har de som bosettes. Dermed vet kommunene hvor mange som kommer, sier Gran.

Krav til inntekt

Flyktningskoordinatoren forteller at siden 2010 har flyktinger kunnet søke familie-gjenforening i det øyeblikk de får en bosettingskommune.

Tidligere ble det stilt krav til inntekt før en kunne hente familien til Norge.

Somalierne lever på utsiden av samfunnet i Svelgen. Kommunen sier de ikke klarer å integrere dem.

VIL BLI BILMEKANIKER: Abdinaasis Hasan drømmer om å bli bilmekaniker. Men erfaringen hans med yrket fra hjemlandet er lite verdt i Norge, og han må forberede seg på flere år med utdanning.

KJETIL GILLESVIK
kjetil.gillesvik@bt.no
foto EIRIK BREKKE

Svelgen skulle bosette 15 somalier, men endte opp med å få fire ganger så mange. I Bremanger føler kommunen seg ute av stand til å integrere dem.

Liv Dyrstad Senneset i Nav sier at utgangspunktet var at de skulle ta imot 15 enslige flyktninger hvert år i tre år, og at de var helt uforberedt på at familiegjenforening skulle føre til at det kom så mange på kort tid.

Det legges ikke skjul på at det har vært krevende for et tettsted med rundt 1200 innbyggere å motta så mange flyktninger på så kort tid. Derfor har også Bremanger kommune sagt nei til å bosette flere flyktninger de neste årene.

– Vi har mer enn nok med å integrere de som allerede er her, og få de i utdanning eller arbeid. Det er ikke heldig, verken for oss eller dem, at vi tar imot flere nå, sier hun.

Strøm og NRK-lisens

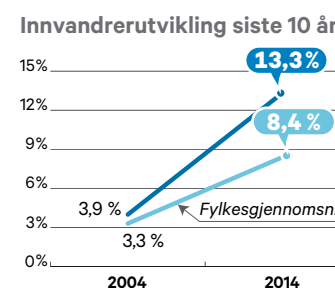
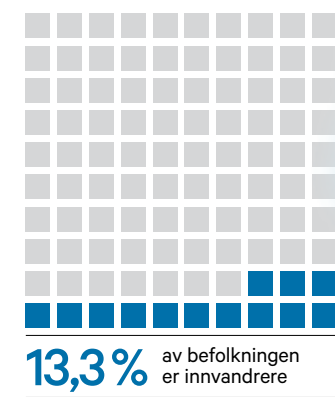
– Hvem kan tolke, spør Anita Grotle fra det lokale Nav-kontoret.

Hun står fremme ved kate- teret og ser ned på tolv voksne menn og kvinner. Elleve av dem er fra Somalia, én fra Eritrea. De er deltakere på det obligatoriske introduksjonsprogrammet. Her skal de læres opp til å bli samfunnsnyttige borgere. På dagens program står reglene for sosialhjelp.

– I Norge har alle et ansvar

FAKTA

Bremanger kommune

Kilde: SSB

3.950 innbyggere
527 innvandrere
43 ulike nasjonaliteter

- 5 største nasjonaliteter
1. Nederland 76
 2. Somalia 72
 3. Polen 66
 4. Litauen 41
 5. Tyskland 39

© grafikk@bt.no

for å sørge for at pengene de får rekker til neste gang de får penger, forteller saksbehandleren i Nav.

Hun leser opp fra et ark mens 25 år gamle Abdinaasis Hasan gjør så godt han kan for å oversette til somalisk. Språket er byråkratisk. Nav-konsulenten forteller at det viktigste i Norge er å betale er husleie, strøm og mat.

Ja, og så NRK-lisens, så klart. Kursdeltakerne ser ut til å kjede seg, og følger bare delvis med. Men så skifter Grotle tema, til fraværeregler. Det endrer stemningen i rommet. Hun forteller at i Norge kan en ha fire egenmeldinger på inntil tre dager. Ja, og det stopper ikke der. Hvis du har et barn som er syk, kan du være hjemme opp-

TRIVES I SVELGEN: Abdinaasis Hasan har fått familiegjenforening med konen i Svelgen. Her med sønnen på fanget, mens datteren er mest opptatt av det som skjer på dataskjermen.

til ti dager i året. Har du mange barn øker tallet til 30.

– Det høres ut som dere vet alt dette, sier Grotle.

– Ja, vi vet, svarer en somalisk mann.

– Har tatt imot nok

På fremste pult sitter en somalisk kvinne. Hun er gravid og gift med Hossein Ahmed Mayamuud. Han ventet nå sitt 23. barn, fordelt på flere koner. I fjor brukte Frps Per Sandberg Mayamuud som eksempel på mislykket innvandringspolitikk. Han skrev at somalieren hadde søkt om familiegjenforening for 22 barn, noe som igjen førte til at Bremanger måtte bygge ny skole.

Presisjonen kunne vært bedre. Sannheten var at somalieren hadde søkt familiegjenforening for elleve barn og én kone, samt at skolen valgte å leie nye lokaler for å få plass til alle de nye elevene. Det siste var ikke 22-barnsfarens skyld alene. Flere har fulgt hans eksempel. To år etter at Svelgen

Det er ikke heldig, verken for oss eller dem, at vi tar imot flere nå

Liv Dyrstad Senneset i Nav

Vi greier ikke å integrere dem

Kåre Myklebust, norsklærer

bosatte 15 somalier er tallet nå økt til 65. Nummer 66, en kone fra hjemlandet, er snart på vei.

– Familiene har i gjennomsnitt flere barn enn en vanlig norsk familie. Og de blir veldig fort flere. Det fødes mange barn, forteller Senneset i Nav.

Satser på førerkort

I en grønn 70-tallsvilla like

utenfor sentrum bor den mye omtalte 22-barnsfaren. Huset har store stuevinduer med utsikt over fjorden, men gardinene er trukket for. Inne er det lyd og vi ringer på. Hossein kommer ut, men er dårlig i norsk, og forstår ikke hva vi sier. Det gjør derimot en voksen kvinne som kommer ut. Hun blir sint når hun får høre hvor vi kommer fra.

– Avis? Det er nok nå, sier hun og lukker igjen døren.

Har flere barn i Somalia

Det somaliske miljøet er vanskelig å komme innpå når du er på dagsbesøk i bygden. Mange er skeptiske. Norskunnskapene er heller ikke de beste.

Noen få vil snakke. En av dem er 36 år gamle Yasin Nluhudin Asir. Han forteller at datteren og broren hans kom til Svelgen i 2012. Senere kom Asir, konen og deres tre siste barn etter som følge av familiegjenforening.

– Jeg liker meg i Svelgen, sier

TANNSJEKK: Pappa Abdinaasis Hasan har tatt med seg datteren til den lokale tannlegen i Svelgen, Mary-Jane Varpe.

Asir, som drømmer om å få tatt førerkortet.

Det har allerede den frivillige tolken Abdinaasis Hasan gjort. Han forteller at han jobbet som bilmekaniker i hjemlandet, men så kom han på kant med Al-Shabaab, noe som førte til at

nå hjemme med barna, forteller Hasan, som har klare ambisjoner for fremtiden. Når han er ferdig med introduksjonsprogrammet, skal han gå grunnskole og deretter ta voksenopplæring som mekaniker. Om fire-fem år er han ferdig utdannet, om alt går etter planen.

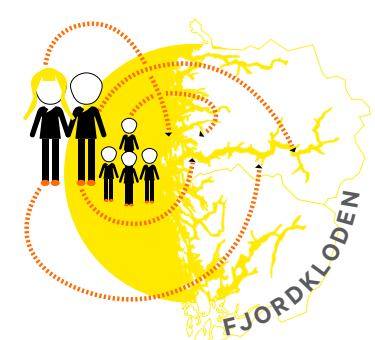
Hasan har to barn i Svelgen, men forteller at det i hjemlandet er flere barn han ønsker å søke familiegjenforening med.

– Politikken ute av kontroll

Frp-politiker Per Sandberg er opprørt over utviklingen i Bremanger.

– Du skrev at Hossein søkte familiegjenforening til 22 barn, samt at Bremanger måtte bygge ny skole. En så grov bom vekker ikke akkurat tillit?

– Jeg var kanskje ikke god nok i boken, men jeg tror mange kjenner seg igjen i det jeg be-

Siden 2004 har innvanderandelen i Hordaland og Sogn og Fjordane mer enn doblet seg, fra 4,5 prosent til 10,5 prosent. BT ser i serien Fjordkloden nærmere på hvordan dette har endret samfunnet. J.W. Eides stiftelse støtter gjennomføringen av prosjektet.

Sier nei til flere flyktninger

Flere vestlandskommuner som sliter med synkende folketall, vil ikke ta imot flyktninger de neste årene.

RUNE CHRISTOPHERSEN
rune.christopheresen@bt.no
KJETIL GILLESVIK
foto EIRIK BREKKE

Granvin herad i Hardanger har hatt en synkende befolkningsutvikling i mange år. Likevel vil ikke kommunen ta imot de 30 flyktningene de blir bedt om å bosette de neste tre årene.

– Vi sier ikke ja nå. Vi trenger tid til å bygge opp de ressursene som trengs for å ta imot flyktninger. Det gjelder både boliger og andre tjenester, sier rådmann Halvard Bjørge i Granvin.

Bygget ned mottak

Han peker på at kommunen har bygget ned mottaksapparatet de siste årene, etter signaler fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI).

– Vi tok imot flyktninger frem til 2006. Da sa IMDI nei til å bosette flyktninger i de minste kommunene, og ville helst satse på de store. Vi har derfor tenkt at vi var uaktuelle som mottakskommune, helt til vi fikk disse forespørselene nå. Problemet er at det tar tid å bygge opp igjen mottaksapparatet, sier Bjørge.

Kommunen legger nå til rette for en større boligutbygging, som også vil gi flere kommunale boliger.

Folater småkommunene

Ingen av flyktningene som kom til Granvin før 2006, bor der i dag, ifølge rådmannen.

Tall fra Statistisk sentralbyrå viser at de minste kommunene har størst vansker med å holde på flyktningene. Oslo er kommunen med desidert størst innflytting av flyktninger.

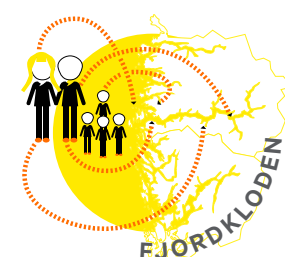
Samtidig viser tallene at 76 prosent av de 5100 flyktningene som ble bosatt i 2006 fremdeles bodde i samme kommune fem år senere. Det er flere enn SSB har registrert noen gang tidligere.

Også Solund, som er blitt bedt om å ta imot 20 personer, må bygge nye boliger for kommunen sier ja til IMDI.

– Tilrådingen vår er positiv, men vi må bruke 2014 til å utrede hvordan vi skal få det til. Flyktninger bør bosette seg i lett tilgang til kommunesenteret på

FAKTA

Bosetting av flyktninger

● 10.000 flyktninger med oppholdstillatelse skal bosettes i norske kommuner i år.

● Kommunene i Hordaland er blitt bedt om å bosette 2730 flyktninger over tre år. Så langt har de sagt ja til 1734 personer. Bergen står alene for 1050 av disse.

● I Sogn og Fjordane er forespørselen på 1120 personer, mens kommunene har sagt ja til 612.

Kilde: IMDI

Hardbakke. Her er det ikke mye ledig. Det betyr at vi må etablere nye boenheter, sier ordfører Ole Gunnar Krakhell.

– Hva om tallet på flyktninger som skal bosettes synker og IMDI ikke lenger trenger Solund? Er det da klok bruk av ressurser å bygge opp nye boenheter?

– Da kan boligene leies ut.

– Og det får dere til i en fraflyttingskommune som Solund?

– Selv om det er fraflytting i kommunen, så har vi opplevd vekst i området rundt kommunesenteret Hardbakke. Jeg tror ikke disse leilighetene vil stå tomme, sier ordføreren.

– Har ikke boliger

Heller ikke Masfjorden eller Fedje vil ta imot flyktninger nå, til tross for at de har hatt synkende folketall over mange år. IMDI har bedt dem bosette henholdsvis 30 og 20 personer over tre år.

– Vi får stadig nye henvendelser om å bosette flyktninger, men vi har ikke boliger å tilby, sier rådmann Svein Helge Hofslundsengen i Masfjorden kommune.

– Hvorfor sier dere nei når dere taper innbyggere?

TRENGER TID: Solund er blitt bedt om å ta imot 20 personer. Det er kommunen positiv til, men må bruket året til å utrede hvordan de skal få det til. I kommunesenteret Hardbakke er det mangel på boliger i dag.

– Isolert sett er det viktig med nye innbyggere, men vi må veie fordeler og ulemper. Når det gjelder skoler, barnehager og andre tjenester har vi kapasitet, men mangel på boliger er hovedpro-

blemet, sier Hofslundsengen. Ordfører Kristin Handeland på Fedje peker også på boligmangel.

– Vi ønsker oss flere innbyggere, men ting må ligge til rette.

Vi har ikke konkludert ennå. Først skal vi besøke en kommune vi kan sammenligne oss med og se hvordan de har løst dette, sier hun.

Bergensbedrift leverer VM-grafikk til halve verden SPORT // SIDE 20-21

Bergens Tidende

NR. 172 UKE 27 - 2014 - 147. ÅRGANG

LØSSALG KR 30

ONSDAG
2. JULI

MASTESTRIDEN: Ola Borten Moe må ha trudd han kunne unnsleppa mistanke om politiske venetenester. Eit slikt sjansespel tilseier ein utillateleg politisk arroganse. LEDER // SIDE 2

Ser ingen fremtid i håndverket sitt

Aleksander Læg Reid (23) sluttet som maler for ett år siden. Han skylder på dårlig arbeidsmiljø som følge av østeuropeisk innvandring.

Han er ikke alene. Unionen fagforening sier at norske arbeidere klager på at de blir ekskludert fra det sosiale livet på jobben.

NYHETER // SIDE 4-5

NY HVERDAG: Aleksander Læg Reid (til v.) tok seg jobb i butikk etter at han sluttet som maler. – Nå har jeg kolleger jeg kan snakke med hver dag. Det er ikke noe jeg er vant med, sier han. Kameraten Jon Madsen er også maler. FOTO: ELIAS DAHLEN

Smutthull gir søndags-åpne butikker

NYHETER // SIDE 6

Sponheim får ansvar for integrering

NYHETER // SIDE 7

REDDENDE ANGEL: Argentina slapp med skrekken takket være Messi og Angel di Maria

SPORT // SIDE 18-19

Boktips for små lesehester

KULTUR & DEBATT // SIDE 28-29

MALLORCA

Viva Alcudia Sun Village
Populært leilighetshotell hvor hele familien vil trives.
Fly og hotell, 1 uke fra **2 298,-**

RHODOS

St. James's
Populært leilighetshotell nærmest på stranden i Lardos.
Fly og hotell, 1 uke fra **2 198,-**

KRETA

Anais Holidays
Smakfulle leiligheter og kort vei til stranden i Agii Apostoli.
Fly og hotell, 1 uke fra **2 598,-**

Sommerens BESTE TILBUD

DIREKTE FRA FLESLAND
Akkurat nå har vi mange gode tilbud til deg som ennå ikke har bestilt sommerferien.

Bestill på apollo.no eller 810 20 000

Velkommen til Apollo i Olav Kyrresgt. 11

Priseks. gjelder rimeligste avreisdato i juni eller august når min. to reiser sammen fra Flesland. Begr. antall plasser.

SLIDE SKYVEDØRS-
GARDEROBER

BESTILL INNEN 5. JULI OG FÅ

GRATIS MONTERING!

www.slide.no
BESØK VÅR BUTIKK PÅ NORDÅS
TLF: 95 19 61 60

Tilbudet kan ikke kombineres med andre tilbud/ startar. Frakt tilkommer. Begrenset antall.

SVARTMALER: Aleksander Læg Reid (til v.) og Jon Madsen var lei av skolen og gledet seg til å begynne i arbeid, men møtet med maleryrket har gjort dem begge desillusjonerte. Den store

igen det siste tiåret har satt lønningene under press og gjort arbeidsmiljøet dårligere, hevder de.

SLUTTET // Aleksander Læg Reid (23) var lei av å sitte alene i lunsjen og ikke forstå hva de østeuropeiske kollegene snakket om.

Ga opp jobben i malerfirmaet

KJETIL GILLESVIK
kjettil.gillesvik@bt.no
RUNE CHRISTOPHERSEN
foto: ELIAS DAHLEN

– Det var ikke noe gøy å gå på jobb lenger. Derfor sluttet jeg, og begynte å jobbe i butikk. Nå har jeg kolleger jeg kan snakke med hver dag. Det hender til og med at vi omgås utenfor jobben. Det er ikke noe jeg er vant med fra maleryrket, sier 23 år gamle Aleksander Læg Reid fra Laksevåg.

Han forteller om en episode da han skulle gjøre en malerjobb for en eldre bergensk kvinne. Hun skrøt av ham, ikke fordi han gjorde malerjobben sin så godt, men fordi han var så flink til å snakke norsk. 23-åringen fortalte at det kanskje ikke var så rart. Han var jo tross alt oppvokst på Laksevåg.

– Det kan kanskje høres ut som en morsom historie, men når du tenker over hva som egentlig blir sagt så er det ikke det. Det setter ting i perspektiv. Du føler folk ser ned på yrket ditt. De tror ikke du kan snakke norsk en gang, sier Læg Reid.

Tas for å være polsk

Ved siden av ham på betongtribunen på Frøya idrettspark på Melkeplassen sitter den jevn gamle kameraten Jon Madsen. De to 23-åringene maler med bred pensel og svart farge når

de skal beskrive tilstanden for norske arbeidere i malerbransjen. Et tiår med rekordstor innvandring fra østeuropeiske land har gjort noe med arbeidsmiljøet, mener de to guttene.

– Jeg har ikke tall på hvor mange ganger folk har kommet bort og snakket engelsk til meg. De tror jeg er polsk. Det er ikke noe kjekt i lengden, sier han.

Skoletrette begynte de to kameratene fra Laksevåg sammen på yrkesfaglinjen i 2008. Etter ett år fortsatte de begge to på malerlinjen.

Det skulle ikke gå lang tid før de møtte på en virkelighet som de ikke likte. På første stedet de gikk i lære var tre av fire ansatte fra Øst-Europa, de fleste fra Polen og Litauen. Det fikk konsekvenser for miljøet, forteller de.

– I lunsjen satt jeg ofte for meg selv, sier Madsen.

Han forteller at de utenlandske arbeiderne hadde sitt eget miljø.

– De jobbet lange dager og kjente hverandre godt. Det oppsto en klikk. Vi følte oss utenfor, fortsetter Læg Reid.

Ensom i lunsjen

De to kameratene forteller at det var kjekt å jobbe med østeuropeerne når de jobbet i mindre lag. Problemene oppsto først når de utenlandske arbeiderne kom i utfall.

– Da begynte de å gruppere

FAKTA

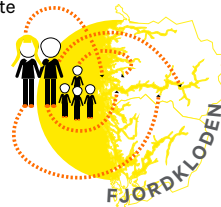
Arbeidsinnvandring

● I 2013 var nettoinnvandringen til Norge 40.073 personer. Flest kom det fra Polen, 74.09 innvandrere, fulgt av Latvia, 44.01. Deretter fulgte Sverige, Latvia og Eritrea.

● Polen er den klart største innvandrerguppen i Norge. 1. januar 2014 var tallet 91.179 personer. Ti år tidligere var tallet 7590.

● Siden EØS-innbyggere som kommer til Norge ikke har registreringsplikt er det ingen som vet nøyaktig hvor mange som er her. En regner med at tallene er langt høyere enn det som blir registrert.

Siden 2004 har innvandrerdelen i Hordaland og Sogn og Fjordane mer enn doblet seg, fra 4,5 prosent til 10,5 prosent. BT ser i serien Fjordkloden nærmere på hvordan dette har endret samfunnet. J.W. Eides stiftelse støtter gjennomføringen av prosjektet.

seg og vi følte oss utenfor. Vi kunne jo sitte med de andre i lunsjen, men vi satt jo bare der og forsto ingenting.

Mens Læg Reid valgte å slutte, er Madsen fortsatt i yrket. Han jobber i dag hos malermester Paulsen.

– Det går greit der jeg er nå, men jeg har tenkt på å slutte jeg også. Det er mest på grunn av lønningene. De siste årene har de gått veldig ned. Men det er

ikke så lett for meg å få en annen jobb. Da må jeg ta en utdannelse.

Fritt frem med malerkosten
Fagforeningen Union bekrefter at lønningene er under kraftig press. I dag er minstelønnen i tariffavtalen for en maler 200 kroner, mens gjennomsnittet i tømrefaget og betongavtalen i 2013 var henholdsvis 250 kroner og 270 kroner timen.

De to kameratene ser mørkt

på mulighetene for at norsk ungdom skal velge tradisjonelle håndverk som yrke.

– Også på bygg merker de den samme utviklingen. Elektrikeryrket er vel det eneste som skiller seg ut. Det er litt mer beskyttet. Der må du ha papirer. I maleryrket er det derimot fritt frem, forteller Madsen.

– De fleste tenker «hva skal jeg begynne som maler etter»? Det blir færre og færre

norske i bransjen og flere og flere østeuropeere. I tillegg kommer det østeuropeiske firmaer som presser prisene. De fleste norske som jobber i dag har vært der siden 1980-tallet, sier Læg Reid.

– Finnes det noen løsning på dette?

– Ikke så lenge norske firmaer ikke gjør noe. Det eneste de kan gjøre er å stoppe og ta inn så mange folk utenfra, forteller han.

– Norske arbeidere føler seg ekskludert

Union Fagforening får stadig meldinger om nordmenn som mener utenlandske arbeidere svekker arbeidsmiljøet.

Både Aleksander Læg Reid og Jon Madsen har vært i kontakt med fagforeningen og fortalt om arbeidshverdagen sin som malere. Det er de ikke alene om.

– Det siste året har vi mottatt ti formelle klager på arbeidsmiljøet fra misfornøyde nordmenn. Uformelt hører vi om dette ukentlig, sier Mads Kleven, leder av Union Fagforening i Bergen og Bergen L.O.

– Hvem er det som klager?
– Norske arbeidere som har havnet i mindretall. De føler at

de blir ekskludert fra den sosiale biten av arbeidet. De kan ikke lenger komme på jobb og fortelle hva de gjorde i helgen. De går på jobb, sitter og spiser, for så gå hjem, sier Kleven.

Fagforeningslederen forteller om et delt arbeidsmiljø.
– De norske sitter i en del av brakken, mens de polske samler seg i den andre delen.
– Arbeidsinnvandringen har vært sterk i et tiår. Hvorfor kommer klagen nå?

– Det kan være at folk nå ser at innleien av arbeidskraft øker og vedvarer. Hvis det er sånn det skal være fremover, så er det flere som sier de vil vurdere å finne noe annet å gjøre, forteller Kleven.

Han frykter at de unge skal finne seg noe annet å gjøre og

at man er i ferd med å miste en generasjon unge håndverkere.

– På alle håndverksfagene, ikke minst innen bygg, opplever jeg en stigende bekymring. Men malerbransjen var tidligst ute med å bruke mye utenlandsk arbeidskraft. Da er det den bransjen som først får merke det. Det har vi sett ved at malerlinjene legges ned på skolen. Ungdommen velger ikke lenger det yrket, sier Kleven.

Administrerende direktør Jon Sandnes i Byggenæringens landsforening sier temaet var oppe under vårens lønnsoppgjør.

– Da sendte partene i frontfagsoppgjøret brev til kunnskapsministeren, hvor det ble pekt på hvor viktig det er å styrke opplæring i norsk språk. Ikke bare for å

fungere godt i arbeidslivet, men også samfunnet som helhet, sier Sandnes.

Han peker på at språk også handler om sikkerhet på arbeidsplassen.

– God kommunikasjon på arbeidsplassen er svært viktig for arbeidsmiljøet og ikke minst for sikkerheten. Her har ikke bare den enkelte og bedriftene et ansvar, men også myndighetene må tilrettelegge for bedre språk-opplæring, sier han.

Sandnes peker på at byggenæringen ikke klarer seg uten arbeidsinnvandrere.

– Byggenæringen har vært og er avhengig av kvalifiserte arbeidsinnvandrere, siden det fortsatt er høy aktivitet og vekst i de store byene og regionene.

– Dårlig språk kan være farlig

EKSPERTINTERVJUET

Hvem:
Marita Scott
Hva:
Tilsynsleder, Arbeidstilsynet Vestlandet

– Hvorfor er det så viktig å kommunisere godt på arbeidsplassen?

– Det er spesielt viktig i arbeid som har med sikkerhet å gjøre, enten det gjelder produktet man produserer, eller forhold på arbeidsplassen som kan medføre risiko for arbeidstakeren. I mekanisk industri er man for eksempel nødt til å oppfylle kvalitetskrav for at det skal være trygt å bruke produktet senere. Da er man avhengig av et tydelig språk på arbeidsplassen, som blir forstått godt av både avsender og mottaker. Det samme gjelder på byggeplasser, hvor man jobber i høyden og med tungt utstyr. Arbeidstakere som ikke kan kommunisere godt, kan heller ikke utføre arbeidet på riktig måte, og utgjør en sikkerhetsrisiko.

– Hvilke andre problemer kan oppstå hvis kolleger ikke kan snakke sammen?

– Vi har flere ganger fått tilbakemelding om at dårlig kommunikasjon går utover arbeidsmiljøet. Det handler særlig om forholdet mellom ledere og ansatte, men også mellom ansatte. På en byggeplass er det mange arbeidsoperasjoner som skal koordineres, og da er det viktig med god samhandling. I tillegg er vårt HMS-regelverk ofte ikke kjent – hvilket utgjør en sikkerhetsrisiko. Her er opplæring avgjørende for at alle skal ha samme forståelse for krav og rutiner på arbeidsplassen. Noen virksomheter har ledere med en autoritær stil som er vanlig i andre land. Dette kan hindre medvirkning fra arbeidstakerne, og samtidig kan det være vanskelig å akseptere i Norge.

– Hvor vanlig er det at arbeidsmiljøet rammes av dårlig kommunikasjon?

– Det er vanskelig å si, for det kan komme til uttrykk på ulike måter. Under omstillingsprosesser får vi ofte tilbakemelding fra arbeidstakere som er frustrert over prosessen, eller de mener det er uklart om ansvar og myndighet. I realiteten er årsaken mangelfull kommunikasjon.

– Hva kan bedrifter og arbeidstakere gjøre?

– Det handler om å skape tydelighet om ansvar og myndighet. Og så må man ha et godt system for HMS, som fanger opp tilbakemeldinger fra organisasjonen. Veldig ofte kunne problemene vi får rapportert vært unngått. Når det gjelder arbeidstakerne, bør de ta i bruk systemene og rettighetene de har, for eksempel sette seg inn i HMS-rutiner og kontakte HMS-ansvarlig, arbeidsmiljøutvalg eller verneombud for å få frem det som ikke fungerer. Her kan også Arbeidstilsynets hjemmesider være til hjelp.